

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసన పరిషత్ కార్యకలాపాలు

ANDHRA PRADESH
LEGISLATIVE COUNCIL DEBATES

అధికార నివేదిక
OFFICIAL REPORT

మంగళవారం, ఆగస్టు 04, 2009

తొమ్మిదప సమావేశము, సంపుటము V నంబరు 2
విరోధినామ సంవత్సర త్రావడా శు. 14.

TUESDAY, THE 4TH AUGUST, 2009

NINTH SESSION, VOLUME V, NO.2

13 SRAVAN, 1931 S.E.

*****

శాసన పరిషత్తు సచివాలయము,
పబ్లిక్ గార్డెన్స్,
హైదరాబాద్ - 500 004.

**LEGISLATURE SECRETARIAT,
PUBLIC GARDENS,
HYDERABAD - 500 004.**

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసన పరిషత్తు

ప్రధాన అధికారులు

చైర్మన్	:	డా. ఎ. చక్రవాణి
డిప్యూటీ చైర్మన్	:	శ్రీ మహేంద్ర జానీ
ఉపాధ్యక్షుల పేర్ల పట్టిక	:	శ్రీ వి. భూపాల్ రెడ్డి శ్రీ వాసిరెడ్డి వరద రామారావు డా. రాయపాటి శ్రీనివాస్ డా. మనోల పద్మజ
కార్యదర్శి	:	డా. ఎస్. రాజ సదారావు
ప్రత్యేక కార్యదర్శి	:	శ్రీ కె. గోపాల కృష్ణయ్య
సంయుక్త కార్యదర్శులు	:	శ్రీ డి. శివరావు
ఉప కార్యదర్శులు	:	శ్రీ ఎం.వి.వి. సత్యాసుందరం శ్రీ డి. సర్దూలహులు శ్రీ వి. సత్యనారాయణ శ్రీ కె. సుభాష్ చంద్రబాస్ శ్రీ ఎ. రాంరెడ్డి
సహాయ కార్యదర్శులు	:	శ్రీమతి వి. గిరిజాసుందరి శ్రీ ఎస్. జయరాం శ్రీ కె. సత్యనారాయణరావు శ్రీ మహేంద్ర జపోరుద్దీన్ శ్రీమతి ఎ. సత్య సాయి లక్ష్మి శ్రీ జి. వెంకట కృష్ణ శ్రీ పి. బాలకృష్ణమాచార్యులు శ్రీమతి వి. ప్రభ శ్రీమతి వై. వెంకట రమణమ్మ
మార్గ	:	శ్రీ అర్. సీతారామారావు
చీఫ్ రిపోర్టర్	:	శ్రీ ఎల్. తిరుమలరావు

* * * * *

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసన పరిషత్తు కార్బూకలాపములు

అధికార నివేదిక

మంగళ వారం, ఆగస్టు 04, 2009

విషయ సూచిక

1. సభా కార్బూకము :

విషయము : వాయిదా తీర్మానముల అనుమతి గురించి.

2. నక్షత్రపు గుర్తుగల ప్రశ్నలు - వాగ్రామ సమాధానాలు :

3. స్వల్ప వ్యవధి ప్రశ్నలు :

4. నక్షత్రపు గుర్తుగల ప్రశ్నలు - వాగ్రామ సమాధానాలు (కొనసాగింపు) :

5. స్వల్ప వ్యవధి ప్రశ్నలు (కొనసాగింపు) :

6. సభా సమక్షంలో ఉంచిన పత్రములు :

7. ప్రత్యేక ప్రస్తావన :

8. 2009-2010 సంవత్సర వార్షిక ఆదాయ, వ్యయ పట్టిక (బడ్జెట్) పై సాధారణ చర్చ (కొనసాగింపు) :

9. సభా కార్బూకము :

విషయం: సభ కొనసాగింపు గురించి.

10. లఘు చర్చ :

విషయం: ప్రాథమిక, మాధ్యమిక, ఇంటర్వెడియట్ విద్యపై లఘుచర్చ :

(అనుబంధం)

*****

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసన పరిషత్తు

2009, అగస్టు 04వ తేది, మంగళవారము
తొమ్మిదప సమావేశపు ఎనిమిదవరోజు

(సభ ఉదయం గం.10.00 లకు ప్రారంభమయింది. అధ్యక్ష స్థానంలో గారప చైర్మన్ ఉన్నారు.)

సభాకార్యక్రమము

వాయిదా తీర్మానముల అనుమతి గురించి

(సభ ప్రారంభం కాగానే ప్రతిపక్ష పార్టీలకు చెందిన సభ్యులు తను తను ఎడ్డర్చుమెంట్ మోహన్ ను చర్చకు తీసుకోవలసిందిగా కోరారు.)

మిష్టర్ చైర్మన్ : పువ్వాడ నాగేశ్వర రావు గారూ, the adjournment motion given notice of by Sri Puvvada Nageswara Rao Garu and others regarding lack of medical facilities to the Girijans living in agency areas who are suffering from viral fever and diahorrea has been disallowed. మీరు ఇచ్చిన ఎడ్డర్చుమెంట్ మోహన్ – the subject was posted before the House for discussion on 29th. But the Hon'ble Members wanted time on the same. It will again be posted before the House and I will allow discussion on the subject.

శ్రీ పువ్వాడ నాగేశ్వర రావు (అసెంబ్లీ) : మా పీరు కూడా అందులో ఇన్క్లూడ్ చేసి డేట్ చెప్పండి.

MR. CHAIRMAN: O.k.

శ్రీ చుక్క రామయ్య (సల్గొండ, వరంగల్, ఖమ్మం) : మేము ఎడ్డర్చుమెంట్ మోహన్ ఇచ్చాము.

MR. CHAIRMAN: The adjournment motion given notice of by Sri Chukka Ramaiah Garu and others regarding the proposed cooperative farming in the state has been disallowed. Yesterday, the Minister for Major Industries has said that the Government is ready for discussion on the subject.

శ్రీ చుక్క రామయ్య : ఆదివారం నాడు మేము ఆ గ్రామానికి వెళ్లాము.

మిష్టర్ చైర్మన్ : వారు కోపరేటివ్ వ్యవసాయం పైన రఘునాథవల్లి వెళ్లారని అన్నారు. దాని మీద ఎడ్డర్చుమెంట్ మోహన్ వచ్చింది. I will decide the time and date so that the House can debate on the cooperative farming.

శ్రీ చుక్క రామయ్య : సర్, మా ఎడ్డర్చుమెంట్ మోహన్ గురించి ....

మిష్టర్ చైర్మన్ : అంత తొందరెందుకు రామయ్య గారూ.

శ్రీ కె.రోచయ్య (ఆర్థిక శాఖ మంత్రి) : నిన్న నేను శాసన సభలో పుండులని .....

MR. CHAIRMAN: I know that you have got the business in the Lower House. మీరు టైమ్ ఇస్తే, I will fix up the time. ఏమంటారు ఎల్బిపి గారూ. ఇప్పుడు మన ఇస్యూ ఎడ్జర్న్మెంట్ మోషన్ మీద కాదు, కోపరేటివ్ ప్యాప్సాయం మీద.

శ్రీ దాణి వీరభద్ర రావు (విశాఖపట్నం) : సర్, నిన్న చైర్మన్ గారికి ఎడ్జర్న్మెంట్ మోషన్ ఇచ్చాము, దానిని చైర్మన్ గారు డిజ్ అలో చేసారు. మంత్రి గారు దాని మీద మాట్లాడుతూ, మేము రెడీ అన్నారు. మేము ఎడ్జర్న్మెంట్ మోషన్ కూడా అలో చేస్తామనే విధంగా మాట్లాడారు. మంత్రి గారు అంగీకరించారు కాబట్టి తమరు చర్చకు అంగీకరించాల్సిందిగా కోరుతున్నాము.

శ్రీ కె. రోచయ్య : మా సహాచర మంత్రి ఒకరు అంగీకరిస్తే, నేను కాదని అనలేము. వారు చెప్పారు కాబట్టి ఆ మాటను గౌరవిస్తూ మనం టైమ్ ఫిక్స్ చేసుకుందాము.

MR. CHAIRMAN: O.k., I will take up the matter for discussion.

శ్రీ చుక్కా రామయ్య : మీరు ప్రయారిటీ బేసిన్ మీద తీసుకోండి.

సక్షితపు గుర్తుగల ప్రశ్నలు - వాగ్దాప సమాచారాలు

అయ్యుష్ క్రింద సాంపదాయక వైద్య పద్ధతులను పటిష్ట పరచుట

ప్రశ్న నెం. 61 (2386)

శ్రీ కె.ఆర్ ఆమోన్

గౌరవనీయులైన ఆరోగ్య, కుటుంబ సంక్లేశు శాఖా మంత్రి గారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా?

- (అ) ప్రభుత్వం ఆయుష్ ద్వారా సంప్రదాయ ఆరోగ్య విధానాలను ప్రోత్సహించి, పటిష్టపంతం చేస్తున్న విషయం వాస్తవమేనా;
- (అ) అయితే ప్రస్తుతం పని చేస్తున్న ఔషధ మొక్కల ఉత్పత్తి కేంద్రాలు, ఔషధ పరీక్షా లాబోరేటరీలు ఎన్ని;
- (ఇ) ప్రాధమిక ఆరోగ్య కేంద్రాల స్థాయిలో కల్పించిన రోగ నిర్ధారణ సదుపాయాలేనిటి?

ఆరోగ్య, కుటుంబ సంక్లేషమ శాఖా మంత్రి (శ్రీ డి. నాగేందర్):

అ) అవునండీ.

ఆ) ప్రస్తుతం, హైదరాబాదులోని ఆంధ్రప్రదేశ్ బోధియ, సువాసన మొక్కల మండలి నియంత్రణ క్రింద ఒక బోధ మొక్కల ఉత్సత్తి కేంద్రం పని చేస్తున్నది. ఈ శాఖ క్రింద హైదరాబాదులోని ఎరగడ్డలో ఒక బోధ పరీక్షల లాబోరేటరీ పనిచేస్తున్నది.

ఇ) లేదండీ. ఆయుష్మాన్ ద్వారా ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్ర స్థాయిలో ఎటువంటి రోగ నిర్దారణ సదుపాయాలను ఏర్పాటు చేయలేదు.

శ్రీ కె.ఆర్. ఆమోన్ (అసెంబ్లీ) : అధ్యక్షా, మొదటి ప్రశ్నలో ప్రభుత్వం ఆయుష్మాన్ ద్వారా సంప్రదాయ ఆరోగ్య విధానాలను ప్రోత్సహించి, పటిష్ఠపంతం చేస్తున్న విషయం వార్షపమేనా అంటే మంత్రి గారు అవునని అన్నారు. కానీ బ్లడ్ టెస్టింగ్ సెంటర్లను చరాసినట్లయితే మొత్తం రాష్ట్రానికి ఒకటే పున్నది. ఒకటే ఒక యూనిట్సు ఎరగడ్డలో ఏర్పాటు చేసారు, అది మొత్తం రాష్ట్రానికి సరిపోదు కాబట్టి కనీసం రీజియన్సుకు ఒకటైనా ఏర్పాటు చేసే అవకాశం పుంటే దానిని పరిశీలన చేయమని కోరుతున్నాము.

ఇక రెండో విషయం ఏనీటంటే, ప్రైమర్ హెల్ప్ సెంటర్ లెవెల్లో డయాగ్నోస్టిక్ ఫసిలిటీస్ చాలా ముఖ్యం. ఆయుర్వేదిక్కు సంబంధించిన ఫసిలిటీస్ డిప్రైక్ లెవెల్లో కూడా లేసపుడు ప్రైమర్ లెవెల్లో పేపంట్లను ఏ విధంగా ట్రైట్ చేయగలుగుతారు ? కాబట్టి రెండవ ప్రశ్నకు సంబంధించి మంత్రి గారు ఇంకా ఎక్కుటన్నిట్గా చేపట్టాలని కోరుతున్నాము. ఎందుకంటే, ఇప్పటికే నుమారు 80 లక్షల మందికి ఈ 3 రిజస్ట్రేషన్ల నుంచి సేవలు అందిస్తున్నాము కాబట్టి, ఒక కోటి మందికి పనికి వచ్చే ఆయుష్మను ఇంకా విష్టత్తంగా చేస్తే బాగుంటుందని మనని చేస్తున్నాము. అంటే మెడికల్ కాలేజిలు కాని లేక వేరే విషయాలు కాని ప్రభుత్వం ఇందులో ఏర్పాటు చేస్తే బాగుంటుందని తమరి ద్వారా ప్రభుత్వం దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాము.

శ్రీ దాచారి రామిరెడ్డి (ప్రకాశం, నెల్లూరు, చిత్తురు) : అధ్యక్షా, గతంలో ఈ సబ్కట్ మీద చర్చ జరిగిసపుడు కేవలం అల్టోప్సతి మీద కాకుండా ప్రభుత్వం పర్మిసింగ్ పైద్య విధానాల మీద శక్థ పహాస్తుందని చెప్పారు. గత 5, 6 సంవత్సరాల నుంచి ప్రజలకు ప్రకృతి పైద్యం మీద మక్కల ఏర్పడింది, యోగాసనాలు కాని, ప్రాణాయామం కాని, ఇటువంటిని ఎక్కువగా ఇష్టపుడుతున్నారు. అందువల్ల ప్రతి జిల్లాలో కూడా ఒక ప్రకృతి పైద్యశాలను ఏర్పాటు చేసి ఈ యోగాసనాలు, ప్రాణాయామం పంటి సేవలను ప్రజలకు అందించే ఏర్పాటు చేయడానికి అవకాశం వుందా ? స్కూల్స్లో కూడా పిల్లలకు సిలబన్స్లో ఈ విధానాలను చేర్చినట్లయితే ప్రజలకు అలోపతి యొక్క కాస్ట్ తగ్గిపోయే అవకాశం పుంటుంది కాబట్టి దానిని పరిశీలిస్తారా ?

శ్రీ చుక్కారామయ్య : వరంగల్లులో 50 సంవత్సరాల నుంచి ఆయుర్వేదిక్ పస్పిటల్ పనిచేస్తున్నది. దానిని రీసెర్చ్ సెంటర్గా అభివృద్ధి చేయాలని చాలా రోజుల క్రితమే మేము ప్రాతినిధ్యం పహాంచడం జరిగింది. దానిగురించి ప్రభుత్వం యోచిస్తున్డా ?

శ్రీ బి. మోహన రెడ్డి (మొదక్, నిజామాబాదు, అదిలాబాదు, కరీంనగర్) : సర్, ఇంగ్లీషు మందులకు లొంగి రోగాలు ఆయుష్మకు లొంగుతాయని ప్రజలు నమ్ముతున్నారు, ఆ పైద్యం చేయించుకుంటున్నారు. అయితే

దీనికి ప్రభుత్వం తరచున తగినంత ప్రోత్సాహం లేదనేది వాస్తవం. మంత్రి గారు తన సమాధానంలో (అ) ప్రశ్నకు అపునండీ అని అన్నారు. మళ్ళీ (ఇ) లో ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్ర స్థాయిలో ఎటువంటి రోగ నిర్దారణ సదుపాయాలను ఏర్పాటు చేయలేదని అన్నారు. ఈ రెండూ కాంట్రాడిక్షరీగా పున్నాయి. కాబట్టి ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాలలో కనీస సిబ్బందినైనా పూర్తి స్థాయిలో ఏర్పాటు చేసే ఆలోచనను ప్రభుత్వానికి పుండా అనేది చెప్పాలని కొరుతున్నాను.

ఉ. 10.10

డా. కె. రాజ్యలక్ష్మీ (నామినేటెన్) : అధ్యక్షా, ఈ మూడు ప్రశ్నలు మూడు రకాలుగా పున్నాయి. వైద్య పద్ధతుల గురించి చేశారు. అందులో కూడా ప్రైమరీ హెల్ప్ సింటర్లలో ఆయుష్ వైద్యుడు ఉన్న మాట వాస్తవమే. కానీ ఆయుర్వేదిక్ మెడిసిన్ కాటుండా మిగిలిన ఇండియన్ మెడిసిన్ మొదలుపెట్టడం లేదు. రెండవ ప్రశ్న ఉత్పత్తి కేంద్రాలు, ఔషధ పరీక్ష కేంద్రాలలో దీనికి ఇంతకమందు మనకు ఆయుర్వేదంలో, హోమియోపాతిలో ఉన్న ఔషధాలను పరీక్ష చేయడానికి ఏమైనా పద్ధతులు ఉన్నాయా అది ప్రశ్నకు అర్థము. మనకు ఆయుర్వేద కళాల ఎరగడ్లలో ఉంది, అక్కడ చేస్తున్నారు. హోమియోపాతి మందులు ఎలా చేస్తున్నారో తెలియదు. అంతేకాకుండా రోగ నిర్దారణ ఉండా అంటే, అలోపతికి దేనికయినా రోగినిర్దారణ ఒకటే. ముఖ్యంగా హెపటైటిస్, అర్ట్రోటిస్ వీటికి హోమియోపాతి మందులు చాలా బాగా ఉన్నాయి. ఆయుర్వేదం, హోమియోపాతిలో కూడా ఉన్నాయి .ఎఱు ఉప్పికి మందులు కూడా ఉన్నాయి హోమియోపాతిలో. మంత్రిగారు ఆ మందులు సరఫరా చేశారు. దాని గురించి నిర్దారణ చేయడానికి మంత్రిగారు డిపార్ట్మెంట్కి పంపించారు. కానీ ఇంతవరకూ జవాబు లేదు. దాని గురించి మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ డి. నాగేందర్ : అమోన్సిగారు మాట్లాడుతూ, రాష్ట్రం అంతటా ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాలు, కమ్యూనిటీ ఆరోగ్య కేంద్రాలలో ఎన్అర్పోచెనిం., పథకం క్రింద ఆయుష్ సౌకర్యాలు ఏర్పాటు చేయడం గురించి అడిగారు. 2010 చివరి నాటికి అన్ని ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాలలో ప్రైమరీ హెల్ప్ సింటర్, కమ్యూనిటీ ఆరోగ్య కేంద్రాలు సింపాచెనింలో ఈ సౌకర్యాలు పూర్తిగా సమకూర్చడం జరుగుతుంది. పీటిలో రాష్ట్ర స్థాయిలో కేంద్ర ప్రభుత్వం గ్రాంట్ల ద్వారా డగ్ టెస్టింగ్ ల్యాబరేటరీ ఏర్పాటు చేయడం జరుగుతుంది. హైదరాబాద్లో ఆంధ్రప్రదేశ్లో ఆయుష్ సువాసన మొక్కలు మండలి చీఫ్ ఎగ్జిక్యూటివ్ అఫీసర్ హైర్బ్లిఫ్టాంట్ కేంద్రం నిర్మిస్తున్నారు. పెద్దలు రామయ్యగారు అన్నారు. రీసర్చ్ సింటర్ వరంగల్లలో పెట్టాలని కోరారు. దానిని పరిశీలిస్తున్నాము. పరిశీలనలో ఉంది కాబట్టి పెట్టాలనే ఆలోచన ఉంది, ఎగ్జిస్టింగ్ ఫ్లాంట్ హైదరాబాద్లో పని చేస్తుంది కాబట్టి ఇతర చేట్ల పెట్టాలని దానితోబాటు ప్రభుత్వం మూడు ప్రాంతాల్లో కూడా విజయవాడ, హైదరాబాద్, వరంగల్ల కూడా పెట్టాలనే ఆలోచన ఉంది. మోహనరాధీగారు అడిగారు. ఈ టెస్టింగ్ ఫెసిలిటీస్ ఇవ్వాలన్నారు. సెపరేటర్గా ఆయుర్వేదానికి సంబంధించి దానికి సంబంధించి ఎగ్జిస్టింగ్ ఫ్లాంట్ ఫెసిలిటి హైదరాబాద్లో ఉంది. రాబోయే రోజుల్లో ఇటు పంటి సౌకర్యాలు ఇప్పుడానికి అవకాశం ఉంది.

శ్రీ దాచూరి రామిరెడ్డి : ప్రకృతి వైద్యం గురించి ఏమి చేస్తారో చెప్పమనండి.

డా. కె. నాగేశ్వర్ (మహబూబ్ సిగర్, రంగారెడ్డి, హైదరాబాదు) : సల్లమల అటవీ ప్రాంతానికి వెళితే అత్యంత విలువైన మూలికలు లభిస్తాయి. గిరిజనులకు సలబీరా గురించి తెలియదు. దాని విలువ వారికి తెలియదు. గిరిజన ప్రజాసీకానికి ఆదాయం పెంచుతుంది గిరిజనాభివృద్ధి, అటవీ పరిరక్షణ, సాంప్రదాయమైన

పైద్యం ఈ మూడు సమీకృతం చేసే అవకాశం ఉందా. అద్భుతమైన ఫలితాలు వస్తాయి. గిరిజనులకు ఆదాయం పెరుగుతుంది. అడవుల పరిరక్షించబడతాయి. ఇవన్నీ కళ ముందు కనబడతాయి. ఇటువంటి ఆలోచన ప్రభుత్వానికి ఉందా?

డా. మసాల పద్మజ (అసెంబ్లీ) : ఈ ఆయుష్ ఫ్రింద ఆయుర్వేదం, హోమియో, యునాని వస్తాయి. దీని గురించి ప్రభుత్వం it is strengthening and promoting traditional practices అన్నారు. సర్విసెస్ డెలివరీ చేయడానికి టోటల్ నంబర్ ఆఫ్ డాక్టర్ పోస్టులు ఎన్ని ఉన్నాయి, ఎన్ని భర్త చేశారు, ఎన్ని ఖాళీలు ఉన్నాయి, ఎప్పటి లోగా భర్త చేస్తారు? పిహాచెసి లెవెల్స్ యంబిబిఎస్., డాక్టర్స్ సరిగ్గా దొరకక పని చేయని పరిస్థితి ఉంది. ఎన్ని పోస్టులు ఉన్నాయి, ఎంత మంది డాక్టర్స్ పని చేస్తున్నారు. ఏ రకంగా ప్రైంగైన్ చేస్తున్నారు?

(అంతరాయం)

శ్రీ ఎస్. ఇంద్రసేన్‌రెడ్డి (అసెంబ్లీ) : అధ్యక్షా, నేను ఎప్పుడయినా ఎంపిసెల మంచి గురించే మాటల్లాడ తానా, ఎప్పుడయినా నా పర్సనల్ మాటల్లాడనా? ఈనాడు ప్రగతి రిస్టార్ట్స్ అందరికి తెలిసిన విషయం. అక్కడ 400 బౌద్ధాల మొక్కలు రుద్రాంశు, భద్రాంశు, కమండలం మొదలైనవి ఉన్నాయి. ఎంపిసెలను అక్కడకి తీసుకుపోతే అందరం అన్ని బౌద్ధమొక్కలు చూడవచ్చునని తమరితో కోరుతున్నాను.

శ్రీ డి. నాగేందర్ : ఇంద్రసేన్‌రెడ్డి గారు చెప్పినట్లు వారి అధ్వర్యంలో ఒక కమిటీ వేసి పంపించండి అధ్యక్షా. నాగేశ్వర్గారు నల్లమల్ల అట్టని ప్రాంతాలలో ఇతర ప్రాంతాలలో ఇటువంటి పోర్చుల్ ప్లాంట్స్ గురించి చెప్పడం జరిగింది. మేము ప్రౌదరాబాద్ సమీపంలో ఉన్న హిమాయత్సాగర్లో 20 ఎకరాలలో అటువంటి కార్య క్రమం చేపట్టడం జరిగింది. ఆయుర్వేద, ఆయుష్, పోర్చుల్ ప్లాంట్స్ పెట్టి త్వరలో దానిని తీసుకోవడం జరుగుతుంది. సోదరీమణి పద్మజగారు మెడికల్ ఆఫీసర్ పోస్టులు గురించి అడిగారు. ఇప్పటికే 491 పోస్టులు శాంక్షన్ అయ్యాయి, అందులో 402 ఇప్పటికే భర్త చేయడం జరిగింది, 89 ఖాళీలు ఇంకా ఉన్నాయి. కాంపౌండర్ పోస్టులు 491, 2007-08కి ఉన్నాయి. స్వీపర్ కమ్ సర్వింగ్ స్టోచ్, మెడికల్ ఆఫీసర్స్, ఇతర స్టోచ్స్ ని 2008-09కి 275 మందిని భర్త చేయడం జరిగింది, 216 ఖాళీలు ఉన్నాయి. ఆ ఖాళీలు ఎందుకుభర్త చేయలేదంటే, ఎస్.ఎస్.టి, ఫిజికలీ ఛాలెంజ్ అభ్యర్థులు దొరకలేదు. వారిని తీసుకోని త్వరలో భర్త చేస్తామని తెలియచేస్తున్నాను.

శ్రీ దాచూరి రామిరెడ్డి : కావాలని ప్రశ్నకు దాటవేస్తున్నారు. నా ప్రశ్నకు సమాధానం రాలేదు.

మిస్టర్ ఛైర్మన్ : కావాలని కాదు.

శ్రీ డి. నాగేందర్ : మెయిన్ ప్రైవెట్లో ప్రారంభం చేయాలన్నారు. వచ్చే సంవత్సరం పిహాచెసి., సిహాచెసి., లలో ఆయుష్ ఫెసిలిటీస్ ఇస్తాము. క్రితం సంవత్సరం 491, ఈ సంవత్సరం 491 పోస్టులు ఉంటాయి. వచ్చే సంవత్సరం 491 పోస్టులు ఉంటాయిని తెలుపుతున్నాను.

శ్రీ దాచూరి రామిరెడ్డి : ప్రకృతి పైపరీత్యం గురించి అడిగాను. తెలియకపోతే తెలుసుకోని చెబుతామంటారు. ప్రతీ మంత్రి కూడా యోగా నేర్చుకుంటున్నారు. ఆ విషయం చెప్పమనండి

శ్రీ డి. నాగేందర్: సేచర్ బాగా ఉంది వారి పోల్ కూడా బాగుంది. బేగంపేటలో బల్గూర్పేటలో సేచర్కూర్ హోస్పిటల్ ఉంది. ఇది ప్రకృతికి సంబంధించింది కాబట్టి, ఈ సేచర్కూర్ విషయంలో ప్రత్యేకంగా అన్ని సౌకర్యాలు కల్పించాలని ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. పెద్దలు చెప్పినట్లు ఈ సేచర్కూర్లో యోగా, మొదలైన కోర్సులు ఉన్నాయి. సేచర్ కూర్లకి ఒబీసిటీ ఇతర కార్యక్రమాల వల్ల వారికి సరైన వైద్యం దొరుకుతుంది. ఇంకా అభివృద్ధి చేయాలి. ఇతర ప్రాంతాలలో చూసినట్లయితే, బెంగుళూరు, కర్కూటకలో జిందాల్ వంటిని ఉన్నాయి. అటువంటిని మన రాష్ట్రంలో తీసుకోవడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. అంతక్కన్న మంచిది రావాలనేదే మా అలోచన.

ఉ. 10.20

బోగ్స్ విత్తన కంపెనీలు

ప్రశ్న నం. 62 (2980)

శ్రీ కపిలవాయి దిలీప్ కుమార్;

గౌరవనీయులైన వ్యవసాయ శాఖ మంత్రి గారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా;

- అ) బోగ్స్ విత్తన కంపెనీలు మార్కెటులోకి ప్రవేశించి, నాసిరకం విత్తనాలతో రైతులను మోసం చేస్తున్న విషయం వాస్తవమేనా;
- ఆ) అయితే, అట్టి కంపెనీల బారి నుండి రైతులను రక్షించడానికి తీసుకున్న చర్యలేమటి?

వ్యవసాయ శాఖ మంత్రి (శ్రీ యన్. రఘువీరా రెడ్డి) :

- అ) 2009, భరీఫ్ కాలంలో కొన్ని నీతినియమాలు లేని శక్తులు, పై-బై-మైట్ అపరేటర్లు నకిలీ / అక్రమ విత్తనాలు అమ్ముతున్న కొన్ని కేసులు ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చాయి. వారిపై తగిన చర్యను తీసుకోవడమయింది.
- ఆ) 1) గ్రామ స్థాయి పరకు అన్ని డీలర్ పాయింట్ల పద్ధతి ఆక్సిక్ తనిఖీలు నిర్వహించి, అవినీతికి పాల్గొందిన వ్యక్తులపై కరిన చర్యలు తీసుకోవడానికి రాష్ట్రస్థాయి, జిల్లా స్థాయిలలో ప్రత్యేక బృందాలను ఏర్పాటు చేయడమయింది.

అధ్యక్షా, ఇంతకు ముందు సభకు సమర్పించిన ఫిగర్స్ కాకుండా లేటెస్ట్గా ఫిగర్స్ను తెప్పించుకోవడం జరిగింది కాబట్టి మీ అనుమతితో గౌరవ సభ్యులను ఇప్పుడు చెప్పబోయే ఫిగర్స్తో సపరించుకోవలసిందిగా కోరుచున్నాను.

2004-05 నుండి 2009-10 (2009, జూలై పరకు) రూ.24.42 కోట్ల విలువ గల 32,376 క్వింటాల్ విత్తనాలను స్వాధీనం చేసుకొని అవినీతికి పాల్గొందిన 115 మందిని అరెస్టు చేసి 198 కేసులను నమోదు చేయడమయింది.

2) మొలకెత్తడంలో వైఫల్యం, జెనిటిక్ లోపం, చీడలు, తెగుళ్లను నివారించకపోటడం, ఆచరించకపోవడం వల్ల నష్టాలకు గురైన రైతులకు నష్టపరిహారాన్ని చెల్లించడం కోసం 2007, పత్రి విత్తనాల చట్టం క్రింద నిబంధనను చేయడమయింది.

3) వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం, ఇతర సంబంధిత శాఖ సమన్వయంతో నిర్వహించిన రైతు చైతన్య యాత్రలు, రైతు సదస్యులలో విత్తన నాణ్యత ప్రమాణాలు, విత్తన శుద్ధి విషయాలపై రైతులకు తెలియజేపుడమయింది. లైసెన్సు పొందిన విత్తన డీలర్ల వద్ద మాత్రమే నాణ్యమైన విత్తనాలు కొనుగోలు చేయాలని కూడా సలవో ఇవ్వడమయింది.

శ్రీ కపిలవాయి దిలీప్ కుమార్ (పరంగల్, భమ్మం, సల్గొండ) : అధ్యక్షా, మార్కెటలో పేరున్న కంపెనీల పేరుతో సకిలీ విత్తనాలు లభ్యమవుతున్నాయి. రూ.24 కోట్లు విలువ చేసే సకిలీ విత్తనాలను పట్టుకోవడమనేది చాలా మంచి పని. సకిలీ విత్తనాలు అమ్మే వారిపై కేసులు నమోదు చేసే విషయంలో ప్రభుత్వాన్ని అభిసంద్రమాన్నాను కాని ఇది సరిపోదు. మంత్రి గారు స్క్రోవ్స్ ను ఏర్పాటుచేశామని చెపుతున్నారు. ఇప్పటివరకు ఎన్ని స్క్రోవ్స్ ఏర్పాటుచేశారు? ఎవరి పర్యవేక్షకులో ఈస్క్రోవ్స్ పనిచేస్తున్నాయి? ఎన్ని కేసులు బుక్ చేశారు? ఇప్పటికే బుక్ చేసిన కంపెనీలను భ్లాక్ లిష్ట్ చేశారా? ఆ కంపెనీలు మరల ఆపరేట్ చేయకుండా ఆ కంపెనీల లైసెన్సులు రద్దు చేశారా లేదా? కాటన్ యూస్ కింద సకిలీ విత్తనాల ద్వారా నష్టపోయిన రైతులకు నష్టపరిహారం ఇచ్చే ప్రావిజన్ ఉందన్నారు, ఆ ప్రావిజన్ వల్ల ఇప్పటివరకు ఎంత మొత్తాన్ని చెల్లించడం జరిగింది, ఎంతమంది రైతులకు దీని వల్ల లాభం చేకూరింది? తరువాత, రైతు సదస్యులలో, రైతు చైతన్య యాత్రలలో సకిలీ విత్తనాల మీద రైతులకు అవగాహనా సదస్యులు, ట్రైనింగ్లు నిర్వహిస్తున్నామని మంత్రి గారు చెప్పారు. ఈ ట్రైనింగ్ ప్రోగ్రామ వల్ల రైతులు సకిలీ విత్తనాలను గుర్తించకలుగుతారని ప్రభుత్వం అనుకుంటుందా? డైరెక్టగా సకిలీ విత్తనాలు రైతుల వద్దకు చేరకుండా నియంత్రించేందుకు ఇంతకంటే కఠిన చర్యలు ఏమైనా తీసుకుంటారా అని మంత్రిగారిని తమ ద్వారా అడుగుతున్నాను.

శ్రీ కె.ఎస్. లక్ష్మణరావు (కృష్ణా, గుంటూరు) : అధ్యక్షా, గుంటూరు నగరంలోను, గుంటూరుకు చుట్టూప్రక్కల ప్రాంతాల్లో సకిలీ విత్తనాల కంపెనీలు చాలా ఎక్కువగా ఉన్నాయి. వ్యవసాయశాఖ అధికారులు, విజిలెన్స్ అధికారులు చాలా దాడులు జరిపినప్పటికీ కేసులు బుక్ చేసింది మాత్రం ఒకటి, రెండే. గుంటూరు, గుంటూరు చుట్టూప్రక్కల ఈ విషయంలో ఎన్ని కేసులు నమోదు చేశారు, వాళ్ల మీద తీసుకున్న చర్యలు ఏమిటో తెలియజేయవలసిందిగా మీ ద్వారా మంత్రి గారిని అడుగుతున్నాను.

డా. రాయపాటి శ్రీనివాస్ (గుంటూరు) : అధ్యక్షా, సకిలీ విత్తనాల మూలానా రైతు తన భూమిలో విత్తనాలు విత్తిన తరువాత క్రావ్ రాకపోవడమనేది గుంటూరు జిల్లాలో చాలా ఎక్కువగా జరుగుతోంది. విత్తనాలు విత్తిన తరువాత మొక్క రాకపోవడం వల్ల రైతుకు కలిగే నష్టం కోట్లిగా మాత్రమే ఉంటుంది. కాని, కొన్ని రకాల విత్తనాలు చెట్లు బాగా ఎత్తుగా పెరుగుతాయి కాని క్రావ్ పక్కానికి వచ్చేటప్పటికి పంట ఏమీ రైతు చేతికి రాదు. అప్పటికే రైతులు చాలా పెట్టుబడి పెట్టి ఉంటారు. చివర దశలో కాని తెలుసుకోలేరు. ఈ విధమైన సకిలీ విత్తనాలు ద్వారా నష్టపోయిన రైతులకు సరఫరా చేసిన కంపెనీల నుండి ప్రభుత్వ పరంగా ఏ మేరకు నష్టపరిహారం ఇప్పించగలిగారు,

ఈ కార్యక్రమం ద్వారా ఎంత మంది రైతులకు మేలు జరిగింది. తెలియచేయాలని మంత్రి గారిని తమరి ద్వారా కోరుతున్నాను.

శ్రీ కె. జయచంద్రనాయుడు (చిత్తారు) : అధ్యక్షా, డా. రాజశేఖర రెడ్డి గారి నాయకత్వంలో వ్యవసాయ అభివృద్ధికి గాను ఎన్నో ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టులను నిర్మించుటకొరకు లక్ష కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టడం జరుగుతోంది. ఇలాంటి సమయంలో నకీలీ విత్తనాలు, నకీలీ ఎరువులు, నకీలీ ఫెస్టివెండ్స్ మొదలైనవి దేశం మీద ఎంత దొర్చుగ్గా, విచ్చులవిడిగా పెచ్చరిల్లతున్నయో సభ్యులందరికి తెలిసిందే. నకీలీ విత్తనాలను ఉత్సత్త్వం చేసే వారికి రాజకీయనాయకుల అండదండలున్నాయని ప్రజనీకం సమ్మితోంది. నకీలీవిత్తనాలు తయారుచేసారిని కాని, వాటిని అమ్మిన వారిని కాని, ప్రోత్సహించిన వారిని కాని ప్రజల మధ్యలో ఉరితీయడం వంటి కఠినమైన చర్యలు తీసుకుంటే తప్ప ఇలాంటి చర్యలను నిరోధించడానికి అవకాశం లేదు. ఆ విధమైన అవకాశం ఉండా అని మంత్రిగారిని తమరి ద్వారా అడుగుతున్నాను.

మిస్టర్ శైర్కన్ : చివరి సప్పమెంటరీ. Only సింగిల్ సప్పమెంటరీ.

శ్రీ చేరుపల్లి సీతారాములు (అసెంబ్లీ) : అధ్యక్షా, సమాధానంలో నకీలీ విత్తనాలు అమ్మువారిపైన చర్యలు తీసుకున్నామని, అరెస్ట్ చేశామని మంత్రి గారు చెప్పారు. వరంగల్ జిల్లాలో మౌనోళాంట్ కంపెనీ వాళ్లు నీరజ నకీలీ విత్తనాలను అమ్మడం ద్వారా రైతులకు చాలా తీవ్రమైన సప్పం జరిగింది. గుంటూరు జిల్లాలో కాకుమాను మండలం కొమ్ముసూరు, ఎడ్డపాడు గ్రామాల్లో నకీలీ బీటీ కాటన్ విత్తనాలు అమ్మితే సప్పపోయిన రైతులు సుప్రింకోర్పుకు పెళ్ళడం వల్ల ఎకరాకు రూ.13000 సప్పపరిహారం చెల్లించాలని సుప్రిం కోర్పు తీర్చు ఇచ్చింది. ఈ తీర్చును అమలు చేశారా? అదే విధంగా, ప్రకాశం జిల్లాలో నకీలీ విత్తనాల వల్ల రైతులకు రూ.40 లక్షల సప్పం జరిగితే ఎం.బి.యూ అనే కమిటీ ద్వారా సప్పపరిహారం చెల్లించాలని సుప్రింకోర్పు తీర్చు ఇచ్చింది. దీని పైన ఏమైనా చర్యలు తీసుకున్నారా? చివరి అంశం, కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆధినంలో ఉన్న నకీలీ విత్తనాలకు సంబంధించి 2004 వ సంవత్సరంలో ముసాయిదా ఇచ్చింది కాని ఇంతవరకు చట్ట రూపం దాల్చిలేదు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నకీలీ విత్తనాలకు సంబంధించి ఒక సమగ్రమైన విధానం ద్వారా చట్టం తీసుకురావడం ద్వారా నకీలీ విత్తనాలు అమ్ము వ్యాపారస్థలపై కలిన చర్యలు తీసుకునే ఆలోచన ప్రభుత్వానికి ఏమైనా ఉండా అని మంత్రి గారిని తమరి ద్వారా అడుగుతున్నాను.

శ్రీ యస్. రఘువీరా రెడ్డి : అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు ప్రధాన ప్రశ్నకు సంబంధించిన విధంగానే ఉప ప్రశ్నలు అడిగారు. ఒకటి, ఎన్ని స్కూవెండ్స్ ఎవరి పర్ఫెక్షన్లో వేశారని అడిగిన దానికి సమాధానంగా, జిల్లా స్థాయిలో అసిస్టెంట్ డైరెక్టర్, అగ్రికల్చర్ ఆధ్వర్యంలోను, రాష్ట్ర స్థాయిలో జాయింట్ డైరెక్టర్, అగ్రికల్చర్ ఆధ్వర్యంలో ఈ స్కూవెండ్లను ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. ఈ ఖరీఫ్ సీజన్లో దాదాపు 208 టీములను ఏర్పాటుచేశాం. ఎంత విలువైన సీడ్సు సీజ్ చేశారనే దానికి ఇంతకు ముందే చెప్పినట్లు రూ.24 కోట్ల విలువచేసే 32000 క్లోటాల్ల నకీలీ విత్తనాలను సీజ్ చేయడం జరిగింది.

MR. CHAIRMAN: (Addressing Sri N. Raghuveera Reddy) As per the reply received by me it is only Rs.23.00 crores. But today you have corrected the figure as Rs.24.00 crores. But yesterday only you have approved the answer.

శ్రీ యన్. రఘువీరా రెడ్డి : అధ్యక్షా, 115 మంది నకీలీ విత్తనాలను అమ్మే వ్యాపారస్తులను అరెస్ట్ చేయడం జరిగింది. 198 కేసులు పెట్టడం జరిగింది. 92 కంపెనీల లైసెన్సులను బ్లాక్ లిస్ట్లో పెట్టడం మరియు వారి లైసెన్సులను రద్దు చేయడమైందని గౌరవ సభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను. గుంటూరు జిల్లాలోనే ఈ నకీలీ విత్తనాల తయారీ కార్బోక్సమం ఎక్కువగా ఉంది. ఈ ఖరీఫ్ సీజన్లో దాదాపు 1500 క్వింటాళ్ళ నకీలీ విత్తనాలను సీజ్ చేస్తే దానిలో దాదాపు 1400 క్వింటాళ్ళు ఒక్క గుంటూరులోనే సీజ్ చేయడం జరిగింది.

ఉ. 10.30

దాదాపు ఒక కోటి ఇరవై ఎనిమిది లక్షల రూపాయల విలువైన విత్తనాలను ఈ సీజన్లో సీజ్ చేస్తే, ఒకక గుంటూరు జిల్లాలోనే కోటి యార్బై లక్షలు ఉన్నాయి. నకీలీ విత్తనాలు, క్వాలిటీ లేసటువంటి విత్తనాలవల్ల రైతుకు పంట రాకపోతే ఏ విధమైన చర్యలు తీసుకుంటారని మరొక ప్రశ్నను గౌరవ సభ్యులు వేశారు. సష్టాపోయిన రైతాంగానికి తొమ్మిది కోట్ల ముపైమూడు లక్షల రూపాయలు కంపెనీల నుండి ఇప్పించాము. ఇందాక సభ్యులు అడిగిసట్లు మోన్సాంట్ లాంటి కంపెనీల మెడలు పంచి మూడు కోట్ల ముపై లక్షలు రైతులకు ఇప్పించాము. కేవలం ప్రైవేటు కంపెనీలే కాకుండా ప్రభుత్వ సంస్థలు ఇచ్చినటువంటి సీడ్ లోపం వల్ల రైతులు సష్టాపోయినప్పుడు కూడా మేము వాటిని స్పీర్ చెయ్యడం లేదని మీ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. భారత సంస్ అయిన నాఫెడ్, మినుములు సపై చేసిన వాళ్ళతో కూడా యార్బైబక్క లక్షల సష్టపరిహారం రైతులకు ఇప్పించడం జరిగింది. మన సాంత కార్బోరేషన్ అయిన ఎ.పి. సీడ్స్ ద్వారా కూడా ఒక కోటి ఎనభై తొమ్మిది లక్షల రూపాయలను రైతాంగానికి ఇప్పించాము. దీని ద్వారా మేము చెప్పిదేమంటే వాళ్ళ వీళ్లు అనే లేదా లేకుండా రైతుకు ఎవరు ఇఖ్యంది కలిగించినా మేము స్పీర్ చెయ్యమనే విషయాన్ని గౌరవ సభ్యులకు మనవి చేస్తున్నాను. ప్రత్తికైతే ప్రత్యేక చట్టం తెచ్చారు, మిగతావాటి పరిస్థితిమిటి అని కొందరు గౌరవ సభ్యులు అడిగారు. ప్రత్తిని కూడా నిత్యాపరవస్తువుల లిస్టు నుండి భారతప్రభుత్వం తీలగించిన తరువాత మనం చట్టం తీసుకురావడానికి ఆస్కారం దొరికింది. మిగిలినటువంటి **essential commodities list**లో ఉన్నందువల్ల అది మనం చేయలేం. ఇప్పుడు కొత్త విత్తన చట్టం తీసుకురావాలని, అది రైతులకు అందుబాటులో ఉండాలని భారత ప్రభుత్వానికి ఒక ప్రతిపాదన పంపించడం జరిగింది. అది ఇంకా పార్లమెంటు పరిశీలనలో ఉన్నది. మన ముఖ్యమంత్రిగారు కూడా శరద్ పవర్గారితో మాటల్లాడడం జరిగింది. మనవాళ్ళ అక్కడ రెప్రోజెంబేటివ్గా ఉన్నారు కాబట్టి I request them to use their good Offices అని కోరుతున్నాను. నకీలీ విత్తనాలు కొనకుండా రైతులను మరింత చైతన్యపంతులను చేయడానికి ఏ విధమైన ప్రయత్నం చేయాలని అన్నప్పుడు నేను మీ ద్వారా రైతాంగాన్ని కోరేదేమంటే విత్తనాలు కొనేటప్పుడు ధృవీకరణ ఉన్న పోపులలోనే కొనాలి, బిల్లు పొందాలి. ఆ తరువాత రైతులు సష్టాపోతే ఇచ్చితంగా సష్టపరిహారం ఇప్పించడం జరుగుతుంది. మనకు బల్హినమైన విత్తన చట్టమున్న కూడా IPC, CRPC ఇంకా ఏమేమి అవకాశాలున్న సష్టాపోయిన ప్రతి రూపాయినీ ఆయా కంపెనీలనుండి ఇప్పించే బాధ్యత మేము తీసుకుంటాము. గతంలో కంటే ఇటువంటి సంఘటనలు ఇప్పుడు తగ్గాయి. అయినా ఇంకా ఉన్నాయి. మేము మరింత కలిసంగా వ్యవహారించి రాబోయే రోజులలో రైతులకు ఇఖ్యంది లేకుండా చూస్తాము.

బోగ్న పట్టాదారు పొను పుస్తకాలు

ప్రశ్న నెం . 63 (2595)

సర్వత్రి గిడుగు రుద్రరాజు, కందుల దుర్గేవ్ ప్రసాద్, అరకెల నద్వారెడ్డి;

గౌరవనీయులైన రెవెన్యూ, నహోయ, పునరావాస శాఖామంత్రిగారు దయచేసి ఈ క్రింది నమాచారం తెలియజేస్తారా;

- ಅ) ರಾಸ್ತುಂಲೋ ಬೋಗನ್ ಪಟ್ಟದಾರು ಪಾಸುಪುಸ್ತಕಾಲುನ್ನು ವಿವರಿಸಂ ವಾಸ್ತವಮೇನಾ;
 ಆ) ಅಯಿತೇ, ಭಾವುಲ ವಿಕ್ರಯಂ, ಕ್ರಯ, ಕೌಲ ಪಂಟಿ ನಮೋದುಲನು ತಾಜಾಪರವಡಂ ದ್ವಾರಾ ಪಟ್ಟದಾರು
 ಪಾಸು ಪುಸ್ತಕಾಲನು ಕ್ರಮಬಧಂ ಚೆಯಡಾನಿಕಿ ತೀಸುಕ್ಕೊಂಡಿನಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಂಚಿನ ಚರ್ಚೆಗೆ ಮೀಟಿ ?
 ಇ) ಪಟ್ಟದಾರು ಪಾಸು ಪುಸ್ತಕಾಲನು ಕ್ರಮಬಧಂ ಚೆಯಡಾನಿಕಿ ಸರಿಪಡಿಸಂತ ಯಂತ್ರಾಂಗಂ ಅಂದುಬಾಟುಲೋ
 ಉಂದಾ?

రెవెన్యూ, సహాయ, పునరావాస శాఖామంత్రి (శ్రీ ధర్మాన్ధరావు):

- ಅ) ಕಡವ, ಅನಂತಪುರಂ, ಕೊನ್ನಿಂದ ಇತರ ಜಿಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಪಾಲನಾ ಯಂತ್ರಾಂಗಂ ತಮ ಜಿಲ್ಲಾಲ್ಲೋ ಬೋಗನ್ ಪಟ್ಟದಾರು ಪಾಸು ಪುಸ್ತಕಾಲು ಉನ್ನತ್ಯುಗಾ ನೀವೆದಿಂಚಾಯಿ.

ಆ) ಬೋಗನ್ ಪಟ್ಟದಾರು ಪಾಸು ಪುಸ್ತಕಾಲ ಏರಿವೆತಕು ಕಡವ, ಅನಂತಪುರಂ, ತದಿತರ ಜಿಲ್ಲಾಲ ಜಾಯಿಂಟು ಕಲೆಕ್ಟರತ್ತೆ ಭಾ ಪರಿಪಾಲನಾ ಶಾಖೆ ಪ್ರಥಾನ ಕರ್ಮಿಪಣರು ಒಂದು ಸಮಾನೇಶಾನ್ವಿ ಏರ್ಪಾಟು ಚೇಶಾರು.

ಇ) ಜಿಲ್ಲಾಲ್ಲೋ ಪ್ರಸ್ತುತಮುನ್ನ ಪಾಸು ಪುಸ್ತಕಾಲನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣಂ ಚೆಯಡಂ, ರೆವೆನ್ಯೂ ರಿಕಾರ್ಡುಲನು, ತಾಜಾಪರವಡಂ ಕೊನ್ನಂ ಪ್ರಥಾನ ಭಾ ಪರಿಪಾಲನ ಕರ್ಮಿಪಣರು ಪ್ರತಿಪಾದನನು ಪ್ರಭುತ್ವಂ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದಿ.

ಈ) ಅವುನಂದೀ.

శ్రీ గిడుగు రుద్రరాజు (తూర్పుగోదావరి) : అధ్యక్షా, ఈరాష్ట్రంలో బోగెన్ కార్బూల ఏరివేత ఏవిధంగా ఉన్నదో, అదే విధంగా ఈ బోగెన్ పట్టదారు పాస్ పుస్తకాలను కూడా ఏరివేయవలసిన అవసరమున్నది. ముఖ్యంగా మన రైతాంగానికి సంబంధించినటువంటి ముఖ్యమైన డాక్యుమెంటు పట్టదారు పాస్ పుస్తకం. దాన్ని భ్యాంకులలో కుదునబెట్టుకొని రుణాలు పొందడం జరుగుతేంది. చాలా ప్రాంతాలలో బోగెన్ పట్టదారు పాసుపుస్తకాలు ఉంటున్నాయి. అంటే ట్రైటిల్ డిడ్ ఒకరి పేరు మీద ఉంటుంది. పట్టదారు పాసు పుస్తకం ఒకరి మరొకరి పేరుమీద ఉంటుంది. రెవెన్యూ రికార్డులలో ఒకరి పేరుమీద రిజిస్ట్రర్ అయ్యేటువంటి అవకాశాలు ఉన్నాయి కాబట్టి అనలు మన రాష్ట్రంలో ఉన్న పట్టదారు పాసు పుస్తకాల సంఖ్య ఎంత? బోగెన్ పట్టదారు పాసు పుస్తకాల సంఖ్య ఎంత, చెప్పవలసిందిగా తమద్వారా మంత్రిగారినికోరుతున్నాను. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దీనిని కన్నాలిడేట్ చేసి ఐర్ష విధానం లాంటిది ఏదైనా ప్రవేశపెడితే బాగుంటుందనేది నా అభిప్రాయం. లోయర్ లెవల్లో శిస్తు కట్టించుకునేటువంటి చేట ప్రత్యేకమెన స్టోచ్చవేర్ ప్రవేశపెట్టి తద్వారా బోగెన్ పట్టదారు పాసుపుస్తకాలను నియంత్రించే విధానం కొరకు ప్రభుత్వమేదైనా చర్యలు తీసుకుంటే బాగుంటుందని మంత్రిగారికి తెలియచేసుకుంటున్నాను.

శ్రీ బి. చంగల్రాయిదు (అసెంబ్లీ) : అధ్యక్షా, నా పైపు నుండి ఈ బోగెన్ పట్టాదారు పాసుపుస్తకాల విషయంలో ఒక చిన్న సజెపన్ ఉన్నది. ఇంతకు ముందు పనిచేసిన VRO, VAOల దగ్గరే తహానీల్లారు సీలు, అన్ని పెట్టుకునేవారు. తాలుకా ఆఫీసులో లేనటువంటి రికార్డు అంతా వాళ్లదగ్గరే ఉండేది. ఏదన్నా అవసరమైతే వాళ్లే పాసుబుక్కులు తయారుచేసి ఇస్తున్నారు. కాబట్టి వాళ్లమీద నిఘ్నా ఉంచినట్టే ఇటువంటి బోగెన్ పట్టాదారు పాసుపుస్తకాలను ఏర్పేయవచ్చు అని మంత్రిగారికి తెలియచేసుకుంటున్నాను.

శ్రీ కందుల లక్ష్మీ దుర్గేవ్ ప్రసాద్ (అసెంబ్లీ) : అధ్యక్షా, మంత్రిగారు సమాధానం చెప్పిన జిల్లాలలోనే కాకుండా ఇతర జిల్లాలలో కూడా ఈ ప్రత్కియ జరుగుతోంది. ముఖ్యంగా తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో ఈ మధ్య ఒక VAOని నస్పిండ్ చేయడం జరిగింది. రుణాలకోసం బ్యాంకులకు వెడితే బ్యాంకు వాళ్లు మరీ డీఎంగా వెల్లి ప్రజలను ఇబ్బందిని గురిచేస్తున్నారు. పట్టాదారు పాసుపుస్తకాల విషయంలో అన్ని జిల్లాలలోనూ వస్తున్న ఇటువంటి ప్రమాదాన్ని అరికట్టడానికి మనం సత్పర చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ తేలుకుట్ల గోపాల పెంకట కృష్ణరెడ్డి (గుంటూరు) : అధ్యక్షా, గుంటూరు జిల్లాలో పలు మండలాలలో బోగెన్ పౌన్ పుస్తకాలే కాకుండా, కుంట స్థలాలు, చెరువుల విషయంలో కూడా పట్టాపాసుబుక్కులు ఇచ్చిన విషయం ప్రభుత్వం దృష్టికి వచ్చిందా? వస్తే ఏ విధమైన చర్యలు తీసుకున్నారో చెప్పవలసిందిగా తమద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ అరికెల నర్సరెడ్డి (నిజమాబాదు) : బోగెన్ పట్టాపాసుపుస్తకాల వ్యవహారం రాష్ట్రంలోని అన్ని జిల్లాలలోను ఉన్నది. గత సంవత్సరం కొన్ని జిల్లాలలో అయిదు కోట్లు బడ్జెట్లో కేటాయించామని, మొన్న కోటీ ఇరవై లక్షలు తగ్గించామని అన్నారు. మరొక విషయం కర్మాలు జిల్లాలో పైలట్ ప్రాజెక్ట్ చేపట్టి మారుమూల ప్రాంతంల వారం రోజులలో ఇరవైరండువేల పాసుపుస్తకాలను ఇచ్చారని పత్రికలలో చదివాము. కర్మాలులో ఏ విధంగా చేశారో అదే విధంగా ఆ స్నీమును రాష్ట్రవ్యాప్తంగా చేస్తే బాగుంటుందని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ పి. సుధాకర్ రెడ్డి (మహాబాణగర్, రంగారెడ్డి, ప్రౌదరాబాదు) : అధ్యక్షా, పట్టాదారు పాసుపుస్తకాలను క్రమబద్ధికరించడంలో సిభూంది కొరత లేదన్నట్లుగా మంత్రిగారు చెప్పారు. కానీ మా గ్రామంలో మాత్రం కొరత ఉన్నది. ఆకొరతను తీర్చడానికి, అనలు ఆ సిభూంది నియామకం ఏ ప్రాతిపదికమీద జరుగుతున్నది? పదోన్నతిద్వారా జరుగుతున్నదా లేక నేరుగా నియమిస్తున్నారా అని మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను.

భూభారతి అనే ప్రాజెక్టు క్రింద రైతులందరికీ వారివారి భూములను నర్చే చేసి దానికసుగుణంగా పట్టాపాసుబుక్కులను ఇచ్చారు. నిజమాబాద్ జిల్లాలో పైలట్ ప్రాజెక్టుక్రింద చేపట్టి దీనిని చేశారు. రాష్ట్రవ్యాప్తంగా అన్ని జిల్లాలలో నర్చే నిర్వహించి ఆయా రైతులకు ఎప్పటివరకు పట్టాపాసుపుస్తకాలను ఇస్తారని తమద్వారా మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను.

ఉ. 10.40

శ్రీ జి. తిప్పేస్వామి (అసెంబ్లీ) : అనంతపురం జిల్లాలో చాలా చేట్లు బోగెన్ పౌన్ పుస్తకాలు ఉన్న విషయం అందరికీ తెలిసినటువంటిదే. పాసుబుక్కుల కోసం విశాఖిల దగ్గర తిరిగిన సందర్భంలో చాలా చేట్లు బ్యాంకుల్లో రుణాలు కావాలంటే పాసుబుక్కులు కావాలంటున్నారు. ఈ రోజు అనంతపురం జిల్లాలో పాసుబుక్కులు లేకపోతే

లోను ఇవ్వాలటువంటి పరిస్థితి వచ్చింది. పాసుబుక్కులు రాశటువంటి వారికి నుమారుగా 15, 20 రోజులు లేకపోతే నెలరోజుల లోపల స్పృష్టల్ డ్రైవ్ క్రింద ఇవ్వడానికి మంత్రిగారు ఏమైనా చర్యలు తీసుకుంటున్నారా? బోగ్స్ పాస్ బుక్లను నివారించడానికి తగు చర్యలు తీసుకోపసిందిగా మరియు Special Drive క్రింద పాస్ బుక్లను త్వరితగతిన ఇప్పించే ఏర్పాట్లు చేయవలసిందిగా మీ ద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ధర్మా ప్రసాదరావు :- అధ్యక్షా, ఉన్న పది ప్రశ్నలలో మూడు ప్రశ్నలు బోగ్స్ మీద ఉన్నాయి. బోగ్స్ అనే ప్రాభ్యమ్ అంధ్రప్రదేశ్‌లోనే కాదు, దేశం మిగతా రాష్ట్రాలలో కూడా ఉంది. బోగ్స్ కరెస్సి భారతదేశం అంతా ఉంది, విజ్ఞసం పెరిగిన తరువాత సులువుగా ఇలాంటి పసులు ఎక్కువయ్యాయి. శ్రీకాకుళం జిల్లాలో మూడు కేసులను డిట్క్ చేయడం జరిగింది. నిజయనగరంలో-7, గుంటూరు-43, అనంతపురం-239, కడవ-77, నిజమాబాద్-323, ఆదిలాబాద్-6, నల్గొండ-286 కేసులను బుక్ చేయడం జరిగింది. ఇందుకు సంబంధించి కలెక్టర్ కాస్పరెన్స్ ఏర్పాటు చేసి, డీటైల్స్‌గా చర్పించడం జరిగింది. సభ్యులందరికి ఈ విషయం పట్ల ఆందోళన, ఆసక్తి ఉన్నది. బోగ్స్‌ను రెక్షిష్టు చెయ్యాలను కోరిక ఉంది, వాటిని మేము అర్థం చేసుకోగలము. గడచిన కాలానికి, ఇప్పటికీ తేడా ఏమిటంబే, గ్రామీణ ప్రాంతాలలో రెవెన్యూ ఎడ్యూనిఫ్రైషన్ లేకపోవడం, సబర్బిజిస్ట్రోర్ కార్యాలయంలో జరుగుతున్నటువంటి ట్రాన్స్‌ఫోర్మేషన్‌ని ఎప్పటికప్పుడు తహాళీల్డ్ కార్యాలయానికి చేరవేసి, అవ్డెట్‌చేసేటటువంటి పద్ధతి నిర్మించాలన్న కావడం వలన పెద్ద ఎత్తున ఈ అవకటవకలన్నీ చేటు చేసుకున్నాయి. బ్యాంకులలో బోగ్స్ పట్లాదారు పాస్ పుస్తకంతో బుఱం పొందేటటువంటి దానిని అరికట్టడానికి ఒక పద్ధతిని అడాష్ట్ చేయమని బ్యాంక్‌ని, రెవెన్యూ సిబ్బందిని కోరడం జరిగింది. 1-B రిజిస్టర్కి సంబంధించిన వివరాలని పూర్తిగా కంప్యూటర్లైజ్ చేసి, బ్యాంక్కి అందించాలి. ఒక సారి దొంగ పాస్ పుస్తకం రుఱం కోసం బ్యాంకుకు వస్తే, కంప్యూటర్లైజ్ చేసిన జాబితాలో, ఆ పాస్ పుస్తకం ఉన్నదో, లేదో తెలుసుకుని రుఱం ఇస్తే సరిపోతుంది. ఇటువంటి కంప్యూటర్లైజ్‌పేసన్ విధానాన్ని రాష్ట్రంలో కొన్ని జిల్లాలలో చేపట్టి బ్యాంకులకు అందించడం జరిగింది. ఎక్కడైనా కంప్యూటర్లైజ్ చేసిన దానిలో పాస్ పుస్తకం తెచ్చినప్పుడు అందుకు సంబంధించిన వివరాలుంటాయి. ఆ ప్రాంతానికి సంబంధించిన తహాళీల్డురుని అడిగిసట్లయితే, 24 గంటలలో వివరాలు అందించేట్లుగా వారికి ఆదేశాలు జారీ చేయడం జరిగింది. దాని ద్వారా రైతుకి బుఱం ఇవ్వడానికి ఎటువంటి జాప్యం లేకుండా ఉండే విధంగా ఏర్పాట్లు చేయడం జరిగింది. రాష్ట్రవ్యాప్తంగా ఈ పద్ధతిని రెక్షిష్టు చేయడానికి 2,3 పద్ధతులు అనుసరిస్తున్నాం. మొదటిది రాష్ట్రం అంతా సద్గ్య చేయించడం, దీనికి సుమారుగా 5 సంవత్సరముల సమయం పడుతుంది. ఇన్ ట్రిస్ట్యూపుల్గా ప్రభుత్వం నిర్లయం తీసుకుని, సుమారుగా రూ.1500 కోట్ల రూపాయలు 5 సంవత్సరములలో ఖర్చు పెట్టి, డీటైల్ సర్వే చేసి, రికార్డులు అవ్డెట్ చేసే కార్యక్రమానికి ప్రభుత్వం పూనుకుంది. గ్రామీణ ప్రాంతాలలో రెవెన్యూ అడ్యూనిఫ్రైషన్‌ని ప్రైవేస్‌న్ చేయడం విషయమై రెవెన్యూ ఉద్యోగిని తీసుకు వచ్చి, వని ప్రారంభించడం జరుగుతోంది. ఇంకా కొన్ని చేట్లు మిగిలి ఉన్నాయి, వాటిని జిల్లా స్థాయిలో సెలెక్షన్ పూర్తి చేసి, ఎంప్లాయిమెంట్ ఇచ్చి, రెవెన్యూ ఉద్యోగులు ఉండేటట్లు తగు ఏర్పాట్లు చేస్తాము. సబర్బిజిస్ట్రోర్ కార్యాలయంలో ఏ ట్రాన్స్‌ఫోర్మేషన్ జరిగినా, ప్రతి 15 రోజులకొసారి తహాళీల్డురు కార్యాలయానికి వెళ్లి అవ్డెట్ చేసే కార్యక్రమం జరుగుతుంది. సుమారుగా 5, 10 సంవత్సరముల క్రితం ఈ కార్యక్రమం కొంత నెల్కెక్స్ అయి, క్రమేణా డైల్యూఎఫ్ అయింది. అదేవిధంగా మొత్తం బోగ్స్ పాస్ పుస్తకాలను ఏర్పాటు జరిగిందం, అవ్డెట్ చేసిన రికార్డుల ప్రకారం కొత్త పాస్ పుస్తకాలను ఇవ్వడం, ఈ కార్యక్రమాలను నిర్పించడానికి మిషన్ మోడ్లో ఒక ప్రతిపాదన చీఫ్ కమీషనరీని అడగడం జరిగింది. ఇందుకోసం ఒక సాప్ట్‌వేర్ ని ఏర్పాటు చేసి, అది ఎలా తయారు చేయాలనేటటువంటి దానిపై అనుభవజ్ఞులైన కలెక్టర్ని కూడా నియమించడం జరిగింది. దీని తీవ్రతని గుర్తించి, మిషన్ మోడ్ చేసే ప్రతిపాదన ప్రభుత్వ ప్రతిపాదనలో ఉంది. ఇప్పటివరకూ ఇచ్చిన పాస్ పుస్తకాల సంఖ్య సుమారుగా ఒక కోటి, ఇరవై లక్షలు. ఈ సంఖ్య

రోజు రోజుకి మారుతూ ఉంటుంది. ఇవ్వవలసిన పాస్ పుష్టకాలు కూడా కొన్ని ఉన్నాయి, కొన్ని సివిల్ డిస్ట్రిక్ట్స్ ఉండడం వలన, కొంత క్లారిబీ లేకపోవడం వలన ఆగినాయి. వాటిని కూడా త్వరగా ఇప్పించే ఏర్పాట్లు చేస్తున్నాము. వీటన్నింటిని మిషన్ మోడలో సమగ్రంగా రెఫైన్ చెయ్యాలన్న ఆలోచనలో ఉన్నదని ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను.

పంటల భీమా పథకం

(ప్రశ్న నెం. 64 (2731)

సర్వోత్తమి దాడి ఏరభద్రదాపు, నిమ్మకాయల చినరాజపు, పి. యారగిరి;

గౌరవనీయులైన వ్యవసాయ శాఖ మంత్రిగారు దయుచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా;

- అ) ఒక గ్రామాన్ని ఒక యూనిటుగా తీసుకుంటూ పంటల భీమాను ప్రవేశపెట్టడమయిందా;
- ఆ) అయితే, భీమా చేసిన పంటల వివరాలేమిటి;
- ఇ) 2008-09, 2009-10 సంవత్సరాలకు ప్రభుత్వం చెల్లించిన మ్యాచింగు ప్రీమియంతోపాటు రైతులు చెల్లించిన భీమా ప్రీమియంల జిల్లావారీ వివరాలేమిటి?

వ్యవసాయ శాఖ మంత్రి (శ్రీ ఎన్. రఘువీరారెడ్డి)

- అ) అప్పసండీ.
- ఆ) 2009 ఫరీన్ కాలానికి “ఇస్కూరెన్సు యూనిటుగా చేసిన గ్రామం” పథకం క్రింద ఎంపికయిన పంటల జిల్లావారీ వివరాలను |వ అనుబంధం ద్వారా సభా సమక్షంలో ఉంచడమయింది.
- ఇ) 2008-09 కాలానికి ప్రభుత్వం చెల్లించిన మ్యాచింగు ప్రీమియం సబ్విడీతోపాటు రైతులు చెల్లించిన ప్రీమియం జిల్లావారీ వివరాలను ||వ అనుబంధ ద్వారా సభాసమక్షంలో ఉంచడమయింది. 2009-10 సంవత్సరానికి పంట భీమా క్రింద నమోదు చేయు పని అనులు జరుగుతున్నది. ఈ పని 2009, అక్టోబరు చివరినాటికి పూర్తపడుతుంది.

శాసన పరిషత్తు ప్రశ్న నెం. 273। (బి) కు సమాధానంగా సభా సమక్షంలో వుంచే వివరణ - ।

వరుస సంఖ్య	జీల్లా	పంట
1	త్రీకాకుళం	వరి
2	విజయనగరం	వరి
3	విశాఖపట్టణం	వరి
4	తూర్పుగోదావరి	వరి
5	ప్రశ్నిముగోదావరి	వరి
6	కృష్ణ	వరి
7	గుంటూరు	వరి
8	ప్రకాశం	వరి
9	వెల్లూరు	వరి
10	చిత్తూరు	వేరుశెనగ (యుఱ)
11	ఆనంతపురం	వేరుశెనగ (యుఱ)
12	కడప	వేరుశెనగ (యుఱ)
13	కర్నూలు	వేరుశెనగ (యుఱ)
14	రంగారెడ్డి	మొక్కజొన్సు
15	మహాబూబ్‌నగర్	మొక్కజొన్సు
16	మెదక్	మొక్కజొన్సు
17	నిజామాబాద్	మొక్కజొన్సు
18	నల్గొండ	వరి
19	వరంగల్	వరి
20	ఖమ్మం	వరి
21	కరీంనగర్	వరి
22	అదిలాబాదు	సోయాబీన్

ఎస్. రఘువీరారెడ్డి,
వ్యవసాయ శాఖ మంత్రి.

శాసన పరిషత్తు ప్రశ్న నెం. 2731 (సి) కు సమాధానంగా సభా సమక్షంలో వుంచే
వివరణ - II

2008 - 09 సంవత్సరంలో నాయిన్ క్రింద ప్రభుత్వం సమకూర్చిన మ్యాచింగ్
సబ్సిడీటో వసూలు చేసిన పంట భీమా ప్రీమియం వివరాలు.

(అన్ని పంటలు)
(రూ. లక్షలలో)

వరుస సంఖ్య	జిల్లా	కైతులు చెల్లించిన ప్రీమియం	కేంద్ర రాష్ట్రం ప్రభుత్వాలు వాటాగా చేసిన ప్రీమియం సబ్సిడీ	మొత్తం ప్రీమియం
1	అదిలాబాదు	488.05	35.82	523.87
2	ఆనంతపురం	3144.38	163.46	3307.84
3	చిత్తూరు	186.17	9.99	196.16
4	కడవ	1564.60	75.03	1639.63
5	తూర్పుగోదావరి	431.06	33.99	465.05
6	గుంటూరు	446.69	39.43	486.11
7	కరీంనగర్	314.13	25.24	339.37
8	ఖమ్మం	534.45	49.20	583.66
9	కృష్ణా	434.24	34.55	468.79
10	కర్నూలు	451.79	18.22	470.01
11	మహబూబ్‌నగర్	677.33	41.68	719.01
12	మెదక్	404.72	33.90	438.62
13	వెల్లూరు	494.45	39.92	534.37
14	వెల్లూరు	213.88	18.09	231.97

2008 - 09 సంపూర్ణరంలో నాయన్ క్రింద ప్రభుత్వం సమకూర్చిన మ్యాచింగ్
సబ్జిక్షన్ పశులు చేసిన పంట భీమా ప్రీమియం వివరాలు.

(అన్ని పంటలు)

(రూ. లక్షలలో)

పరుసు సంఖ్య	జిల్లా	రైతులు చెల్లించిన ప్రీమియం	కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు	మొత్తం ప్రీమియం వాటాగా చేసిన ప్రీమియం సబ్జిక్షన్
15	నెజాముబాదు	405.86	37.13	442.99
16	ప్రకాశం	213.78	16.89	230.67
17	రంగారెడ్డి	119.70	9.12	128.82
18	శ్రీకాకుళం	250.38	23.36	273.74
19	విజయవాడాటం	47.03	4.61	51.64
20	విజయవగరం	140.72	12.51	153.23
21	వరంగల్	407.63	37.43	445.06
22	పశ్చిమ గోదావరి	860.62	63.43	924.04
	మొత్తం	12231.64	823.01	13054.65

ఎన్. రఘుమింగ్ రెడ్డి,

వ్యవసాయ శాఖ మంత్రి

శ్రీ దాడి వీరభద్రరావు :- అధ్యక్షా, ఎటువంటి కరువు పరిస్థితులోచ్చినా, పంటల బీమా పథకం రైతులకు చాలా ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. పంటలు బాగున్నప్పుడు దీని ఇంపెర్సోన్స్ మనకు కనపడడం లేదు, దీనిలో సెంట్రల్ మ్యాచింగ్ గ్రాంట్స్ లిష్ట్ ఇచ్చారు, వీటిలో చాలా అన్ ఈసెన్స్‌గా ఉన్నాయి. అనగా ఎంత పర్సంటేజ్ స్టేట్ గపర్సుమెంట్ పెట్టుకుంటుంది, సెంట్రల్ గపర్సుమెంట్ ఎంత పెట్టుకుంటుంది, స్పెషంగా తెలియజేయవలసిందిగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. అంతేగాకుండా, కొన్ని చోట్ల కాంట్రిబ్యూషన్‌గా, హోఫ్ పర్సంట్‌గా, ఒన్ పర్సంట్‌గా ఉన్నవాళ్ళన్నారు. అన్ ఈసెన్స్ ఫిగర్స్ ఎందుకు వచ్చాయో, వివరణ ఇవ్వవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

ప్రభుత్వం తాలూకు విధానాలు బ్యాంకు బుణాలు తీసుకున్న ప్రతి ఒక్కరికీ కంపల్చరీ చేశారని చెబుతున్నారు. దీని ప్రకారం 2008-09 సంవత్సరానికి రూ.19,338 కోట్ల బ్యాంక్ లోన్స్ డిస్ట్రీబ్యూషన్లో అయింది. ప్రాభుత్వమ్మ, టర్న్ లోన్స్ కలిపిచూస్తే, రెండుస్వర శాతం చౌప్పున యాపరేటర్‌గా చూసినా క్రిందటి సంవత్సరం సుమారు ఐదు పండల కోట్ల రూపాయల ఫ్రీమియం రేటు రావాలి. కానీ ఇందులో మొత్తం 130 కోట్ల రూపాయలు మాత్రమే స్టేట్, సెంట్రల్ కలిపి రైతులకు చెల్లించారు. కంపల్చరీ అనేటటునంటిది కూడా రైతుకు ఇంపిమెంట్ అవడంలేదా? దీనివలన రైతులు నష్టపోయే పరిస్థితి ఏర్పడుతున్నది. దీనినికూడా దృష్టిలో ఉంచుకోవలసిందిగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

రైతులు ఎవరైతే బ్యాంకులోన్స్ తీసుకున్నారో వారు చాలా ఎక్కువమంది ఉన్నారు. వారిని మోటవేట్ చేయడానికి మీరు ఏవిధమైన ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు. ఇది కూడా చాలా ముఖ్యమైన విషయం.

ఒక్కొక్క జిల్లాకు ఒక్కొక్క పంటను మాత్రమే ఇవ్వడం జరిగింది, ప్రభుత్వం 20 క్రాప్స్ నోట్‌పై చేస్తే, ఈ 20 క్రాప్స్‌ని కూడా ఇస్కూరెన్స్ పరిధిలోకి తీసుకువస్తే బాగుంటుంది. అలా కాకుండా జిల్లాకు ఒకటి మాత్రమే, అది కూడా వరి, వేరుశనగ, మొక్కజోన్సు, సోయాబీన్, ఈ నాలుగు పంటలను మాత్రమే ఇచ్చారు. అక్కడున్న ఇతర పంటలు వేసుకున్న వారికి అస్తి అవడం లేదు, వారికి మిస్టుయ్ పరిస్థితి ఉంది. కొంతమంది బ్యాంక్ లోన్ తీసుకున్నవారికి లోన్ కట్ అయిపోతుంది. ఉదాహరణకి చెరకు పంటని తీసుకుంటే, ఆ జిల్లాలో వరి పండుతోంది. ఇస్కూరెన్స్ ఫ్రీమియం కడుతున్నా, అది అస్తయ్ అవడంలేదు. కావున రైతులు ఏ పంట పండించుకుంటే, ఆ పంటకు కూడా ఇస్కూరెన్స్ పర్టీంచేలా చేయడానికి ప్రభుత్వం ఏమైనా చర్యలు తీసుకుంటున్నదా అని తమరి ద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

ఉ.10.50

శ్రీ పి. యాదగిరి (అసెంబ్లీ): అధ్యక్షా, మీ ద్వారా మంత్రిగారిని ఒక విషయం అడగాలనుకుంటున్నాను. పంటల బీమా పథకంలో పత్తి పంటను చేర్చలేదు. ఇది చాలా ప్రధానమైన పంట. గత సంవత్సరం తీప్త అతిప్పటి అనావృష్టి పరిస్థితులు ఏర్పడటంతో, పత్తి రైతులు చాలా నష్టపోయారు. కాబట్టి పత్తి పంటను కూడా పంటల బీమా పథకంలో చేరుకున్నారా లేదా? అలాంటి ఆలోచన ఈ ప్రభుత్వానికి ఉండా లేదా? లేకున్నచో, చేర్చాలని నేను మీ ద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ చేరుపల్లి సీతారాములు : అధ్యక్షా, పంటల బీమాను ఉపయోగించుకునే విధంగా రైతుల్ని ఎడ్యుకేట్ చేయవలసిన అవసరం ఉంది. కాబట్టి ఎడ్యుకేట్ చేయడానికి తీసుకున్న చర్యలేమిటి, ఇప్పటి పరకు ఏ విధమైన చర్యలు తీసుకున్నారు? అదే విధంగా, ఈ పథకాన్ని బ్యాంకులు అమలు చేయడం లేదు. అమలు చేయని

భ్యాంకుల మీద ఎటువంటి చర్యలు తీసుకున్నారు? చివరగా బీమా విషయంలో రైతులు చాలా ఆందోళనకరంగా ఉన్నారు. బడ్జెట్ కేటాయింపులు మాత్రం దారుణంగా పడిపోయాయి. 2007-08 సంవత్సరంలో **244.53 కోట్ల రూ.లు అయితే, 2009-10 సంవత్సరంలో రూ. 3.8 కోట్ల మాత్రమే.** దీనికి కారణం ఏమిటి? అంటే అవసరాలు పెరుగుతున్నాయి, బడ్జెట్ కేటాయింపులు తగ్గుతున్నాయి. దీనికి కారణం ఏమిటి? తెలియచేయవలసిందిగా మీ ద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ జి. తిప్పేస్వామి : అధ్యక్షా .....

మిస్టర్ శైర్స్ : తిప్పేస్వామిగారూ, మీరు ఎప్పుడూ మాట్లాడుతుంటారు. అన్నీ ఇక్కడనే మాట్లాడలా? మీరు మంత్రిగారితో మాట్లాడుకోండి....

(తనకు అవకాశం ఇష్టవలసిందిగా **శ్రీ జి. తిప్పేస్వామి పదే పదే అడగసాగారు**)

మాట్లాడండి.

శ్రీ జి. తిప్పేస్వామి : అధ్యక్షా, మంత్రిగారు మాట్లాడుతూ, గ్రామాన్ని యూనిట్‌గా తీసుకుని పంటల బీమా పథకాన్ని అమలు చేస్తున్నట్లు చెప్పారు. అయితే గత సంవత్సరాల్లో ఇన్సుర్యారెన్స్ అపోంట్ ఎంత వచ్చింది, ఏమే పంటలకు ఎంతెంత వచ్చింది, తెలుగుదేశం హాయంలోని తొమ్మిది సంవత్సరాల్లో ఎంత ఇన్సుర్యారెన్స్ అపోంట్ వచ్చింది, అప్పుడు ఎన్ని సంవత్సరాలు కరపు వచ్చింది, అప్పుడు ఏమే సంవత్సరాల్లో ఎంతెంత మొత్తం వచ్చిందో తెలియచేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ శైర్స్ : ఈ విషయాలు గురించి మీరు ఎప్పుడైనా కరస్టోండెన్స్ చేశారా? మీకు సెక్రెటియర్ అలవెన్స్ కూడా ఇష్టున్నారు. మీరు డైరక్టగా కరస్టోండెన్స్ చేస్తే ఇక్కడ సమయం కలిసి వస్తుంది. మీ సలహాలు మంచివే. కానీ ఇక్కడ సమయం కలిసి వస్తుంది. Why don't you make correspondence with the Minister and get reply from the Government? అది లేనే లేదు.

మంత్రిగారు మాట్లాడండి.

శ్రీ పి.సుధాకర్ రెడ్డి : మేము ఎన్ని రిప్రజెంటీషన్స్ ఇచ్చినా ప్రభుత్వం నుండి స్పందన ఉండటం లేదు.

మిస్టర్ శైర్స్ : జసర్లో చెప్పాను. ఇన్సుర్యారెన్స్ గురించి మీరెవరైనా వ్రాచారా? We can discuss that issue in my Chambers. It is a very precious time which you are wasting.

శ్రీ ఎస్. రఘువీరారెడ్డి : అధ్యక్షా, గతంలో పంటల బీమా ప్రీమియం సన్నకారు, చిన్నకారు రైతులకు ఏపై శాతం సబ్సిడీ ఇచ్చే వారు. అందులో **25 శాతం కేంద్రప్రభుత్వం, 25 శాతం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం భరించేవి. అయితే ఎట్టీనీ ప్రభుత్వంలో **Sun Set** అనే విధానాన్ని తీసుకుని వచ్చి, క్రొమ్మెనా దాన్ని తగ్గించుకుంటూ వస్తూ, 2004 సంవత్సరం నాటికి పది శాతం సబ్సిడీని మాత్రమే కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు భరించే విధంగా చేయడమయింది. అయితే దాన్ని అనాటి నుండి తగ్గించుకుండా అట్లాగే మేయిన్స్‌టేయిన్ అపుతోంది. అంటే **5 శాతం రాష్ట్రం, 5 శాతం కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రీమియం ఉబ్బలు చెల్లిస్తున్నాయి.** ఆ ప్రీమియం ఉబ్బలు కూడా ఆహార పంటలకు**

సంబంధించి 2.5 శాతం నుండి 3 శాతం వరకు ఇస్తుండగా, వాణిజ్య పంటలకు మరికొంత ఎక్కువుగా ఉంది. గౌరవ సభ్యులు అన్నారు కేవలం బుణాలు పొందిన వారికి ఈ సౌకర్యం ఉంది, రుణాలు పొందని రైతులకు లేదని అన్నారు. రుణాలు పొందని రైతులు కూడా ప్రీమియం చెల్లిస్తే, వారిని కూడా ఆ ambit లో తీసుకుని వచ్చే అవకాశం కల్పించాము. గతంలో తీసుకున్న ప్రత్యేక శ్రద్ధ వల్ల గత సంవత్సరం 2 లక్షల 40 వేల రైతులు ఎవరయితే బ్యాంకుల నుండి అప్పులు తీసుకోలేదో వారు కూడా ప్రీమియం కట్టే పరిస్థితి వచ్చింది. గత సంవత్సరం చాలా మంది ఎక్కువుగా ఈ సదుపొయాన్ని ఉపయోగించుకున్నారు. గౌరవ సభ్యులు చెప్పినట్లుగా కొన్ని జిల్లాల్లో బుణాలు పొందిన రైతులకు కూడా బ్యాంకులు ప్రీమియం డబ్బులు చెల్లించడం లేదని అన్నారు. గుంటూరులాంటి కొన్ని జిల్లాల్లో రైతులు కోర్టులకు కూడా పోవడం జరిగింది. సహకార బ్యాంకుల నుండి తీసుకున్న వారు కూడా కోర్టుకు పోవడం జరిగింది. అక్కడ ప్రీమియం చెల్లించడం లేదు. అందుకోసమే time and again ఎప్పుడైతే వర్రాభావం, పరదలు, భారీ వర్రాల వల్ల ఇబ్బంది వస్తుందో, అప్పుడు రైతులకు ఇది చాలా ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. మీదావూ సభ్యుల్ని, రైతాంగాన్ని కోరుతున్నాను--కోర్టుల వరకు పోకుండా, ఎందుకంటే గ్రామాన్ని యూనిట్గా తీసుకున్నాం కాబట్టి చాలా న్యాయం జరుగుతుంది కాబట్టి, ప్రతి ఒక్కరు ఈ ప్రీమియం చెల్లిస్తే, సఫ్టోయిస్టునికి వారికి ఉపయోగకరంగా ఉంటుని మనవి చేస్తున్నాను. అయితే అవేర్నెస్కు సంబంధించి, నేపస్ట్ అగ్రికల్చరల్ ఇన్సుర్యారెన్స్ కంపెనీ వాళ్ళ, డిపార్ట్మెంట్ వాళ్ళ కూడా అటు రైతుల్లోనూ, ఇటు బ్యాంకులకు పూర్తి అవగాహన కల్గించేందుకు అన్ని ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. పోతే, పత్తి పంట చేర్చలేదని గౌరవ సభ్యులన్నారు. పత్తి కూడా ఉంది. మిగిలిన పంటలు కూడా ఉన్నాయి. కాకపోతే, జిల్లాకు ఒక ప్రధానమైన పంటను మాత్రమే మనం గ్రామాన్ని యూనిట్గా తీసుకున్నాము. మిగిలిన పంటలకు సంబంధించి మండలాన్ని యూనిట్గా తీసుకున్నాము. కొంత కమ్యూనికేపన్ గ్యావ్ ఉన్నట్లుగా ఉంది. It is not like this. మిగిలిన అన్ని పంటలకు మండలాన్ని యూనిట్గా తీసుకున్నాము. అరటికి అయితే జిల్లాను యూనిట్గా తీసుకున్నాము. హర్షికల్చర్ పంటి మిగిలిన అన్ని పంటలకు మండలాన్ని యూనిట్గా తీసుకున్నాము. మేము ఆలోడీ నోటిష్యూ చేశాము. 13 జిల్లాల్లో పరి పంటను, నాలుగు జిల్లాల్లో వేరుశనగ, మరో నాలుగు జిల్లాల్లో మొక్కజోన్సు నోటిష్యూ చేశాము. ఒక జిల్లాలో సోయాబీన్ చేశాము. వీటన్నింటిని గ్రామాన్ని యూనిట్గా చేయడం జరిగింది.

భారతదేశంలో గ్రామాన్ని యూనిట్గా తీసుకుని పంటల బీమా పథకాన్ని అమలుపరుస్తున్న ఏకైక రాష్ట్రం ఆంధ్ర రాష్ట్రం ....

(ప్రైజరీ బెంచీల నుండి హర్షికల్చర్ నాలు)

2005 సంవత్సరంలో ముందుగా అయిదు జిల్లాలతో ప్రారంభించడం జరిగింది. ఆ మరుసటి సంవత్సరం పది జిల్లాల్లో, ఇప్పుడు 22 జిల్లాల్లో కూడా పంటల బీమా పథకాన్ని అమలుపరుస్తున్నాము. ఇటీవల నేను, ముఖ్యమంత్రిగారు ధీలీ వెళ్లి శరద్ పవర్సు కలిసినపుడు, ఆయన అన్నారు గ్రామాన్ని యూనిట్గా తీసుకుని పంటల బీమా పథకాన్ని బాగా అమలుపరుస్తున్న రాష్ట్రం మీ ఒక్క రాష్ట్రమే అని చెప్పుడం జరిగింది. ఇన్సుర్యారెన్స్ సెట్టింట్ విషయంలో అయితే వేరే రాష్ట్రాల్లో రెండు, మూడు సంవత్సరాలు కూడా సమయం పడుతోంది. అయినా సెట్టింట్ చేయని సందర్భాలు కూడా ఉన్నాయి. కానీ మనం బాగా చేస్తున్నామని కేంద్ర మంత్రి అన్నారు. ఈరోజు గ్రామాన్ని యూనిట్గా తీసుకోవడం ద్వారా రైతులకు ఎంతో లాభం కల్పుతోంది.

1999 నుండి 2004 సంవత్సరం వరకు అంటే ఈ అయిదు సంవత్సరాల్లో మనకు ఒక్క సంవత్సరం మాత్రమే పంట బాగా వచ్చింది. మిగిలిన నాలుగు సంవత్సరాల్లో రాష్ట్రమంతా కరపు వచ్చింది. అయినా ఆనాడు రైతాంగానికి ఇన్సుయరెన్స్ కేంద వచ్చిన మొత్తం రూ. 701 కోట్లు. కానీ 2004-09 సంవత్సరాల్లో ఒకటి, రెండు జిల్లాల్లో కొంత కరపు రావడం, రెండు మూడు జిల్లాలో వరదలు, భారీ వర్రాలు రావడం వల్ల కొంత నష్టం జరిగింది. ఇక్కడ తేడా చూడండి అధ్యక్షా. ఇంత బాగా ఉన్నా కూడా ఈజోబ్సున ఇన్సుయరెన్స్ ద్వారా అంతకు ముందు అయిదేళ్లల్లో రూ. 701 కోట్లు మాత్రమే వస్తే, ఆ తర్వాతి అయిదు సంవత్సరాల్లో రూ. 1960 కోట్లు వచ్చింది.

₹ 11.00

గత సంవత్సరం దీనికి దాదాపు రూ. 800 కోట్లు క్లియరలుంది. కేంద్రప్రభుత్వం సగం డబ్బు ఇవ్వాలి. ఇక్కడ గౌరవ సభ్యులు ఆ ఇన్సుయరెన్స్ కంపెనీలే డబ్బు ఇస్తాయని అనుకుంటున్నారు. ఇది కరక్క కాదు. మనం ప్రీమియం ఇన్సుయరెన్స్ కంపెనీలకు ఇష్టి, అంటే రూ. 113 కోట్లు మాత్రమే ప్రీమియం కట్టారు. ఇది మాత్రం తిరిగి వస్తుంది. మనం రూ. 800 కోట్లు క్లెయిములు ఇష్టపలసి వస్తే రూ. 100 కోట్లు రైతులు కట్టిన ప్రీమియం పోగా, మిగిలిన దాంట్లో రూ. 350 కోట్లు కేంద్రం, రూ. 350 రాష్ట్రప్రభుత్వాలు ఇస్తున్నాయి. గత సంవత్సరం కూడా క్లెయిములు కేంద్రం నుండి వచ్చిన తరువాతనే ఇచ్చాము. ప్రతి రైతు అప్పు పొందినా, పొందకపోయినా కూడా ప్రీమియం కట్టేవిధంగా గౌరవసభ్యులంతా చౌరవ తీసుకుని వారిలో అవగాహన కలిగించాలని కోరుతున్నాము. అందువలన ఏదన్నా కలామిటీ వస్తే రైతులకు ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది.

శ్రీ దాడి వీరభద్ర రావు : అధ్యక్షా, నోటిష్ణ చేసిన అన్ని పంటలను ఇందులో కలపాలని కోరుతున్నాను. 20 రకాల పంటలు వచ్చాయి. ఇది చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా? గత అయిదు సంవత్సరా నుండి ఏ జిల్లాకు ఎంత డబ్బు మెచ్చార్ అయింది? సభముందు పెడితే బాగుంటుంది.

శ్రీ ఎన్. రఘువీరా రెడ్డి : అధ్యక్షా, నాకు అభ్యంతరం లేదు. జిల్లావారీ గత అయిదు సంవత్సరాల నుండి ఉంది, వచ్చింది ఇస్తాము. మేజర్ ట్రావ్ ప్రతి జిల్లాలో కూడా తీసుకుంటున్నారు. రెండవ పంట, మూడవ పంట అంటున్నారు. దానికి సబ్బక్కు టు కరక్కన్ ఒక్కొక్క జిల్లాకు 6, 7 పందల మందిని నియమించవలసి వస్తుంది. మూడు నెలల్లో చేయాలి. ఇది చాలా పెద్ద ఎక్స్‌ప్రైజ్ రాబోయే రోజులలో ఇంకా ఎక్కువ పంటలు ఇందులో ఉంచడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము.

జగ్గయ్యపేటలోని సాంఖ్యిక సంక్లేషమ ఆశ్రమ పాతశాల

ప్రశ్ననెం. 65 (2494)

సర్వశ్రీ ఐలాపురం పెంకయ్య, కె ఎస్ లక్ష్మణ రావు;

గౌరవనీయులైన సాంఖ్యిక సంక్లేషమ శాఖ మంత్రిగారు దయచేసి ఈ క్రింది ససమాచారం తెలియజేస్తారా;

అ) కృష్ణాజిల్లా జగ్గయ్యపేటలోని సాంఖ్యిక సంక్లేషమ రెసిడెన్షనల్ పాతశాలను అద్దేభవసంలో సడుపుతున్న విషయం వాస్తవమేనా;

- ఆ) నరిపడినంత పనతి లేని కారణంగా విద్యార్థులు చాలా అసోకర్యానికి గురవుతున్న విషయం కూడా వాస్తవమేనా;
- ఇ) సదరు పాతళాల కోసం మాతన భవనాన్ని నిర్మించే ప్రతిపాదన ఏదైనా ఉందా;
- ఈ) అయితే, ఆ భవనాన్ని ఎప్పటిలోగా అరంభించి, పూర్తిచేయడమవుతుంది ?

సాంఖీక సంకేమ శాఖమంత్రి (శ్రీ పి . సుభాస్ చంద్రబోస్)

- అ) లేదండీ.
- ఆ) అపునండీ.
- ఇ) అపునండీ. ఈ ప్రతిపాదనను నాబార్ధుతో సమాలోచన చేయడం జరుగుతున్నది. ఈ ప్రతిపాదనకు మంజూరు అందినమీదట, టెండర్లను ఖరారు చేసిన తరువాత భవన నిర్మాణం పూర్తయేందుకు 12 నెలల కాలం పడుతుంది.

శ్రీ ఐలాపురం వెంకయ్య (కృష్ణ): అధ్యక్షా, కృష్ణజిల్లా, జగ్గయ్యపేటలో సాంఖీక సంకేమ గురుకుల పాతళాల నడవబడుతోంది. 500 మంది పిల్లలు చదువుతున్నారు. ఇది అద్దచెల్లింగులో ఉంది. పనతులు చాలా తక్కువగా ఉన్నాయి. అన్ని పనతులతో స్వంత బిల్లింగు ఏర్పాటుచేస్తే పిల్లలకు చాలా ఉపయోగకరంగా ఉంటుందని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ కె . ఎస్ లక్ష్మిబాబు : అధ్యక్షా, కృష్ణజిల్లా జగ్గయ్యపేటలో సాంఖీక సంకేమ గురుకుల పాతళాల, జూనియర్ కళాశాల ఉంది. ఇందులో 500 మంది ఆడపెల్లలు చదువుకుంటున్నారు. ఆ భవనంలో పనతులు లేక పిల్లలు చాలా ఇబ్బంది పడుతున్నారు, కొత్తభావనం నిర్మించాలని ఆ శాఖను ఎప్పటినుండో కోరుతున్నాము. మంత్రిగారు సమాధానాలో నాబార్ధ నిధులతో నిర్మిస్తామని చెప్పారు. దీనికి స్థల సేకరణ జరిగిందా అని అడుగుతున్నాము.

శ్రీ పి . సుభాస్ చంద్రబోస్ : అధ్యక్షా, జగ్గయ్యపేట లోని రెసిడెంప్లియల్ స్కూలు అద్దభావనంలో లేదు. గపర్మెంట్ హాస్పిట్ బిల్లింగులో జరుగుతున్నది. ఇందులో 450 మంది గరల్ స్టోడెంట్స్ ఉన్నారు. దీని నిర్మాణానికి మొట్టమొదట నాబార్ధుకు పంపుతూ, దీనితో పాటు మరొక 31 స్కూల్స్ కు కూడా ప్రతిపాదనలు పంపాము. అక్కడ నుండి గత నెల 16వ తేదీన , అంచనాలను మరొక 10 శాతం మేరకు పెంచి తిరిగి ప్రతిపాదనలు పంపవలసిందిగా వారు లెటరు రాశారు . దానికి కూడా ప్రతిపాదనలు నాబార్ధుకు మరల పంపడం జరుగుతున్నది. స్థల సేకరణ 9 ఎకరాలు జగ్గయ్యపేటకు రెండు కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉన్న బొడసపాడులో తీసుకున్నాము. రూ. 8 కోట్ల 76 లక్షలతో ప్రతిపాదనలు తయారుచేసి పంపాము . రాగానే ఈ స్కూలు నిర్మించడం జరుగుతుందని తమద్వారా గౌరవనభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను .

ఇందిర ఆవాస్ యోజన పథకం క్రింద గృహాలు

ప్రశ్న నెం. 66 (2877)

శ్రీ అరికెల నర్సారెడ్డి;

గౌరవనీయులైన రెవిన్యూ, సహాయ, పునరావాసం, యు ఎల్పీ శాఖ మంత్రిగారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా ;

అ రాష్ట్రంలో 2009 జూన్-జూలై నెలలో ముఖ్యంగా నిజమాబాదు జిల్లాలో భారీ వర్దాల కారణంగా అనేక గృహాలు దెబ్బతిని పెక్కుపుంది మరణించిన విషయం వాస్తవమేనా;

ఆ సదరు బాధితులకు ఇందిరా ఆవాస్ యోజన క్రింద గృహాలను సమకూర్చుందుకు ఏదేని ప్రతిపాదన ఉన్నదా;

ఇ ముఖ్యమంత్రి సహాయనిధి నుండి బాధిత కుటుంబాలకు ప్రభుత్వం ప్రకటించిన విధంగా ఒక లక్ష రూపాయల సహాయం మొత్తాన్ని ఇప్పటివరకు చెల్లించని విషయం కూడా వాస్తవమేనా;

ఈ అయితే, దానిని ఎప్పటిలోగా చెల్లిస్తారు ?

రెవిన్యూ, సహాయ, పునరావాసం, యు ఎల్పీ శాఖ మంత్రి (శ్రీ ధర్మాస్తా ప్రసాద రావు)

అ అప్పునండీ. భారీ వర్దాల వలన 2009 జూన్ - జూలైలో కరీంసగర్, నిజమాబాదు, రంగారెడ్డి, కర్నూలు, వెష్ట్ గోదావరి జిల్లాల్లో దెబ్బతిన్న గృహాల జాబితా ఈ క్రింది విధంగా ఉంది .

పరుస సంఖ్య	జిల్లాపీరు	దెబ్బతిన్న పూర్తిగా	చెల్లించిన తీవ్రంగా	చెల్లించిన సహాయం మొత్తం రూ.లక్షలలో
1	కరీంసగర్	53	257	9 .83
2	నిజమాబాదు	6	42	1 .50
3	రంగారెడ్డి	9	35	1 .41
4	కర్నూలు	66	210	8 .94
5	వెష్ట్ గోదావరి	2.	22	0 .08

ఈవిధంగా చెల్లించడం జరిగింది .

4 .2 . 2008 తేదీగల జివో ఎంఎస్ నెం . 121 లో జారీచేసిన ట్రెఫ్చరుపుల ప్రకారం సహాయం మొత్తాన్ని వంపిణీ చేయడానికి కూడా చర్య తీసుకోవడమయింది . ఇతర జిల్లాల నుండి గృహాలు దెబ్బతిన్నట్లు తెలియరాలేదు . నిజమాబాదు జిల్లాలో 16 . 6 . 2009న ఒకరు మాత్రమే మరణించారు .

ఆ అప్పునండీ . ఇందిరా ఆవాస్ యోజన, ఇందిరమ్మ గృహానిర్మాణ పథకం క్రింద గృహాలను మంజూరు చేయడానికి జిల్లా పరిపాలన చర్యలు తీసుకుంటున్నది .

ఇ 19 . 9 . 2007 తేదీ గల రెవిమ్యా (డి . ఎం . 1) శాఖ జివో ఎంఎస్ నెం . 1124 లని నిబంధనల ప్రకారం మృతుల కుటుంబాలకు ఎక్స్‌గ్రెసియా రూ.1 .00 లక్ష సిఅర్ఎఫ్ నుండి చెల్లించడమన్నతుంది .
ఈ వెంటనే ఈ మొత్తాన్ని పంపిణీ చేయాలని జిల్లా కలెక్టర్సు ఆదేశించడమయింది .

శ్రీ అరికెల సర్వారెడ్డి : అధ్యక్షా, ఇందిరా ఆవాస యోజన క్రింద ఇండ్లు కేంద్రప్రభుత్వం నిర్మిస్తుంది . గత ఐదు సంవత్సరాల నుండి మన రాష్ట్రంలో ఇందిరా ఆవాస యోజన క్రింద ఇండ్లు ఇప్పడంలేదు . ఇందిరమ్య ఇండ్లు ఇస్తున్నాము . అని అవసరం లేదని జవాబు పస్తున్నది . మొన్న వర్రాలకు జూన్ నెలలో భారీ వర్రాలు పడడం పలన నిజమాబాద్ జిల్లాలో రెండు మూడు మండలాల్లో సష్టాపోయిన ఇండ్లు 6 అని చూపిస్తున్నారు . ఇది తప్ప . తీవ్రంగా సష్టాపోయింది 42 అని చూపిస్తున్నారు . నిజమాబాద్ మండలంలో మూడు గ్రామాలు పూర్తిగా సష్టాపోయాయి . మా జిల్లా మంత్రివర్యులు ఇక్కడే పున్నారు . నిజమాబాద్ జిల్లాలో 6 ఇండ్లు మాత్రమే దెబ్బతిన్నాయని రిపోర్టు ఇచ్చారు . ఇది కూడా తప్ప . మంత్రిగారు రెండు మూడు కుటుంబాలను సరానుర్చించారని పత్రికలలో చూశాను . మా మండలం ఎల్లారెడ్డి, బోధన్, నిజమాబాద్ మండలాల్లో చనిపోయారు . జిల్లాలో ఎక్కువమంది చనిపోయారని నా అభిప్రాయం . ఇంకా ఎక్కువమందికి ఎక్స్‌గ్రెసియా రావాలి . ఐ ఎ వో క్రింద ఇండ్లు కాలిపోయన దానికి, తీవ్రంగా సష్టాపోయన దానికి, ఎకనామికల్గా బ్యాక్స్‌వర్డ్గా వున్నవారికి ఇందిరమ్య ఇండ్లు ఇస్తున్నాము . కేంద్రప్రభుత్వం ఈ ఇందిరా ఆవాస యోజనకు ఇస్తున్న డబ్బును మనం ఇందిరమ్య ఇండ్లు పథకానికి డైపర్ట్ చేస్తున్నాము . ఇది కరక్క కాదు . దానికి, దీనికి కూడా ఇందిరమ్య పేరే ఉంది . కేంద్రప్రభుత్వం నుండి పస్తున్న దాదాపు మూడు లక్షల ఇండ్లకు ఇటువంటి పరిస్థితి ఉన్నచేట ఖర్చుచేయాలని మంత్రిగారని కోరుతున్నాను .

ఉ. 11.10

శ్రీ ధర్మాన్ ప్రసాదరావు : ఇందిరా ఆవాస్ యోజన క్రింద ప్రతి గ్రామానికి 500 ఇళ్లు అని ఇండికేషన్ ఉంది అధ్యక్షా . ఇందిరమ్య ప్రోగ్రామ్ క్రింద కవర్ అయిపోతున్నాయి కనుక వాళ్లకివ్వాల్చిన అవసరం లేదని జిల్లా యంత్రాంగం అన్నారన్నారు . సభ్యులు చెప్పిన ఆ విషయాన్ని సేను చెక్ చేస్తాను . యూనిట్ కాస్ట్ పట్టణ క్రింద రూ.25 వేలు, ఐఎస్‌ఎల్ క్రింద రూ.3,250, ఎన్‌ఆర్‌ఇచ్చి క్రింద రూ. 3 వేలు ఇచ్చే పథకం సదుస్తోంది . ఎందుకు కన్ఫెజన్ వచ్చిందో క్లారిపై చేసుకుంటాము . పుంటే రెక్టిపై చేసుకుంటాము .

రెండవది, చనిపోయనది ఒక్కరే అని రిపోర్టు వచ్చింది . ఇంకా ఎక్కువ మంది చనిపోయి పుంటే అది వెరిపై చేస్తాను . వారు కూడా స్పిఫిక్షన్ పేర్లు, వివరాలు పుంటే చెప్పమనండి . వారు కెలామిటీ పల్ల చనిపోయారో, ఇతరత్రా కారణాల పల్ల చనిపోయారో తెలుసుకుని, కెలామిటీ పల్ల చనిపోయి పుంటే ఈ రిలీఫ్ ప్యాకేజి క్రింద ఇప్పడానికి పుండే అవకాశాలు పరిశీలిస్తాము . సభ్యులు కూడా సమాచారం ఏడైనా పుంటే తెలియజేయాలని కోరుతున్నాం . వారి అభిప్రాయాలను జిల్లా కలెక్టరుకు తెలియజేసి, రెక్టిపై చేసుకోవాల్సిని పుంటే చేసుకోమని చెబుతాము . అలాగే మరణించిన వారి పేర్లు పుంటే, ఇస్తే మరీ యూబ్స్‌ల్గా పుంటుందని, అని పుంటే పంపించమని కోరుతున్నాను .

శ్రీ కె. రోశయ్య : అధ్యక్ష, తమరిని, సభ్యులను అనుమతించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. అనెంబ్లీలో బడ్జెట్ మీద డిసెకషను అప్పతోంది. నేను వెళ్లి రిప్పయ్య చెప్పాలి. అందువల్ల నా క్వాశ్నెను ముందుగా అనుమతించాలని కోరుతున్నాను.

ప్రశ్నలుప్పథి ప్రశ్న

సౌర విధ్యుదుత్వాదక వ్యవస్థలు

స్వల్ప వ్యవధి ప్రశ్న నెం. 70-B (22 Q)

సర్వశ్రీ కె. ఆమోస్, బి. చెంగల్ రాయుడు;

గౌరవనీయులైన ముఖ్యమంత్రి గారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా;

- ఆ. చిత్తరు జిల్లా నేదరగుంట సప్తగిరి గ్రామీణ బ్యాంకు తన మొత్తం విద్యుత్తు అవసరాలను తీర్చుకోడానికి నాచార్చు నిధులతో సోలార్ పవర్ జనరేషన్ సిస్టంసు ఏర్పాటు చేసుకుని నెలకు రూ.12,000 ల మొత్తాన్ని ఆదా చేసుకుంటున్న విపయం ప్రభుత్వానికి తెలుసా;
- ఆ. అయితే, విద్యుత్తు కొరతలను దృష్టిలో వుంచుకుని స్థానిక అవసరాలను తీర్చడానికి సోలార్ పవర్ జనరేషన్ సిస్టంసు ఏర్పాటు చేసుకోవలసిందిగా అన్ని గ్రామీణ బ్యాంకులు, ఇతర సంస్థలకు సలహా ఇచ్చే ఏదైనా ప్రతిపాదన పుందా?

ముఖ్యమంత్రి తరఫున ఆర్థిక శాఖా మంత్రి (శ్రీ కె. రోశయ్య) :

ఆ. అప్పనండీ.

ఆ. అప్పనండీ, విద్యుత్తు కొరతల కాలంలోను తమ విద్యుత్తు అవసరాలను తీర్చుకోడానికి పవర్ ప్యాక్టలను ఏర్పాటు చేసుకోవాలిందిగా ప్రస్తుతం 5 గ్రామీణ బ్యాంకులు అంటే (1) గుంటూరులోని చైతన్య గోదావరి గ్రామీణ బ్యాంకు (2) కడపలోని ఆంధ్ర ప్రగతి గ్రామీణ బ్యాంకు (3) చిత్తరు లోని సప్తగిరి గ్రామీణ బ్యాంకు, (4) వరంగల్లులోని ఆంధ్రప్రదేశ్ గ్రామీణ వికాస బ్యాంక్ (5) హైదరాబాదులోని దక్కన్ గ్రామీణ బ్యాంక్ల చైర్మన్లకు సలహా ఇవ్వడమైనది.

సక్కటపు గుర్తుగల ప్రశ్నలు - వాగ్రామ సమాధానాలు (కొనసాగింపు)

పురపాలకప్రాంతాలలోని వ్యాధాల నుండి ఇంధనము

ప్రశ్న నెం. 67 (2536)

సర్వశ్రీ కందుల లక్ష్మీ దుర్గేష్ ప్రసాద్, గిడుగు రుద్రరాజు :

గౌరవనీయులైన మునిసిపలు పరిపాలన, పట్టణాభివృద్ధి శాఖ మంత్రి గారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా;

- అ. రాష్ట్రంలోని మునిసిపాలిటీలలో లభ్యంగా పున్న వ్యర్థాల నుండి సాంప్రదాయేతర ఇంధనాన్ని ఉత్పత్తి చేసే ప్రతిపాదనలు ఏపైనా పున్నాయా;
- అ. ఈ ప్రక్రియ వల్ల పర్యావరణ సమతుల్యతను కాపాడవచ్చుననే విషయం వాస్తవమేనా ;
- ఇ. సదరు ప్రక్రియ ద్వారా కొన్ని సంస్థలు మంచి ఫలితాలు సాధిస్తున్న విషయం వాస్తవమేనా;
- ఈ. అట్టి బెత్తాహిక సంస్థలకు ఇస్తున్న ప్రోత్సాహకాలు ఏమిటి?

మునిసిపలు పరిపాలన, పట్టణాభివృద్ధి శాఖ మంత్రి (శ్రీ ఆసం రామనారాయణ రెడ్డి) :

అ. అప్పునండీ.

అ. అప్పునండీ.

ఇ. అప్పునండీ.

ఈ. గతంలో బెత్తాహిక పారిశ్రామికవేత్తలు కేంద్ర ప్రభుత్వం నుండి నిధులు పొందారు. వారికి నామమాత్రపు అడ్డెపై భూమిని కొలుకు ఇవ్వడమయింది. మునిసిపల్ వ్యర్థాలను కూడా నామ మాత్రపు రేటుపై సరఫరా చేయడమయింది.

ప్రస్తుత బెత్తాహిక పారిశ్రామికవేత్తలకు టీప్పింగ్ ఫీజును ఇవ్వడమపుతున్నది.

శ్రీ కందుల లక్ష్మీ దుర్గేష్ ప్రసాద్ : అధ్యక్షా, మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కూడా ఈ బెత్తాహికులకు పూర్తి స్థాయిలో సహకారం అందించాల్సిన అవసరం ఉండని మీ ద్వారా కోరుతున్నాను. ముఖ్యంగా ప్రతి మునిసిపాలిటీలోనూ కూడా డంపింగ్ యార్డులు ఎక్కుడా లేవు. వాళ్ళ క్వార్ గోతులలో ఈ చెత్తను వేస్తున్నారు. దాని వల్ల పర్యావరణానికి కూడా తీవ్రమైన విఫూతం కలుగుతోంది. అదే విధంగా ఈ డంపర్సు కూడా తగిన సంఖ్యలో మనకు లేవు. ఒక్క రాజమండ్రిలోనే రోజుకి 3.5 టుస్కుల చెత్తను సేకరించడం జరుగుతోంది. ఈ సందర్భంగా ప్రభుత్వానికి మనని చేసేదేమిటంబే, రాజమండ్రిలో ఒక విసూత్వమైన పద్ధతిలో ఐ.టి.సి. వారు ముందుకు పచ్చి, డైరెక్టగా చెత్తను ఇళ్ళ నుంచి సేకరించి, దాని నుంచి కొంత సంప్రదాయేతర ఇంధనాన్ని తయారు చేసే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. మొత్తం 50 వార్డుల్లోకిమం 8 యార్డుల్లో మాత్రమే ఈ విధంగా జరుగుతోంది. మొత్తం రాష్ట్రం మొత్తం మీద దీనిని మోడల్గా తీసుకుని చేస్తే బాగుంటుంది. టోల్ డంపింగ్ యార్డుకి ప్రాభీం లేకుండా, ప్రత్యేకించి స్థలం ఇవ్వాలంబే, ఉదాహరణకి రాజమండ్రి పద్ధ పొలచెర్ర గ్రామంలో స్థలం కావాలంబే, మాకు ఇళ్ళ నిర్మించడానికి స్థలం లేదు దీనికి ఎక్కడుంది అంటున్నారు. అందువల్ల ఎవరైతే కార్బోరైట్ సెక్టర్ ఉన్నారో, పరిశుమల వారున్నారో, ఇండస్ట్రీస్ కలిగిన వారున్నారో వారందరినీ ఆహారించి, సాంప్రదాయేతర ఇంధనం తయారుచేసే అవకాశం ఉంది కాబట్టి, వారు డైరెక్టగా ప్రజలనుంచి చెత్తను సేకరించి, తీసుకువెళ్లే ఏర్పాటు చేస్తే, ఆ రకమైన సహార్ధ ప్రభుత్వపరంగా ఇచ్చినట్లయితే, ఈ ప్రాభీం తీర్పగలిగినట్లపుతుంది. దాని వల్ల పర్యావరణానికి కూడా రక్షణ కల్పించబడుతుంది, విఫూతం ఉండదని మీ ద్వారా మంత్రి గారికి తెలియజేస్తున్నాను అధ్యక్షా.

శ్రీ గిడుగు రుద్రరాజు : అధ్యక్షా, మంత్రి గారు అన్నిటికీ సమాధానం ఇస్తూ ఆవును, ఆవును అన్నారు, దానితో మేము సంతృప్తిగా పున్నాము. తూర్పు, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలలో ఇటువంటి మునిసిపల్ సాలిడ్ వేస్ట్ మేనేజ్మెంట్కు సంబంధించిన ప్రతిపాదనలు ప్రభుత్వం పద్ధ పున్నాయా? పుంటే వాటిని ఎవరికి ఇష్వడం జరిగింది? ఇస్తే ఎప్పటిలోపున వారీ యూనిట్సును లాంథనంగా ప్రారంభిస్తారు? అదే విధంగా వారు ఎంత పవర్ని జనరేల్ చేయబోతున్నారు అనేది మీ ద్వారా మంత్రి గారిని అడుగుతున్నాను. అలాగే సెంట్రల్ గవర్న్మెంటుకు సంబంధించి గాని, స్టేట్ గవర్న్మెంటుకు సంబంధించి గాని ఏమైనా సభ్యుడీన్ ఉన్నాయా, ఇస్తున్నారా అని అడుగుతున్నాను.

ఆలాగే ఈ మునిసిపల్ సాలిడ్ వేస్ట్ మేనేజ్మెంట్సు ప్రాడ్వ్యాన్ చేసేటప్పుడు ఏదైనా గ్యాస్ వచ్చే అవకాశం ఉందా, పుంటే ఆ గ్యాస్ యొక్క ఫేరు ఏమిటని మంత్రి గారిని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ అనం రామనారాయణ రెడ్డి : అధ్యక్షా, దుర్గేష్ ప్రసాద్ గారు అడిగిన దానికి, మొత్తం మీద మన రాష్ట్రంలో గల 124 మునిసిపాలిటీలలో, మునిసిపల్ కార్బోరైషన్స్‌లో కేవలం 24 మునిసిపాలిటీలలో మాత్రమే ఈ యొక్క డంపింగ్ యార్డు సైట్సు లేవు అధ్యక్షా. మిగితా వాట న్నీంటికీ డంపింగ్ యార్డు సైట్సున్నాయి. ఈ డంపింగ్ యార్డు ఉన్నవి కూడా ఎప్పుడో చాలా సంవత్సరాల క్రితం ఏర్పాటు చేసిన డంపింగ్ యార్డు కావడం వల్ల అవస్నీ కూడా పట్టణాలు అభివృద్ధి చెందుతున్నందు వల్ల పట్టణాలకు దగ్గరగా పుంటున్నాయనే ఉచ్చేశ్యంతో ఇటీపల ముఖ్యమంత్రి గారు ఒక నిర్ణయం తీసుకుని, పట్టణాలకు దూరంగా ఈ డంపింగ్ యార్డులను ఏర్పాటు చేయాలని సూచించడం జరిగింది. దీనికి సంబంధించి ఈ విధంగా ఏర్పాటు చేసుకోడానికి కావలసిన నిధులు టిఎఫ్‌సి ఘండ్సు నుంచి ఇష్వడం జరుగుతుంది.

ఆలాగే గౌరవ సభ్యులు ఐటిసి వారు వేస్ట్ మేనేజ్మెంటు చేస్తున్నారని చెప్పారు. ‘వేస్ట్ టు పెట్ర్’, అనే ప్రాజెక్టుని ఐటిసి సపోర్ట్ అర్గనైజేషన్ 15 టాన్సులో జరుగుతోంది. అది రాజమండ్రిలో కూడా కొంతమేరకు చేయడం జరుగుతోంది.

గౌరవ సభ్యులు రుద్రరాజు గారు అడిగిన దానికి, ఈ రాజమండ్రి కార్బోరైషన్సుకు సంబంధించినంత పరకూ మొదట మేము 5 మునిసిపాలిటీలో తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో సాలిడ్ వేస్ట్ మేనేజ్మెంటుతో పవర్ జనరేషన్ చేయడానికి ఒక క్లాస్‌రూమ్ ని ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. రాష్ట్రంలో ఉన్న అన్ని మునిసిపాలిటీలను మొత్తం మీద 5 క్లాస్‌రూమ్‌గా విడగొట్టడం జరిగింది. మొదట 5 మునిసిపాలిటీలోనే ఆ క్లాస్‌రూమ్ ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. అయితే ఈ 5 మునిసిపాలిటీలు వయిబుల్ ప్రాజెక్టు కాదని, అందులో వచ్చే గార్చేజి అంతా కూడా ఈ పవర్ ప్రాజెక్టుకు సరిపోదనే విధంగా, రామెటీరియల్ సరిపోదనే విషయంతో ఈ లిస్టప్పుట్ చేయబడిన కంపెనీలన్నీ కూడా ప్రభుత్వానికి ఒక విజ్ఞాప్తి చేశారు. ఇంకా కొన్ని మునిసిపాలిటీలను కలిపితే సెంటర్ పాయింట్ పెట్టి అన్ని మునిసిపాలిటీల గార్చేజిని కలెక్టు చేయడానికి అవకాశం ఉంటుందని వారు కోరడం జరిగింది. ఆ విధంగా కోరిన ఒక క్లాస్‌రూమ్ కి తూర్పు, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలకు సంబంధించి ఈ మునిసిపాలిటీలో మెసర్స్ యువరాజ్ పవర్ ప్రాజెక్టు ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ అని, పీరికి కేవలం మొదట్లో 5 మునిసిపాలిటీలనే అప్పజెప్పుడం జరిగింది అధ్యక్షా. తుని, పితాపురం, పెద్దాపురం, సాముర్కోటు, కాకినాడ కార్బోరైషన్స్. అయితే ఈ ప్రాజెక్టు వయిబుల్ కావడం లేదని అన్నారు. ఇలా అప్పజెప్పినప్పుడు కేవలం 6 మెగావాట్లు పవర్ మాత్రమే వాళ్లు ప్రాడ్వ్యాన్ చేయడానికి అవకాశం పుండేది. తర్వాత ప్రభుత్వం పరిశీలన చేసి, ఈ 5 మునిసిపాలిటీలకు మరో 12

మునిసిపాలిటీలను జత చేసి, మళ్ళీ ఒక ఆర్డరును ఇవ్వడం జరిగింది. దీనితో 13 మెగావాట్ పవర్ ఉత్పత్తి చేసే అవకాశం ఈ యువరాజ్ పవర్ ప్రాజెక్టుకు పచ్చింది. వీటికి ఆగస్టు 2009 లోగా పైనాస్చియల్ క్లోజర్ చేసుకోవలసిన అవసరం ఉంది. అంటే ఆగస్టు 2009 లోపల పైనాస్చియల్ క్లోజర్ అయినాక ఒకటిన్నర సంవత్సరాలలో, అంటే 18 మాసాలలో ఈ పవర్ ప్రాజెక్టులను ఏర్పాటు చేయాలి. ఈ సార్లిడ్ వేస్ట్ మేనేజ్మెంట్ కింద మొత్తం 17 మునిసిపాలిటీలో కలెక్షన్సు గాని, అన్ని చేయాల్సిందిగా ఆ సంస్కు అప్పజెప్పడం జరిగింది.

ఉ.11.20

ఈ గౌరవ సభ్యులు గార్బేజ్ వల్ల ప్రమాదకరమైన వాయువులు వస్తున్నాయా అని అడగడం జరిగింది. 4 ప్రమాదకరమైన గ్యాసెస్ ఇందులో ఉత్పత్తి అవుతున్నదనేది మనకున్న సైంటిఫిక్ ఇన్ఫరేషన్. అని, పైటీఎండ్, కార్బన్ డయాక్టైండ్, కార్బన్ మోనాక్టైండ్, మెట్రైన్. ఈ నాలుగూ చాలా ప్రమాదకరమైన వాయువులు. ఈ నాలుగింటిలో మెట్రైన్ గ్యాస్ చాలా ప్రమాదకరమైనది, వాతావరణ కాలుష్యం ఏర్పడుతుంది, జీవ రాసులకు ప్రమాదం ఏర్పడుతుంది కాబట్టి దానిని అరికట్టాలంటే మునిసిపల్ సార్లిడ్ వేస్ట్ మేనేజ్మెంట్ అనే ప్రక్రియ మనకు చాలా అవసరం కాబట్టి గ్లోబల్ వార్క్‌ఐంగ్లో కూడా ఇది రావడం జరిగింది.

దానిని బేస్ చేసుకుని కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఇటువంటి కార్బోక్రమాలు చేసుకుని, మునిసిపాలిటీలు ఇటువంటి చెత్తును వేసే విధంగా కాకుండా, గార్బేజ్ అంతా కూడా సెంటర్ పాయింట్ దగ్గరకు తీసుకొచ్చి, పవర్ జనరేషన్ కాని, దానిని డైల్యూల్ చేయడానికి కాని అవసరమైన చర్యలను తీసుకొంటుంది.

ఈ ఇన్సిస్ట్రైవ్ కు సంబంధించినంత పరకూ కేంద్ర ప్రభుత్వం ఒక కార్బోక్రమం చేపట్టడం జరిగింది. మన రాష్ట్రానికి సంబంధించినంత పరకూ మెనర్స్ సెల్కో ఇంటర్వెసపల్ ప్రైవేటు లిమిటెడ్ అనే సంస్థను హైదరాబాదులో ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. ఇందులో రెండు కంపోనెంట్ పున్నాయి. గార్బేజ్ ను పిలెట్స్ క్రింద తయారు చేసే యూనిట్ ఒకటి, తరువాత ఆ పిలెట్స్ ను ఉపయోగించి పవర్ జనరేషన్ ను తయారు చేసే యూనిట్ ఒకటి. పిలెట్స్ ను తయారు చేసే యూనిట్కు ముందు సబ్సిడీని రిలీజ్ చేయడం జరిగింది. పవర్ జనరేషన్ కు సంబంధించి కేంద్ర ప్రభుత్వం కొన్ని నిబంధనలను విధించడం జరిగింది. మన రాష్ట్రంలో పున్న ఈ 12 సంస్థలలో ఒకటి కూడా ఆ సబ్సిడీని వినియోగించుకునే స్థాయికి ఇంత పరకూ రాలేదనే ఉద్దేశ్యంతో సబ్సిడీ ఇంకా రిలీజ్ చేయలేదు, కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇంకా వాటిని ఎగ్గామిన్ చేస్తా పుంది.

వీటిలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నుంచి గార్బేజ్ సెంటర్లకు నామిసల్ రెంట్ వాల్యూకు మన ప్రభుత్వ స్థలాలను లీజికు ఇవ్వడం జరుగుతుంది. దానితోపాటుగా, మునిసిపాలిటీలో పస్తున్న వేస్ట్ ను నామిసల్ రేటుకు ఆ కంపెనీలకు మునిసిపాలిటీల ద్వారా ఇవ్వడం జరుగుతుంది.

అంగ్నవాడి కేంద్రాలకు పోష్ట్‌కాపోరము

ప్రశ్న నెం. 68 (2420)

శ్రీ విటపు బాలసుబ్రహ్మణ్యం;

గౌరవనీయులైన మహిళాభ్యుదయం, శిశు సంక్లేశు, వికలాంగుల సంక్లేశు శాఖా మంత్రి గారు దయచేసి ఈ క్రింది నమాచారం తెలియజేస్తారా;

- (అ) పోష్ట్‌కాపోర సరఫరాదారుల వివరాలతోపాటు అంగ్నవాడిలలో అదనంగా సరఫరా చేస్తున్న పోష్ట్‌కాపోరం వివరాలు ఏమిటి ;
- (అ) ఆహారాన్ని తినలేకపోతున్నానుని పిల్లల నుండి ఏమైనా ఫిర్యాదులు అందాయా;
- (ఇ) అయితే ఈ విషయంలో తీసుకున్న చర్య ఏమిటి ?

మహిళాభ్యుదయం, శిశు సంక్లేశు, వికలాంగుల సంక్లేశు శాఖా మంత్రి (శ్రీమతి కొండా సురేభి) :

- (అ) అంగ్నవాడి కేంద్రాల ద్వారా రాష్ట్రంలోని 385 ప్రాజక్షులలో మూడు రకాల పోష్ట్‌కాపోరాన్ని సరఫరా చేయడం జరుగుచున్నది. అవి ఈ క్రింది విధంగా పున్నాయి.
తినడానికి సిద్ధంగా పున్న ఆహారం : అంటే ఎపీ పుడ్ప సరఫరా చేసిన మోడిప్రైట్ థెరాప్యూటిక్ పుడ్, హల్వా మిక్స్, కిచిడి మిక్స్, ఉప్పు మిక్స్.
- స్థానిక ఆహారం సమానా :** రెండు రకాలుగా వేడిగా వండిన ఆహారం అంటే,

1. గోధుమరవ్వ కిచిడి, 2. హోర్ పొంగల్. దారిద్ర్య రేఖకు దిగువ రేటుకు బియ్యాన్ని భారత ఆహార సంస్థ సరఫరా చేసింది. మిగతా పస్తువులను సంబంధిత సంయుక్త కలెక్టరు అధిపతిగా గల కొనుగోలు కమిటీ ద్వారా స్థానిక మార్కెటులు నుండి సేకరించడమయింది.

సామాజిక నిర్వహణా అనుబంధ పోష్ట్‌కాపోర కార్యక్రమం : తల్లుల సంఘాలు/స్వయం సహాయ బృందాలు జోన్సు మిక్స్‌ను సరఫరా చేసాయి.

- (అ) మోడిప్రైట్ థెరాప్యూటిక్ పుడ్ స్థానంలో మూడు హల్వా, కిచిడి, ఉప్పు ప్రీమిక్స్‌లను 31-08-2008 తేదీన ప్రవేశపెట్టినందున కిచిడి, ఉప్పు మిక్స్‌లో ఉప్పు/కారం/ మసాలాలు ఎక్కువగా పున్నాయని ఫిర్యాదులు అందాయి.
- (ఇ) నాణ్యతను మెరుగుపరచడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ పుడ్ నిరంతరం చర్యలు తీసుకుంటున్నది. కొన్ని ప్రాంతాలలో పెరుగుదల మెరుగ్గా పుండని నివేదికలు అందడంతోపాటు ప్రీమిక్స్‌ల స్వీకరణ గణనీయంగా పెరిగింది.

శ్రీ విటవు బాలసుబ్రహ్మణ్యం (ప్రకాశం, నెల్లూరు, చిత్తూరు) : అధ్యక్షా, మేడమ్ గారు చాలా డిటెయల్స్గా అన్నర్ ఇచ్చారు, సంతోషం . కానీ ఇప్పుడు ఇస్తున్న ఎంటిప్పు ఫుండ్ కాకుండా రవు ఫుండ్ ఏదైతే ఇస్తున్నారో, అది చాలా ఇబ్బందికరంగా పుంది. దానిని బాగా వేడి చేసి తయారు చేస్తే మాత్రమే తయారపుతుంది, ఉడకడం లేదు, ఉడికిస తరువాత క్రిందకు ఇసుక తేలుతోంది, రకరకాలైన వ్యధ పదార్థాలు తేలుతున్నాయి. మొన్న తొట్టంబేడు అంగన్వాడిలో తల్లులుందరూ నిలదీసి ముందు మీరు తినండి, తరువాత మా పిల్లలు తింటారని చెప్పడం జరిగింది.

31-08-2008 మంచి దీనిని ప్రారంభించారు. అంతకు ముందు ఇచ్చే ఆహారం చాలా బాగుంది. చక్కెర, శనగపిండి, గోధుమతో తయారు చేసిది చాలా బాగుండేది. ఇప్పుడు మీరు బస్తోలకు బస్తోలు తయారు చేస్తున్నారు. అది ఏమి చేసుకోవాలో తెలియడం లేదు. అయితే దీని వల్ల ఒక మంచి జరిగింది. ఇది దుర్వానియోగం జరగడం లేదు. అది మంచిగా పుంటే దుర్వానియోగమపుతుంది. కానీ మంచిగా లేకపోవడం వల్ల వినియోగమే లేకపోతే ఇక దుర్వానియోగం ఎక్కడపుతుంది ?

ప్రైమ్ మినిస్టర్ పి.వి. నరసింహారు గారికి పర్వతల్ సెక్రటరీగా పున్న మాజీ ఐఎస్ అఫీసర్ వేణుగోపాల రాపు గారు ఆంధ్రప్రదేశ్ లో అంగన్వాడిలలో చిన్న పిల్లలకు పెడుతున్న ఆహార పదార్థాల మీద ఒక మంచి రిపోర్టును తయారు చేసారు. ఆ రిపోర్టును మీరు తెప్పించుకుని ఒక సమగ్రమైన పరిశీలన చేసి ఈ రవ్వను తీసివేసే విధానం పుస్తటయైతే దానిని గురించి ఆలోచన చేయాలని తమరి ద్వారా మంత్రి గారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీమతి కొండా సురేఖి : అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు అందోళన చెందినట్లుగా ఇంతకు ముందు పరిస్థితి పుండడం వాస్తవం. మొదట్లో కొంత ఇబ్బంది పుండేది. మొదట్లో రవు కొంచం దొడ్డగా పుండడం వల్ల దానిని ఎక్కువసేపు ఉడికించకపోవడం వల్ల ఇబ్బంది పడ్డారు. ఇప్పుడు రవు సైజును తగ్గించడం జరిగింది. పాత ఫుండ్ బాగుందని అన్నారు. పాత ఫుండ్ అంగన్వాడీల కంటే పశుపుల కొట్టాలకు వెళ్లే అవకాశం పుండేది. ఈ రోజు ఫుండ్ మార్పుడం వల్ల అవినీతి జరగకుండా, ఎవరికైతే ఉపయోగిస్తున్నామో, వారికి ఉపయోగపడే విధంగా ఈ ఫుండ్ను ఇప్పడం జరుగుతోంది. అదే విధంగా సుప్రీం కోర్టు డైరెక్టన్స్ ప్రకారంగా ఈ పంపిణీ విధానాన్ని పెట్టడం జరిగింది.

అదే విధంగా అనంతపురం ఇస్కూను గురించి చెప్పడం జరిగింది. నేను అనంతపురం పర్బ్రాష్టోకు వెళ్లడం జరిగింది. అక్కడ వేణుగోపాల రాపు గారు సోపల్ ఆడిటోర్సు చేసి, చాలా కేంద్రాలలో జరుగుతున్న అన్యాయాలు, అక్రమాలను కూడా బయటపెట్టడం జరిగింది. ఈ రోజున ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని అందరూ అభినందించవలసిన అవసరం పుంది. ఎందుకంటే ఏ ప్రభుత్వమూ తన్నై తాను సోపల్ ఆడిట్ పెట్టుకోదు. డా. వైఎస్ రాజశేఖర రెడ్డి గారి నాయకత్వంలో ఏ డిపార్ట్మెంట్లోనా అవినీతి జరగకూడదనే సదుధ్వేశ్యంతో సోపల్ ఆడిటోర్సు ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది.

ఈ కార్యక్రమానికి స్వయంగా రాపల్ గాంధీ గారు సగం రోజు స్పృండ్ చేయడం జరిగింది. ఆయనే స్వయంగా అప్రీపియెట్ చేయడం జరిగింది. ఈ గంపర్మెంట్కు ఎంత డైరెక్ట, సోపల్ ఆడిటోర్సు చేయించి అవినీతిని బయటకు తీసుకోచ్చే ప్రయత్నం చేస్తున్నదని చెప్పడం జరిగింది. ఈ కార్యక్రమం అనంతపురానికి పరిమితం చేయకుండా రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా మా డిపార్ట్మెంట్లో సోపల్ ఆడిటోర్సు చేయించాలని ఆలోచన చేస్తున్నాము.

(అంతరాయం)

ఇప్పుడు పుడ్ను మార్చవలసిన అవసరం లేదు. రవ్వ సైజు తగ్గించడం వల్ల ఎక్కువ టైమ్ ఉండికించకుండానే పుడ్ తయారపుతోంది. మీకు కావాలంటే పరిశీలిస్తాను.

ఆరోగ్యశ్రీ క్రింద బోగెస్ కైయింలు

ప్రశ్న నెం. 69 (2710)

శ్రీ హేమ హర్షస్విన్ ;

గారపనీయులైన ఆరోగ్యశ్రీ శాఖా మంత్రి గారు దయచేసి ఈ క్రింద సమాచారం తెలియజేస్తారా;

- (అ) రోగులకు వైద్యం చేయకుండా, అవరేపణము నిర్వహించకుండా కొన్ని కార్బోరేటు, ప్రైవేటు అసుపత్రులు బోగెస్ బిల్లులను కైయించు చేసుకుంటున్న విషయం ప్రభుత్వం దృష్టికి వచ్చిందా;
- (అ) అయితే దాన్ని తీసుకుంటున్న చర్య ఏమిటి ?

ఆరోగ్యశ్రీ శాఖా మంత్రి (శ్రీ పితాని సత్యారాయణ) :

- (అ) లేదండీ
- (అ) ఈ ప్రశ్న ఉత్పన్నం కాదు.

ఉ.11.30

శ్రీ హేమ హర్షస్విన్ (నామినేటెన్) : ఆరోగ్యశ్రీ కైయింట్స్ లో కొన్ని తప్పులు జరుగుతున్నాయి. ప్రిక్సెగా చేయడం లేదు.

మిస్టర్ షైర్స్ : సహాయింటరీ మాత్రమే.

శ్రీ హేమ హర్షస్విన్ : కేవలం సహాయింటరీ మాత్రమే వేస్తాను. ఈ విషయంలో చాలా కంప్సియింట్స్ జిల్లాల నుండి వచ్చాయి. మంత్రిగారి దృష్టికి వచ్చిందో, లేదో తెలియదు. తప్పుడు కైమ్స్ సంఘ్ ఏమైనా చెబుతారా? తప్పుడు కైమ్స్ మీద సదరు అధికారులపై ఎంత మంది మీద ఏ ఏ చర్యలు తీసుకున్నారో చెప్పమనండి. మన రాష్ట్రంలో ఎన్ని అసుపత్రులు ఆరోగ్యశ్రీ పథకాన్ని అమలుచేస్తున్నాయి. అందులో ప్రభుత్వ అసుపత్రులు ఎన్ని ఉన్నాయి, తరచూ సదరు మంత్రులు, అధికారులు తనిఫీ చేస్తున్నారా, ఇంతవరకూ ఎన్ని తనిఫీలు నిర్వహించడం జరిగింది, అవకతవకలకు పాల్గొచిన అసుపత్రుల మీద తీసుకున్న చర్యలేమిటి?

మిస్టర్ షైర్స్ : ఏ టు జడ్ అడుగుతున్నారు. నేను అలో చేయసు. Please come to your supplementary.

శ్రీ హేమ హర్షస్విన్ : అవకతవకలు జరగకుండా ఉన్న 25 అసుపత్రులను భల్కు లిష్ట్ లో పెట్టవలసిన అవసరం ఏముంది?

శ్రీ పితాని నత్యనారాయణ : ఆరోగ్యశీ ఎంపానల్మెంట్ అయిన ఆసుపత్రులు 346 ఉన్నాయి. ఇందులో 98 ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులు కలిపి ఉన్నాయి. ఇంతవరకూ బోగెస్ క్లెమ్స్కి ఆస్కారం ఉండే పరిస్థితి లేదు. ఆ విధానంలో తక్కువ ఉన్నాయి. ప్రధానంగా ఒక రోగి ఆసుపత్రికి చెలితే, ప్రైమరీ హెల్ప్ సంటర్ కి చెలితే ఆరోగ్యమిత్ర ద్వారా ఆరోగ్యశీ రోగిని ఆరోగ్యశీలో ఎంపానల్మెంట్ ఉన్న కార్బోక్సిల్ జరుగుతుంది. తరువాత ఆరోగ్యశీ ద్వారా ఆరోగ్య మిత్ర పేపంట రేప్స్ కార్బోక్సిలోని, ఆరోగ్యశీ కార్బో లీసుకొని ఆ కార్బో ద్వారా రోగి వివరాలు తీసుకొని ఆ వివరాలద్వారా ఆసుపత్రికి పంపించి పేపంట అవసరం మేరకు ఆరోగ్యశీ వైద్యం అందించడానికి అవసరం అనుకుంటే ప్రీఆఫ్రైజేషన్ పన్ వైద్య విధానంలో రోగి యొక్క ఆరోగ్య పరిస్థితిని ప్రీ ఆఫ్రైజేషన్ కి పంపించడం, ట్రస్ట్ కి ఇస్ట్సూర్నెస్ కి పంపించడం జరుగుతుంది. 330 వ్యాధులకు మాత్రమే ఇస్ట్సూర్నెస్ ద్వారా వైద్యం అందించడం ద్వారా 612 వ్యాధులకు ఆరోగ్యశీ సహాయ నిధి నుండి వైద్య విధానం ద్వారా ఈ ఈస్ట్ ఆఫ్రైజేషన్ కార్బోక్సిల్ జరుగుతుంది బెడ్ మీద పేపంట ఉన్నప్పుడుమాత్రమే ఈ ఆరోగ్యశీ ద్వారా జరుగుతుంది. ఒక రోగి ఆ వ్యాధి, సర్డ్రలీకి సదరు ట్రీట్ మెంట్ అవసరమా లేదా పరీక్ష చేసిన తరువాత ఆరోగ్యశీ ట్రస్ట్ ఇస్ట్సూర్నెస్ లో పరీక్ష తరువాత ప్రీ ఆఫ్రైజేషన్ కార్బోక్సిల్ జరుగుతుంది. అప్పుడు వైద్యం అందించడానికి ఆసుపత్రికి అవకాశం ఉంటుందితప్ప బోగెస్ జరగడానికి ఆస్కారం లేదు. ట్రీట్ మెంట్ అయిన తరువాత ప్రోస్ట్ అపరేటివ్ సిస్టం ద్వారా అన్టైన్ విధానం ద్వారా మల్లి పంపించే కార్బోక్సిల్ చూసి వైద్యాన్ని అందించడం జరుగుతోంది. కార్బోయాలజి అయితే, కార్బోయాలజి, అంకాలజీ అయితే అంకాలజీ, పీడియాట్రిక్ అయితే పీడియాట్రిక్ ఇలా అనేక విభాగాల ద్వారా ఆసుపత్రుల పరిస్థితులు, ఇస్ట్సూర్నెస్ కంపెనీలు పెరిపై చేసిన తరువాత మాత్రమే బిల్లు పే చేసే కార్బోక్సిల్ ఉంది 10 రోజుల తరువాత చేసే కార్బోక్సిల్ లేదు. అందుచేత ఈ బోగెస్ ని రావడానికి చాలా తక్కువ ఉండే కార్బోక్సిల్ ఉంది ఎక్కుడయినా బోగెస్ జరిగితే దానిని బిలు పేమెంట్ ప్రీ ఆఫ్రైజేషన్ కంట్రోల్ చేసి ఆరోగ్యశీ కార్బోక్సిల్ మాలు చేస్తున్నాము. ఎందుకంటే, కొన్ని ముఖ్య మంత్రి క్యాంప్ ఆఫీస్ నుండి ఫోటో పడెంటికార్బో, రైఫ్ కార్బో లేని వారు క్యాంప్ ఆఫీస్ నుండి ఫోటోలు తీసుకొని వైద్యాన్ని అందించే కార్బోక్సిల్ మాలు ఉన్నాయి. అంతేకాకుండా, ఈసాడు ఆసుపత్రులనురద్దు చేశారని సభ్యులు అడిగారు. ఎక్కుడయినా, బోగెస్ కి ఆస్కారం ఉంటే మా పద్ధ ఎప్పుడయితే పెరిఫికేషన్ వస్తాయో, అప్పుడు బోగెస్ ఆసుపత్రులను అబ్జర్వేషన్ పెట్టుకొనే కార్బోక్సిల్ మాలు వారానికి, నెలకు రివిజన్ చేసే కార్బోక్సిల్ మాలు వస్తే స్టోర్ పెరిఫికేషన్ వైద్య చూడడం జరుగుతోంది. అక్కడ అలా జరుగుతోందని తేలితే వారికి ప్రోకాట్ నోటీస్ ఇవ్వడం, గ్రిపెన్స్ ఎక్కువగా ఉంటే, తప్పకుండా ఎంపానల్మెంట్ ని సస్పెండ్ చేయడం, డీలిస్ట్ కార్బోక్సిల్ మాలు ప్రభుత్వం చేస్తోంది. అందులో ఈసాడు 51 డీలిస్ట్ కోసాము. 22 సస్పెండ్ కేసులు ఈసాడు ఆరోగ్యశీ ట్రస్ట్ ద్వారా చేస్తున్నాము. ఇంతవరకూ బోగెస్ కార్బోక్సిల్ మాలు జరగలేదు.

మిస్టర్ చైర్మన్ : భార్క్ లిస్ట్ చేసిన ఆసుపత్రికి బోగెస్ క్లెమ్ చేయడానికి సంబంధం ఉందా?

శ్రీ పితాని నత్యనారాయణ : బోగెస్ క్లెమ్ చేయడానికి ప్రోస్ట్ అపరేటివ్ సిస్టంలో చేసిన కార్బోక్సిల్ మాలు చెక్ చేస్తారు. బోగెస్ జరగడానికి లేదు. చెక్ అట్టేషన్ చేయడం వల్ల ఇటువంటి కార్బోక్సిల్ మాలు జరగపు.

శ్రీ పీఎస్ హుస్ట్నేన్ : ఆరోగ్యశీ చేయించుకున్నవారికి ముఖ్యమంత్రిగారి కార్బోలయాల నుండి ప్రత్యక్షంగా ఉత్తరాలు పోతున్నాయి. మీ ఆరోగ్యం బాగా ఉండా. మీకు ఇంత డబ్బు ఖర్చు పెట్టాము, బాగుందాలని అడుగుతున్నారు. వారేమా లబోదిబోమనిఅంటున్నారు. ఆరోగ్యమిత్రలో కాజేయడం జరుగుతోంది. దానికి మంత్రిగారి సమాధానం ఏమిటి? భార్క్ లిస్ట్లో పెట్టిన ఆసుపత్రులు ఎన్ని ఉన్నాయో సమాధానం చెప్పాలి.

శ్రీ పితాని సత్యనారాయణ : రాష్ట్రంలో పేద ప్రజల ఆరోగ్యం కాపాడేదే ఆరోగ్యశ్రీ. పేదవారి ఆరోగ్యం కాపాడ డానికి గత ప్రభుత్వం ఆలోచన చేయలేదు. పేదవారి ఆరోగ్యం గురించి దా.మైన్. రాజశేఖరరెడ్డిగారి ఆలోచనావి ధానంతో మొదలుపెట్టారు. అనారోగ్యం రాకుండా ఉండాలనేదే మా లక్ష్యం. ఈ ట్రుష్ట్ పని ఎన్.జి.ఎ.,గా పని చేస్తుంది. బోగ్న చేయలేదు. ముఖ్యమంత్రిగారి నుండి లేఖ ఎందుకు వెళుతుందంటే, ఒక పేపర్ట్ ఎలా ఉన్నారు, మీకు ఇంత ఖర్చు చేశామని ఒక ముఖ్యమంత్రి నుండి యోగక్షేమాలు తెలుసుకోవడానికి ఇదోక క్రాన్ చెక్. ఈ విధంగా ఆరోగ్యశ్రీ పని చేస్తుంది. ఎక్కడయినా బాగా అమలుచేయాలనే ప్రభుత్వం ఆలోచన చేస్తుంది. ఆరోగ్యశ్రీ అనారోగ్యం కాకుండదని ప్రభుత్వం పని చేస్తుంది.

(అంతరాయం)

అంగోవడీలను ప్రాధమిక పారశాలలతో అనుబంధం చేయుట

ప్రశ్న నెం : 70 (2456)

శ్రీ పోచింటడ్డి సుబ్బారెడ్డి;

గౌ.న మహిళాభ్యుదయం, శిశు సంక్షేపమం, వికలాంగుల సంక్షేపు శాఖ మంత్రిగారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా ;

- అ) విద్యాశాఖ నియంత్రణ క్రింద ఉన్న ప్రాధమిక పారశాలలతో మహిళాభ్యుదయం, శిశు సంక్షేపు శాఖ సమస్తున్న అంగోవడి కేంద్రాలను అనుసంధానం చేసి ప్రతిపాదన ఏదైనా ఉందా;
- ఆ) అయితే, ఆ వివరాలేమిటి?

మహిళాభ్యుదయం, శిశు సంక్షేపమం, వికలాంగుల సంక్షేపు శాఖ మంత్రి (శ్రీమతి కొండా సురేఖ) :

- అ) లేదండి
- ఆ) ఈ ప్రశ్న ఉత్పత్తున్నం కాదు.

అధ్యక్షా, ఈ మొదటి ప్రశ్నలో మాకు క్లారిటి రాలేదు. మాకు పంపించినపుడు అనుబంధం చేయడానికి ఏమైనా ప్రతిపాదన ఉండాలని మొదలు మాకు ఇచ్చారు. ఏది ఏమయినా అటువంటి ఆలోచన లేదు.

ఉ.11.40

శ్రీ పోచింటడ్డి సుబ్బారెడ్డి (కడవ, అనంతపూర్, కర్నూలు) : అధ్యక్షా, గత సమావేశాల్లో అంగోవడి సూల్చు గురించి కూడా ఇది ఒక సబ్టెక్టగా చర్చిండం జరిగింది. ఎందుకంటే, రాష్ట్రంలో 73.50 లక్షల మంది పిల్లలు ఉన్నారు. విద్యకు సంబంధించిన బిల్లులో అందరికి విద్యాను అందించడానికి ప్రీ-ప్రైమరీ సూర్యులు పెట్టాలనే ఆలోచన ప్రభుత్వానికి ఉన్నట్లు తెలిసింది. ఈ నేపథ్యంలో ప్రభుత్వానికి ఆదా జరిగే విషయాన్ని ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తాము. ఒక్కుక్క అంగోవడి సెంటర్కు రూ.10000లు ఖర్చు పెడుతున్నారు. రూ.10000లు ఖర్చు పెట్టేటప్పుడు ఆ గ్రామంలోనే పక్కాగా ఉన్న ప్రాధమిక పారశాలల్లో అంగోవడి కేంద్రాలను సడపటం వల్ల ప్రభుత్వానికి డబ్బు ఆదా అపుతోంది. ప్రత్యేకంగా అంగోవడి సెంటర్లను కట్టడం, నెలకు రూ.10000 ఖర్చు పెట్టడం కంటే ప్రాధమిక పారశాలల్లోనే ప్రీ-ప్రైమరీ సూర్యును రన్ చేస్తే భవిష్యత్తులో పిల్లవాడు 1 వ తరగతికి

వచ్చేటపుటికి 6 సంవత్సరాలు నిండుతాయి. ఈ పిల్లలంతా మూడు సుండి ఐదు సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు ఉన్న పిల్లలే కాబట్టి వారికి ప్రీ-ప్రైమరీ స్కూల్‌గా పెడితే ప్రభుత్వానికి డబ్బు ఆదా అవుతుందనే ఉద్దేశ్యంతో ఈ ప్రశ్న అడగడం జరిగింది. దీని గురించి ప్రత్యేకంగా ఆలోచన చేయాలని మంత్రి గారిని మీ ద్వారా కోరుతున్నాను. వీటి ద్వారా భవిష్యత్తులో ప్రభుత్వ పారశాలలు బలోవేతం కావడానికి, డ్రావ్ అవుట్స్ అరికట్టడానికి ఉపయోగపడతాయని సేను భావిస్తున్నాను. మరొక అంశం, డాక్టర్లు వచ్చి పిల్లలను పరీష్కిస్తున్నారని అంటున్నారు. దీని వల్ల ఆ పారశాలల్లోని పిల్లల అరోగ్యంగా ఉంటారు కాబట్టి అనుసంధానం విషయాన్ని గురించి ప్రత్యేకంగా ఆలోచన చేయాలని, ప్రభుత్వానికి ఆదా అయ్యె విషయం కాబట్టి దీని మీద ప్రత్యేక శిద్ధ తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

(అంతరాయం)

మిస్టర్ చైర్మన్ : ఇంకా ఒక ప్రశ్న మిగిలి ఉంది. టీ బైక్ కాలేదు. ప్లైజ్ సిట్ డౌన్. బడ్జెట్‌పై ఆర్థిక శాఖ మంత్రి గారి రిప్పయి ఉంది. ఇంకా ఎడ్యుకేషన్ మీద చర్చ ఉంది.

శ్రీమతి కొండా సురేఖి : అధ్యక్షా, అందరికి విద్య అందరి బాధ్యత అనేది మన ప్రభుత్వం యొక్క లక్ష్యం. ప్రీ-స్కూల్ ప్రోగ్రాం యొక్క ప్రాముఖ్యత మీ అందరికి తెలుసు. దాదాపు 22 లక్షల మంది పిల్లలు ప్రీ-స్కూల్ అంగ్నేవాడి కేంద్రాలకు వెళ్ళతున్నారు. మూడు సుండి ఆరు సంవత్సరాల లోపు ఉన్న పిల్లలందరి కోసం నాలుగు విధాలైన కార్యక్రమాలను ఇప్పటికే చేపట్టడం జరిగింది. దీనిలో ఆట, పాట, కథ, సృజనాత్మకత అనే నాలుగు అంశాల ద్వారా అంగ్నేవాడి సెంటర్లలో పిల్లలను ట్రైఫ్ చేయడం జరుగుతోంది. కేంద్ర ప్రభుత్వం నుండి వచ్చిన ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ ప్రకారం 2007 న సంవత్సరం నుండి పిల్లలందరిని ప్రీ-స్కూల్ ఎడ్యుకేషన్ కోసం ప్రీవర్ చేయడానికి ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాం. ఎక్కుడెక్కడ అయితే సర్వశిక్షా అభియాన్ భవనాలు ప్రాథమిక పారశాలల్లో ఉన్నాయో ఆ భవనాలను అంగ్నేవాడి సెంటర్లకు ఇప్పమని అడుగుతున్నాం. గౌరవ సభ్యులు అడుగుతున్నట్లు ప్రీ-స్కూల్లను ప్రాథమిక పారశాలల్లో కలవడం వల్ల ఈ పిల్లలు నిర్దిష్టాగ్నికి గురయ్యే ప్రమాదం ఉంది. ఈ పిల్లల మీద కాన్సిన్సెన్ట్రైషన్ తగ్గి అవకాశం ఉంటుంది. ప్రాథమిక పారశాలల అవరణలోనే అంగ్నేవాడి కేంద్రాలు పెట్టినట్లయితే చిన్న పిల్లలు స్కూలు వాతావరణానికి అలవాటు పడి రాబోయే కాలంలో వారికి స్కూలు అంటే భయం లేకుండా ముందుకు పోయే అవకాశం ఉంటుంది కాబట్టి ఇక ముందు కట్టబోయే ప్రతి అంగ్నేవాడి భవనాన్ని కూడా ప్రాథమిక పారశాల అవరణలోనే కట్టడానికి మా వంతు ప్రయత్నాలు చేస్తామని ఈ సందర్భంగా తెలియచేస్తున్నాను.

స్వల్ప వ్యవధి ప్రశ్నలు (కొనసాగింపు)

కొన్స్టారాయల సీమ ప్రాంతాలలో హక్కోర్చు బెంచలు

స్వల్ప వ్యవధి ప్రశ్న 70 ఎ (22-ఎ)

సర్వశ్రీ ఎం.వి.ఎస్. శర్మ, కచ్చా జార్జి విక్టర్, డాక్టర్ కె. నాగేశ్వర్ ;

గౌరవసీయులైన న్యాయ, కోర్టుల శాఖ మంత్రి గారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా?

- ಅ) ಅಂಥಡದೇಶಲ್‌ ಕೋಸ್ತ್ರಾ, ರಾಯಲ್ಸೀಮು ಪ್ರಾಂತಾಲಲ್‌ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಬೆಂಚ್‌ಲನು ಏರ್ವಾಟು ಚೇಸೆಂದುಕು ಪ್ರಭುತ್ವಂ ವಹ್ದ ಏದೆನಿ ಪ್ರತಿಪಾದನ ಉಂದಾ;
- ಆ) ಅಯ್ಯ ಪ್ರಾಂತಾಲಲ್‌ನಿ ದಾಖಾರಾಲು, ನ್ಯಾಯ ಅಧಿಕಾರುಲ ಇಬ್ಬಂದುಲು ಪ್ರಭುತ್ವಾನಿಕಿ ತೆಲುಸಾ;
- ಇ) ಅಯ್ಯತೆ, ಆ ಇಬ್ಬಂದುಲನು ತಗ್ಗಿಂಬೆಂದುಕು ತೀಸುಕೊಂಟುನ್ನ ಚರ್ಯಲು ಏಮಿಟಿ?

ನ್ಯಾಯ, ಕೋರ್ಟುಲ ಶಾಖ ಮಂತ್ರಿ (ಶ್ರೀ ಎಂ.ವಿ. ರಮಣರಾವು) :

- ಅ) 2008 ಸಂವತ್ಸರಂ ನುಂಡಿ ಕೋಸ್ತ್ರಾ, ರಾಯಲ್ಸೀಮು ಪ್ರಾಂತಾಲಲ್‌ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಬೆಂಚ್‌ಲನು ಏರ್ವಾಟು ಚೇಸೆ ಪ್ರತಿಪಾದನ ಪ್ರಭುತ್ವಂ ವಹ್ದ ಉಂದಿ.
- ಆ) ಅಪ್ಪನಂಡೀ.
- ಇ) 4-2-2008 ತೇದೀನ ಕೋಸ್ತ್ರಾ, ಅಂಥಡ, ರಾಯಲ್ಸೀಮು ಪ್ರಾಂತಾಲಲ್‌ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಬೆಂಚ್‌ನು ಏರ್ವಾಟು ಚೇಯಡಂ, ಅಂತೇಕಾಕ, ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಗರಂಲ್ ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್ ಬೆಂಚ್‌ನು ಏರ್ವಾಟು ಚೇಸೆ ವಿವಯಂಲ್, ಗೌರವ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ನು ತನ ರಿಮಾರ್ಗುಲನು ತೆಲಿಯಬೇಯವಲಸಿಂದಿಗಾ ಕೋರುತ್ತಾ ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಭುತ್ವಂ ಲೇಳಿ ಟ್ರಾಸಿಂದಿ. ಗೌರವ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರು (ಪರಿಸಾಲನ) ಸಮಾಧಾನಮಿಸ್ತ್ರಾ, ಹೈದರಾಬಾದ್‌ಲ್ ಗೌರವ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಬೆಂಚ್‌ನು ಏರ್ವಾಟು ಚೇಸೆ ವಿವಯಂ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಭುತ್ವಂ, ಭಾರತ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ನಿರ್ಣಯಿಂದಾಲ್ಸಿ ಉಂದನಿ, ರಾಯಲ್ಸೀಮು, ಕೋಸ್ತ್ರಾ ಪ್ರಾಂತಾಲಲ್‌ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಬೆಂಚ್‌ಲ ಏರ್ವಾಟು ಚೇಸೆ ವಿವಯಂಲ್, ಆ ಅಂಶಾನ್ನಿ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಪುಲ್ ಕೋರ್ಟ್ ಸಮಾವೇಶಂಲ್ ಚರ್ಯಿಂಚಡಂ ಜರಿಗಿಂದನಿ, ದಾನಿನಿ ತಿರಸ್ತುರಿಂಚಾಲನಿ ತೀರ್ಮಾನಿಂದಡಂ ಜರಿಗಿಂದನಿ, ಅಂತೇಕಾಕ, ಭವಿಷ್ಯತ್ತುಲ್ ಕೂಡ ಗೌರವ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಏದೆನಿ ಅಟುವಂಬೆ ಅಭ್ಯರ್ಥನನು ಪರಿಶೀಲಿಂಚರಾದನಿ ಕೂಡಾ ತೀರ್ಮಾನಿಂದಡಂ ಜರಿಗಿಂದನಿ ತೆಲಿಯಚೇಸಿನ ವಿವಯಾನ್ನಿ ಗೌರವ ಸಭ್ಯಲಕು ತೆಲಿಯಚೇಸುನ್ನಾನು. ಪೈ ಸದರು ಪುಲ್ ಕೋರ್ಟ್ ತೀರ್ಮಾನಂ ದೃಷ್ಟ್ಯಾ, ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಬೆಂಚ್‌ಲ ಏರ್ವಾಟುಕು ತದುವರಿ ಚರ್ಯಲನು ಚೆಪಟ್ಟಲೇದು. ಏಮೈನಪ್ಪಟಿಕೆ, ಈ ಅಂಶಂ ಯೊಕ್ಕ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತ, ಮಾರಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತುಲ ದೃಷ್ಟ್ಯಾ, ಮರಲ ಇಂಕೊಕಸಾರಿ ರಾಯಲ್ಸೀಮು, ಕೋಸ್ತ್ರಾ, ಅಂಥಡ ಪ್ರಾಂತಾಲಲ್‌ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಬೆಂಚ್‌ಲ ಏರ್ವಾಟುಕು ಪ್ರಭುತ್ವ ಅಭ್ಯರ್ಥನನು ಪರಿಶೀಲಿಂಚಾಲ್ಸಿಂದಿಗಾ ಗೌರವ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ನು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಂಚಾಲನಿ ಭಾವಿಂಚಿಂದಿ.

ಶ್ರೀ ಎಂ.ವಿ.ಎನ್. ಶರ್ಮ (ಶ್ರೀಕಾಮಂ, ವಿಜಯನಗರಂ, ವಿಶಾಖಪಟ್ಟಂ) : ಅಧ್ಯಕ್ಷಾ, ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಬೆಂಚ್‌ಲನು ಏರ್ವಾಟು ಚೇಯಾಲನಿ ಅಸೆಂಬ್ಲಿಲ್ ತೀರ್ಮಾನಂ ಚೇಯಡಂ ದ್ವಾರಾ ದಾನಿನಿ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ಕು ಪಂಪಿತೆ ಅಪ್ಪುಡು ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಪುಲ್ ಕೋರ್ಟ್ ವಾಳ್ಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಾಲನು ಅಡಗಡಂ, ಮಿಗತಾ ಪ್ರಾಸೀನ್‌ಜರ್ ಉಂಟುಂದಿ ಕಸುಕ ಪ್ರಭುತ್ವಂ ಈ ಪ್ರತಿಪಾದನಕು ಸಾಮುಕ್ಕಾಲಂಗಾ ಉಂಟುಂದುನ ಪ್ರಭುತ್ವಂ ಅಸೆಂಬ್ಲಿಲ್ ತೀರ್ಮಾನಂ ಚೇಸೆ ಆಲೋಚನ ಏಮೈನಾ ಉಂಟೆ ತೆಲಿಯಚೇಯವಲಸಿಂದಿಗಾ ಮೀ ದ್ವಾರಾ ಮಂತ್ರಿಗಾರಿನಿ ಕೋರುಮನ್ನಾನು.

ಡಾ. ಕೆ. ನಾಗೇಶ್ವರ್ : ಅಧ್ಯಕ್ಷಾ, ಹೈದರಾಬಾದ್‌ಲ್ ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್ ಬೆಂಚ್‌ನು ಏರ್ವಾಟು ಚೇಯಿಂಚಡಾನಿಕಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಗಾರು ಕಾನಿ, ಪ್ರಭುತ್ವಂ ಕಾನಿ ತೀಸುಕೊನ್ನ ಚೌರವ ಏಮಿಟಿ? ಒಕ್ಕೆಷ ಚೌರವ ತೀಸುಕುಂಟೆ ಅದಿ ಎಂತ ವರಕು ವರ್ಣಿಸಿದಿ? ಆ ವಿವಯಂಲ್ ಶಾಸನಮಂಡಲಿ ಒಕ ತೀರ್ಮಾನಂ ಚೇಯಡಂ ದ್ವಾರಾ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯ ಮೂರ್ತಿನಿ, ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಭುತ್ವಾನ್ನಿ ಕೋರಡಾನಿಕಿ ಏಮೈನಾ ಅವಕಾಶಂ ಉಂದಾ?

ಶ್ರೀ ಎಂ.ವಿ. ರಮಣರಾವು : ಅಧ್ಯಕ್ಷಾ, ಪೆರುಗುತ್ತನ್ನ ಕೇನುಲ ಸಂಖ್ಯಾನು ದೃಷ್ಟಿಲ್ ಪೆಟ್ಟುಕೊನಿ ಗಡಚಿನ 26-02-2008 ನ ಇದೆ ಸಭಲ್ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಮಹಾನಗರಂಲ್ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಬೆಂಚ್‌ನು ಏರ್ವಾಟು ಚೇಯಾಲನಿ, ಅಲಾಗೆ ಕೋಸ್ತ್ರಾ, ರಾಯಲ್ಸೀಮು ಪ್ರಾಂತಾಲ್ಲ್ (ವಿಶಾಖಪಟ್ಟಣಂಲ್ ಕಾನಿ, ವಿಜಯವಾಡಲ್ ಕಾನಿ, ರಾಯಲ್ಸೀಮು ಅನ್ನಪುರ ಪ್ರಾಂತಾಲ್ಲ್)

ప్రైకోర్సు బెంచ్లను ఏర్పాటు చేయాలని గౌరవ ప్రైకోర్సును కోరుతూ తీర్మానం చేయడం జరిగింది. నభ చేసిన తీర్మానం దృష్ట్యా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కోరిన ప్రకారం ఈ రెండు ప్రతిపాదనలను ఏర్పాటుచేయడానికి పరిశీలించవలసిందిగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తరఫున ప్రైకోర్సు వాళ్ల నుప్పింకోర్సు చీఫ్ జప్పెన్ గారిని కోరడం జరిగింది. నుప్పింకోర్సు పుల్ బెంచ్ కూర్చొని పోటల్గా మనం ఇచ్చిన ప్రతిపాదనల మీద పరిశీలన చేసి, ఈ రెండు ప్రతిపాదనలు కూడా ఏ విధంగా సాధ్యపడేని కాదని నిర్ణయించినందున భవిష్యత్తో ఇటువంటి ప్రతిపాదనలను పంచించవద్దని ప్రైకోర్సు పుల్ బెంచ్ తీర్మానం చేసి రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి తెలియచేసిన విషయాన్ని గౌరవ సభ్యులందరికి తెలియచేస్తున్నాను. కానీ, ప్రస్తుతం రాష్ట్రంలో పెరుగుతున్న కఖ్మిదారుల సమస్యలు, ప్రైకోర్సుకు పచ్చే కఖ్మిదారుల, ప్రీడిల్ కష్టపడ్డాలను అలాగే ప్రైకోర్సు నుండి నుప్పింకోర్సుకు వెళ్లి ఫిర్యాదుదారుల యొక్క వ్యాయప్రయాసాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని భవిష్యత్తో మరల ప్రైకోర్సు తీసుకున్నటువంటి నిర్ణయాన్ని పునః పరిశీలన చేయవలసిందిగా ప్రైకోర్సును కోరడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రయత్నిస్తుందని గౌరవ సభ్యులకు తెలియచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎం.వి.ఎస్. శర్మ : అధ్యక్షా, మొత్తం దక్షిణాది రాష్ట్రాలలో కాని, చుట్టూ ప్రక్కల రాష్ట్రాలలో కాని చూస్తే ఒక్క అంధ్రప్రదేశ్లో మాత్రమే ప్రైకోర్సుకు అదనపు బెంచ్లు లేవస్తు విషయం వాస్తవమా కాదా? మన ఒక్క రాష్ట్రం విషయంలోనే ఈ రకమైన విషకత ఉన్నందున వీటికి సంబంధించి అసెంబ్లీ తీర్మానం అనేది ప్రోసెజర్లో ఒక భాగంగా ఉందనే మాట వాస్తవమా కాదా? అటువంటి తీర్మానం అసెంబ్లీలో జరిగిందా ఒకవేళ జరగకసోతే ఇప్పుడు చేసే యోచన ఉందా సమాధానం ఇష్టపడిందిగా మంత్రి గారిని మీ ద్వారా కోరుతున్నాను.

MR. CHAIRMAN: High Court Benches are constituted in other States i.e. Tamilnadu (Madurai), Karnataka (Dharwar and Gulbarga), Maharashtra (Nagapur, Aurangabad and Goa), Madhya Pradesh (Bhopal, Indore and Jabalpur). Considering all these facts, the Government is requested to take necessary and expeditious action in the matter.

We have completed all the questions. After the tea break, I will take up the Reply by the Minister for Finance and Legislative Affairs on General Discussion on Budget for 2009-2010 and short Discussion on Primary, Secondary and Intermediate Education. Now, tea break for fifteen minutes.

(Then the House adjourned at 11.49 a.m., for fifteen minutes tea break)

మ.12.10

(After tea break the House re-assembled at 12.18 p.m with Hon'ble Chairman in the Chair)

MR.CHAIRMAN: All the papers are deemed to have been laid on the Table of the House.

సభా సమక్షంలో ఉంచిన పత్రాలు

1. A copy of the 8th Annual Report of the Andhra Pradesh Eastern Power Distribution Company Limited for the year 2007-2008, in compliance with Sections 617, 619-A and 619-B of the Companies Act, 1956.
2. A copy of the 8th Annual Report of the Andhra Pradesh Northern Power Distribution Company Limited for the year 2007-2008, in compliance with Sections 617, 619-A and 619-B of the Companies Act, 1956 and

3. A copy in each of the 20th and 21st Annual Reports of the Andhra Pradesh Technology Services Limited for the year 2005-2006 and 2006-2007, along with the reasons for delay in compliance with Section 619-A (3) of the Companies Act, 1956, along with reasons for delay.

ప్రత్యేక ప్రస్తావం

శ్రీ జూపూడి ప్రభాకరరావు (నామినేటెడ్) : అధ్యక్షా, గత నెల26 పతేదీనాడు కృష్ణాజిల్లా, మైలవరం నియోజకవర్గంలో, ముత్యాలపాడు అనే గ్రామంలో ఆరవతరగతి చదువుతున్నటువంటి దభిత బాలిక చ్యామల అనే అమ్మాయిని, అదే గ్రామానికి చెందిన 27 సంవత్సరాల సుధాకర్ అనేటువంటి వ్యక్తి దారుణంగా మానభంగం చేస్తే, ఆ గ్రామంలో ఉన్న ఎప్పుగానీ, ప్రాథమిక ఆసుపత్రిలోని డాక్టరుగానీ పట్టించుకోకపోతే, ఆమెను విజయవాడ తీసుకువెళ్లారు. అక్కడ అసూరాధ అనే డాక్టరు చాలా అనభ్యంగా మాటల్లాడి కేసును టీక్స్ చెయ్యకపోతే అక్కడ కార్బ్రకర్తలు ధర్మచేసి ఆమెకు చికిత్స చేయించారు. ఇంతజరిగినా అక్కడున్నటువంటి అధికారులు కలిక్కరుకుగానీ, ఎస్సీకి గానీ ఈ విషయం తెలియలేదు. వారిని పరామర్శించడానికి నేను మొన్న ఆదివారం ఆ గ్రామానికి వెళ్లినప్పుడు ఆ బాలిక యొక్క తల్లిదండ్రుల వేదన వర్రనాతీతంగా ఉన్నది. ఇటువంటి ఘూతుకానికి పాల్పడిన సుధాకర్ అనే కుర్రవాడు మీ దిక్కున్నచోట చెప్పుకోండి అన్నాడట. ఒక భూస్వామి ఆ బాలిక కుటుంబానికి సహాయం చేధామని వస్తే భూస్వామి తాలూకు 25 ఎకరాల గడ్డివామును తగులబెట్టారట. కాబట్టి అక్కడున్న అధికారులను వెంటనే ఆదేశించి ఆ బాలికకు తగిన న్యాయం చెయ్యవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

మ. 12.20

2009 – 2010 సంవత్సర వార్షిక అదాయ, వ్యయ పట్టిక (బడ్జెట్) పై సాధారణ చర్చ (కొనసాగింపు)

డా. ఎం.వి. రావు : అధ్యక్షా, నాకు ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను.

MR. CHAIRMAN : You are an eminent scientist. State is proud of you.

శ్రీ బి. మోహన్ రెడ్డి : ఆయన టీచర్లకు టీచరు.

డా. ఎం.వి. రావు (నామినేటెడ్) : అధ్యక్షా, ధన్యవాదములు. రోశయ్యగారు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెట్ చాలా బాగుంది. దేశంలోనూ, ప్రపంచంలోనూ ఆర్థిక మాంద్యం ఉన్న పరిస్థితులలో అతి చాకచక్కంతో బడ్జెట్ తయారు చేశారు. నాకు సచ్చినదేమిటంటే ‘ఆం-ఆద్యై’ సామాన్య ప్రజలకు అందరికీ లాభకరంగా ఉండేలాగా, అన్ని సెక్షన్లకి బడ్జెట్ అలాకేట్ చేయడం జరిగింది. కొంతమంది వ్యవసాయానికి ఎక్కువ డబ్బులు ఇప్పలేదన్నారు. కానీ వ్యవసాయానికి సంబంధించిన మిగతా అంశాలమీదా చాలా డబ్బు కేటాయించారు. కాబట్టి దాని గురించి నేనేమీ మాటల్లాడదల్చుకోలేదు. మన రాష్ట్రానికి సంబంధించిన ప్రోగ్రాములు, స్క్యూములు భారత దేశంలో ఏ రాష్ట్రంలోనూ చూడలేదు. అందుకు ముందుగా మన ముఖ్యముంత్రిగారిని చాలా అభినందిస్తున్నాను.

Jalayagnam is answer for all our problems. నీరు లేనిదే వ్యవసాయం లేదు. వ్యవసాయం లేనిదే హరిత విషాదం వచ్చి ఉండేది కాదు. రెండు నెలల క్రితం కాటన్ దొర బర్ సంటిసరీ సెలబ్రేషన్లో నన్ను ముఖ్య అతిథిగా పిలిచి కాటన్ దొర గురించి మాటల్లాడమన్నారు. Could you have brought Green Revolution in India without water? The first answer is no. Without water there is not

Haritha Viplavam. అకాల పరిస్థితులలో కూడా సేద్యానికి నీరు కావాలి కాబట్టి, it is a flag ship programme of Andhra Government. దానితోపాటు క్రాప్ ప్లానింగ్ పైంటిఫిక్స్ గా కూడా జరగాలి. కర్రాటకలో, యూపీలో, రాజస్థాన్లో, పంజాబ్లో చూశాను. ఎందుకంటే నీరు ఎక్కువై సాయిల్ పాడయిపోవడం, సెలినైజేషన్ రావడం జరుగుతున్నాయి. జలయజ్ఞంతోపాటు నీరు తీసుకువచ్చే ప్రదేశాలలో క్రాయింగ్ సిస్టం ఏమిటి సాయిల్ టెస్ట్ జరిగిందా, లేదా ఎక్కామిక్ అనాలసిన్ ఏమన్నా జరిగిందా, లేదా, దాని ప్రకారం ఏ భాప్స్ వేస్తే సాయిల్ పాడవకుండా పుంటాయి, శారదా సాహామి ప్రాజెక్టు యూపీలో, బికసీర్లో ఇందిరాగాంధీ కళా సిస్టం, భాక్రానంగల్ ప్రాజెక్టు మొదలైనవాటి అనుభవములు చూస్తున్నాము. కావున ముందుగానే క్రాప్ ప్లానింగ్, సాయిల్ టెస్ట్లు చేయవలసినవసరం ఉంది.

నాకు చాలా సంతోషం ఏమిటంటే ప్రాసెసింగ్ ని ఒక సెపరేటర్ ఇండస్ట్రీ క్రింద చూసి దానికి హామీ ఇండస్ట్రీన్ మినిస్టరుగాని పెట్టారు. గపర్చుమెంట్ ఆఫ్ ఇండియాలో ఇది వేరుగా పెట్టారు. నాలుగు రోజుల క్రితం గపర్చుమెంట్ ఆఫ్ ఇండియాలో మినిస్టర్ శ్రీ సుభోద్ర సహాయ్ లక్ష కోట్ల రూపాయలు ప్రాసెసింగ్ సెక్టార్యూరుకే అలాకేట్ చేశారు. మనది సన్మైన్ ఏరియా. అందుకని భారతదేశంలో సుమారు రూ.60,000 - 80,000 కోట్ల రూపాయలు post - harvest stages లో సఫ్టముపుతోంది. పశ్చ, కాయగూరలు, గింజలు పాడయిపోవడం వంటివి. దీనికి వాల్యూ ఎడిషన్ కూడా చాలా ఇంపార్టెంట్. దీనికి గ్రామాలలో విలేజ్ ఇండస్ట్రీన్ రావడానికి అవకాశం ఉంది కాబట్టి ఈ ప్రాసెసింగ్ సెక్టార్ కి కొన్ని ఫండ్స్ ఎలాట్ చెయ్యాలని నేను మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. Upcoming area is Bio-technology. I have been involved in agriculture field for the last 50 to 60 years. అధ్యక్ష నేను భయపడేదేమిటంటే మన దేశంలో బయో టెక్నాలజీ సరిగా డెవలప్ కావడం లేదు. గత 30-40 సంవత్సరముల నుంచి బయోటెక్నాలజీ చూస్తున్నాను. రైతుకి పట్టిక సెక్టారు నుంచి ఒక గింజ అయినా ఇవ్వడానికి ఏమన్నా చేసారంటే, ఒక గింజ కూడా ఇవ్వలేకపోతున్నాను. ఇందులో ప్రైవేట్ కంపెనీలు, మర్కెట్ నేపసల్ కంపెనీలు పచ్చి వాళ్ళ విత్తనాలని పేటంట రైట్ కోసం చూస్తున్నారు. ఉదాహరణ బి.టి. కాటన్, గపర్చుమెంట్ ఆఫ్ ఆంధ్రప్రదేశ్ బాన్ చేసింది. మా మూలుగా వంగడాలు ప్యాకెట్ రూ.400 రూపాయలు అముతుంటే ఈ ప్రైవేటు కంపెనీలు రూ.1850 చేశారు. రైతులు కష్టపడి కొంటున్నారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం దానిని తగ్గించి రూ.750కి చేసింది. కానీ ఎన్నిళ్ళ మనం వాళ్ళతో దెబ్బలాడగలం. కాటన్ని ఎస్సెస్సియల్ కమాడిటీన్ ఆక్స్ నుంచి తీసేశారని వ్యవసాయ శాఖ మంత్రిగారన్నారు. Cotton is not a food. కానీ కాటన్ సీడ్ అయిల్ చాలా ఇంపార్టెంట్ food item. కావున దీనిని కోర్చులో fight చేస్తున్నాము కాబట్టి, upcoming subject లో Bio-technology, Environment Changes లో కొంత డబ్బు మిషన్ మీద పెచ్చించాలని కోరుతున్నాను.

పర్మాలు పడలేదని మంత్రిగారు చెప్పారు. దీనికి వ్యవసాయ మంత్రి, వ్యవసాయ యూనిపర్టీలీ వారు అందరూ కలసి ప్లోన్ తయారు చేశారు. I have gone through all of them and it is very satisfactory. మన దేశంలో ఝ్యామాలు వస్తే ఎంతమంది చనిపోయారన్నది 300 సంవత్సరముల నుంచి డేటా కలెక్ట్ చేశాను. భారత దేశంలో 1769-70 సంవత్సరంలో ఝ్యామ పరిస్థితులు వస్తే సుమారు 30 లక్షలమంది చనిపోయారు. 1886వ సంవత్సరంలో లక్షల మంది చనిపోయారు. 1943 బెంగాల్లో 20 లక్షల మంది చనిపోయారు. తెలంగాణా ప్రాంతంలో పిలిస్తే కరువు వచ్చేది. రాయలసీమ ప్రాంతంలో పిలవకపోయానా కరువు వచ్చేది. ప్రజలందరూ నానా ఇబ్బందులు పడేవారట. ఇప్పుడు ఆ పరిస్థితులు పోయాయి. ఇప్పుడు మనకు పండించిన గింజలు పెట్టుకోవడానికి చేటు లేదు.

MR. CHARIMAN: First world war, Second world war అన్నట్లు పెద్ద కరువు, చిన్న కరువు.

డా. ఎం.వి. రావు : అధ్యాత్మా, రెండవ ప్రపంచ యుద్ధంలో మూడు లక్షల మంది బ్రిటీష్ సైనికులు చనిపోయారు. నుమారు 3 లక్షల 50 మంది అమెరికన్ సైనికులు చనిపోయారు. మొత్తం కలిపి నుమారుగా 6 లక్షల 50 వేలమంది చనిపోయారు. బెంగాల్ లోనే 20 లక్షల మంది చనిపోయారు. మన కండీషన్స్ ఎంత హోరిబుల్గా ఉన్నాయో చూడండి. ఎవరన్నా హిస్టరీ మీద ఇంట్రెస్ట్ ఉన్న వాళ్ల “The Great Moghal” అనే ఫ్రంచ్ ట్రావలర్ రాసిన నావెల్ చదివితే అందులో దీనికి సంబంధించిన వివరాలున్నాయి. నేను హిస్టరీ మీద ఇంట్రెస్ట్ ఉండి ఆ పుస్తకం చదివాను. గోల్గొండ ముట్టడించిన ట్రైములో ఛామ పరిస్థితులు వచ్చాయిట. తుండనికి గడ్డి కూడా లేని పరిస్థితుల్లో ప్రజలు శాలను తింటున్నారుట. కేవలం స్కూలిటెస్లు నడుస్తున్నాయని ఈ వివరాలన్నీ “The Great Moghal” పుస్తకంలో ల్రాశారు. In foul weather prepare for the fouler weather అని నా సిద్ధాంతం. ఈ సంవత్సరం మనకు వర్షాలు తక్కువగా ఉన్నాయి. చెరువులలో నీళ్లు, భూగర్భ జలాలు తక్కువగా ఉన్నాయి. Let us plan carefully for the Rabi season. ఆగస్టు 15 నరకు కంటిస్యజెన్సీ ప్లాన్లో మంత్రి ఎన్. రఘువీరారెడ్డిగారు చేశారు. కానీ Rabi is more stable. పర్చిక్కులర్గా నార్త్ ఇండియాలో రచీకి సష్టం వచ్చినపుడు we used to concentrate on Rabi. At one time. Rabi crops are $\frac{1}{4}$ of the Karif production. ఇప్పుడు ఆల్మోస్ట్ బరాబర్.

మ.12. 30

అందుకని Rabi crop are very important. ఇప్పటి నుండి ప్లాన్ చేసుకోవాలి. సీడ్స్, ఇన్సుట్ట్యూషన్ చూసుకోవలసిన అవసరం ఉంది. తరువాత, మన ఆంధ్ర రాష్ట్రంలోనే బాగా డెవల్ప్ అయిన ప్రాంతాలు కొన్ని ఉండగా, కొన్ని డెవల్ప్ కానివి, మరికొన్ని తక్కువుగా డెవల్ప్ అయిన ప్రాంతాలున్నాయి. కాబట్టి తక్కువుగా డెవల్ప్ అయిన ప్రాంతాలకు మీరు మరిన్ని నిధులు ఇప్పువలసిన అవసరం ఉంది. 1991 వ సంవత్సరంలో త్రీకాకుళం జిల్లాల్లో ఒక సెమినార్ పెట్టాము. విశాఖ, విజయనగరం, త్రీకాకుళం జిల్లాలు చాలా వెనుకబడిన జిల్లాలు, వాటిని ఏ విధంగా ముందుకు తీసుకుని వెళ్లాలి అనే విషయంపై సెమినార్ నిర్వహించడం జరిగింది. ఆ తర్వాత రాయలసీమ ప్రాంత అభివృద్ధి కోసం, తెలంగాణ ప్రాంత అభివృద్ధి కోసం సెమినార్లు నిర్వహించాము. ఆ సమావేశపు చర్చల్లో అప్పటి ముఖ్యమంత్రి విజయభాస్కర రెడ్డిగారు కూడా పాల్గొనేవారు. కాబట్టి తక్కువుగా డెవల్ప్ అయిన ప్రాంతాల అభివృద్ధి కోరకు నిధులు కేటాయించవలసిందిగా కోరుతున్నాము.

చివరగా, రెండు, మూడు విషయాలు చెప్పి ముగిస్తాము.

పండించిన పంటల్ని నిల్చ చేసుకోవడానికి సరైన గిడ్డంగుల సదుపాయం లేదు. మీరు తాడేపల్లిగూడెం వెళ్లండి, నల్గొండ వెళ్లండి. చాలా ధాన్యం అంతా బయటే ఉంటుంది. వర్షాలు పడినపుడు ఈ ధాన్యం తడిసిపోతేంది. ఒకప్పుడు 56 మి.ట.ల ఆహారధాన్యాలను ఉత్పత్తి చేస్తే, ఇప్పుడు 23 కోట్ల 50 లక్షల మి.ట. ఆహారధాన్యాలను ఉత్పత్తి చేస్తున్నాము. ప్రపంచంలోనే మన దేశం ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి విషయంలో మూడు స్థానం ఆక్రమించింది. ఒకప్పుడు భిక్షాదేహిం అనే వాళ్లం. ఇప్పుడేమో, ధాన్యం పెట్టుకోవడానికి చేటు లేదండి. ఇప్పుడు మనం అన్నదాతగా మారాం. అన్ని విషయాల్లోనూ మనం మొదటి స్థానంలో ఉన్నాం ఇతర రాష్ట్రాలలో పోల్చినట్లయితే. అయితే పండించిన పంటను నిల్చ చేసుకునే సదుపాయాలు చాలా తక్కువుగా ఉన్నాయి.

అందుకని ధాన్యం పొడ్డపోకుండా, దాన్ని కాపాడుకోనేందుకు గిడ్డంగుల నిర్మణం కొరకు కొన్ని నిధులు కేటాయిస్తే బాగుంటుందని నేను మంత్రివర్యుల్ని కోరుతున్నాను.

ఆదే విధంగా పశులు, నూనె గింజల ఉత్పత్తి విషయంలో కొంత ఇబ్బందిగా ఉంది. దీని గురించి నేను 30 సంవత్సరాల నుండి మా పైంటిస్టుల్ని దేశమంతా ఇస్సిపియేట్ చేస్తున్నాను, వర్షా పౌపులు చేస్తున్నాను. దాని పట్ల నూనెగింజల ఉత్పత్తిలో ఒక విషావాన్ని తీసుకుని రాగలిగాము. రాజీవ్‌గాంధీగారు నాకు ఒక బాధ్యత అప్పగించారు నూనెగింజల మిషన్‌కు మీరు హెడ్‌గా ఉండాలని చెప్పడమయింది. అప్పట్లో 11 మి.ట. నూనె గింజల ఉత్పత్తి చేసేవాళ్లం, రూ. 1300 కోట్లు ఇంపోర్ట్ బిల్లు. ఆ మొత్తం చాలా ఎక్కువుగా ఉందని చెప్పి, దాన్ని తగ్గించే బాధ్యత నాకు ఇస్తే, 22 మి.ట.లకు ఉత్పత్తి పెంచి, ఇంపోర్ట్ బిల్లును 50 కోట్ల వరకు తగ్గించగలిగాము. ఇప్పుడు *consumption* పెరిగింది, జనాభా పెరిగింది. ఆదే విధంగా 55 లక్షల మి.ట. నూనె రూ.12 నేల కోట్లతో ఇంపోర్ట్ చేసుకుంటున్నాము. ఇది పెద్ద ప్రాభ్యమ్ అయిపోయింది. అలాగే పశు ధాన్యాలు. నేను 30 సంవత్సరాల నుండి చూస్తున్నాను. 15 నేల మి.ట. క్రాస్ చేయలేకపోతున్నాము. ఒక సంవత్సరం నూత్రం మనం క్రాస్ చేశాము 15.1 మి.ట కాని మనకు 18,19 మి.ట. కావాలి. Now 40 per cent of the pulses we are importing. ఇదేమో unsustainable. కాబట్టి, ప్రత్యేక కార్బూక్మాలు చేపట్టవలసిన అవసరం ఉంది. ఇందులో నేను కోరేదేమిటంటే, ఆయల్ పామ్ పంటపై ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోవాలని. గతంలో మన దేశంలో ఒక్క ఎకరంలో కూడా ఈ పంటను పండించే వారు కాదు. కాని మలేపియా దేశంలో నేను పోయి చూసినపుడు మైళ్ల కొద్ది ఆయల్ పామ్ పంటను పండిస్తున్నారు. పామ్ నుండి వచ్చేంత ఆయల్ పరిమాణం ఇక ఏ ఇతర పంటల నుండి రాదు. ఒక హైక్యార్డు విస్తీర్ణపు వేరుశనగ పంట నుండి ఒక టన్ను ఆయల్ తీయగల్లితే, అదే పామ్ నుండి ఆరేడు, ఎనిమిది టన్నుల వరకు ఆయల్ వస్తుంది. కొంత మంది రైతులు ఆయతే 11 టన్నుల వరకు ఆయల్ తీస్తున్నారు. ఇప్పుడు, భారతదేశంలో అంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం ఆయల్ పామ్ సాగులో సంబంధం. భారతదేశంలో రెండు మి.ట.ఆయల్ పామ్ సాగులోకి వస్తే, నూనె గింజల కొరత బాగా తీరుతుంది. రెండవది మనం తొడు నుండి ఒక టన్ను ఆయల్ కూడా తీసేవాళ్లం కాదు. రాజీవ్‌గాంధీ టెక్నాలజీ మిషన్ ద్వారా తొడు నుండి ఆయల్ తీసేందుకు ఎక్కువ ప్రాముఖ్యత ఇస్తున్నాము. 7 లక్షల టన్నుల వరకు మనకు బియ్యం నుండి రైన్ ఇంజన్ ఆయల్ వస్తోంది. అది ఎంతో హైలైట్ ఆయల్. అలాగే కాటన్ సీడ్ ఆయల్ కూడా ఒక టన్ను కూడా తీసేవాళ్లం కాదు. ఇప్పుడు పదిహాను లక్షల టన్నుల వరకు కాటన్ సీడ్ ఆయల్ తీస్తున్నాము. కాబట్టి ఈ విధంగా ప్రత్యామ్నాయ పద్ధతులు కొన్ని చూసుకుంటే, కొరత తీరుచు. కాబట్టి కొన్ని నిధులు ఎక్కువుగా కేటాయిస్తే, ఈ సమస్యలన్నీ పరిష్కారమపుతాయని తెలియజేస్తూ, ఈ అవకాశం ఇచ్చిన మీకు ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ చుక్కా రామయ్య : అధ్యక్షా, రాష్ట్ర ప్రజల యొక్క భవిష్యత్తును నిర్ణయించేటటువంటి బడ్జెట్ పైన మాట్లాడే అవకాశం అధ్యక్షుల వారు నాకు ఇచ్చినందుకు మొదట కృతజ్ఞతలు. ప్రపంచంలో ఆర్థిక సంక్లోభం ఉన్నా, మన రాష్ట్రంలో రోజయ్యగారు చాలా సమర్థవంతంగా రూ.1,03,485 కోట్ల బడ్జెట్‌ను ప్రవేశపెట్టినందుకు నేను వారికి అభిసందనలు తెలుపుతున్నాము. బడ్జెట్ మొత్తం మాత్రం చాలా పెంచారు, కాని ఎక్కడ కోత పెట్టాలో అక్కడ కోత పెట్టారు. నేనేమి ఎకనామిస్టును కాదు, కాకున్నా, అంకెలను చూస్తే మంత్రిగారు ఎంత సమర్థవంతులో తెలుస్తోంది. ఒకసారి రెవిన్యూ రిసీట్స్ చూస్తే, share of central taxes తక్కువ కాలేదు, రెవిన్యూ టాక్సెస్ తక్కువ కాలేదు, non-tax revenue తక్కువ కాలేదు. గ్రాంట్స్ ఇన్ ఏయిడ్ కూడా తక్కువ కాలేదు. కాని వారు కోత పెట్టింది మాత్రం అగ్రికల్చర్ అండ్ అలైండ్ సర్వీసుల్లో రూ. 2242 కోట్లు ఉంటే, దాన్ని రూ. 1180 కోట్లకు తగ్గించారు. అదే

విధంగా భ్రాష్టపోర్టులో తక్కువ చేశారు. వాటర్సఫల్యాల్కు సంబంధించి శానిటీఎస్‌లో తక్కువ చేశారు. అర్థాన్ డెవలమెంట్‌లో కూడా తక్కువ చేయడం జరిగింది. అదే విధంగా ఎస్స్‌ప్రైస్, ఎస్ట్, బి.సి., మైనార్ట్ సంక్లేషమ రంగాలకు రూ. 2233 కోట్లు ఉంటే, దాన్ని రూ. 1814 కోట్లకు తగ్గించారు. ఈ విధంగా సోపుల్ సెక్యూరిటీ తక్కువ చేయడం జరిగింది. ఆదాయం మాత్రం పెంచుకున్నారు కానీ, ఖర్చు విషయానికి పచ్చేసరికి కోతలు పెట్టారని వారికి మనవి చేస్తున్నాను. ఇది నేను గమనించిన మొదట విషయం. రెండవది, ఈవారం పొలిటికల్ విక్సీ చూస్తే దాంట్లో కూడా ప్రత్యేకమైన విషయం చెప్పారు. దేశం యొక్క పోపులేషన్ కాంప్లెక్స్ మారిందని చెప్పారు. అయిదు సంవత్సరాల లోపు ఉన్న వారి సంఖ్య అయిదు శాతం మాత్రమే. అదే, 60 సంవత్సరాలు దాటిన వారి సంఖ్య దేశంలో 20 శాతం అపుతోందని చెప్పారు. అంటే సీనియర్ సిటిజన్ల యొక్క సంఖ్య పెరుగుతూ పుంది. కాబట్టి వారి యొక్క సీపల్ని ఉపయోగించుకోవలసిన అవసరం ఉందని ప్లానింగు కమీషన్‌కు సూచించడం జరిగిందని మీకు మనవి చేస్తున్నాను. కాబట్టి సీనియర్ సిటిజన్ల సంక్లేషమం గురించి ఏమి ప్లాన్ రూపొందిస్తున్నారో ఒకసారి ఆర్థిక మంత్రిగారు చెప్పితే బాగుంటుంది. ఆ మేరకు ఒక ప్రత్యేక ప్లాన్ తయారుచేస్తే బాగుంటుందని నా యొక్క మనవి. అదే విధంగా నునం బడ్జెట్ స్పీచ్ చూసినట్లయితే, డెవలమెంట్‌ను దృష్టిలో పెట్టుకుని, సంక్షేమాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని రూపొందించినట్లుగా ఉంది. అందుకు వారికి చాలా ధన్యవాదాలు. ఎందుకోసమంటే, రెండు రూ.ల కిలో బియ్యం పథకాన్ని తీసుకుని వచ్చినందుకు వారిని అభిసందిస్తున్నాను. కొంత పరకు ఒక వర్గం వారికి పుడ్ సెక్యూరిటీ ఇస్తున్నారు. నేను అమెరికా వెళ్లి చూసినపుడు, అక్కడ అన్నటి కంటే చౌకగా దొరికేది భోజనం. అది ఏ వర్గానికి చెందిన వారికైనా. ఏ రాష్ట్రం అయినా కానీ, ఏ దేశం అయినా కాని దాని యొక్క ప్రాస్పరిటీ చూడాలంటే, భోజనం చౌకగా పెట్టాలి. అంటే పుడ్ సెక్యూరిటీ అనేది చాలా ప్రధానమైనది. మన దగ్గర చాలా మంది సైంటిస్టులు ఉన్నారు. ఈ దేశానికి కావలసిన తిండి సామగ్రి కానీ, తిండి పస్తుపల్ని పెంచే టెక్నాలజీ రూపొందించగల సైంటిస్టులు కానీ ఉన్నారు. కాబట్టి వీల్కినంత త్వరలో పుడ్ సెక్యూరిటీ వైపు పొయినట్లయితే బాగుంటుందని, ఆ దిశగా ప్రయత్నాలు చేయమని నేను వారిని ప్రార్థిస్తున్నాను.

తర్వాత సంక్లేషమ కార్బోకమాల్టో మనకు accountability ఉండాలి. అది కసుక లేకపోతే డెవలమెంట్‌కు సంక్లేషమ కార్బోకమాలు ఏ మాత్రం దోహదపడవని మనవి చేస్తున్నాను. డెవలమెంట్‌కు దోహదపడాలంటే, ఏ యే సంక్లేషమ కార్బోకమాలైతే అమలు చేస్తున్నామో, వాటాని సమర్థవంతంగా అమలుపరిచేందుకు అకొంటిబిలిటీ తీసుకుని రావలసిన అవసరం ఉంది. అకొంటిబిలిటీ లేకపోతే సీరియస్‌నేన్ ఉండదు. ఆ విధమైన సీరియస్‌నేన్ తీసుకుని వచ్చే మెపిసరీ మనకు కనపడటం లేదు. మెపఫరీ లేకపోవడం వల్ల మనం ఏ వర్గానికి ఏ లక్ష్యంతో డబ్బు ఇస్తున్నామో, ఆ లక్ష్యం సెరవేరుతున్నదా లేదా మనం చూడలేకపోతున్నాము. దాని వల్ల ఏం జరుగుతున్నదంటే, మనమ్మల్లో సీరియస్‌నేన్ లేకపోవడం వల్ల అభివృద్ధి కార్బోకమాల కొరకు ఉద్యేశించిన నిధుల దుర్భాగ్యాగం అయి, దేశం యొక్క, రాష్ట్రం యొక్క అభివృద్ధికి ఆ కార్బోకమాలు ఉపయోగపడటం లేదనేది నా అభిప్రాయం అని మీకు మనవి చేస్తున్నాను.

మ. 12.40

ఇంకోక పొయింట్ చెప్పి ఆపివేస్తాను. ప్లాన్ బడ్జెటు ఒకసారి చూడండి. నాన్ ప్లాన్ గురించి ఎక్కువ ఆలోచిస్తున్నారు కాబట్టి దేశం అభివృద్ధి చూడాలంటి ప్లాన్ బడ్జెటులో మనకు కనిపిస్తుంది. ప్లాన్ బడ్జెటులో మొదట స్కూలు గురించి చెబుతాను. స్కూలు ఎడ్యుకేషన్‌లో ప్లాన్ బడ్జెటు ఒకసారి చూస్తే 1.39 శాతం పరకు వచ్చింది. నాన్ ప్లాన్ బడ్జెటు చూస్తే 98 శాతం పరకు వచ్చింది. కేవలం శాలర్ మెయిన్‌లోనే ఖర్చుచేస్తున్నాము గానీ శాలర్ కాకుండా నాన్ శాలర్ ఏరియాపైన ఖర్చుచేయడంలేదు. ఉద్యోగస్థులు టీచర్ల జీతాలు గురించి

ఖర్చుచేస్తున్నారు గానీ పిల్లవాడి నికాసానికి ఖర్చుచేయడంలేదు. జనరల్ ప్లాన్ గురించి ఒకసారి మీద్పికి తెస్తున్నాను. మన ప్లాన్ ఈ సంవత్సరం రూ.43,191 వేల కోట్లు, మీరు దీనిని రెడ్యూస్ చేసి రూ.36,177 వేల కోట్లుగా చేశారు. ఇది కాకుండా ప్లాన్ బడ్జెటులో కూడా దీనిని గమనించితే ప్రతిరోజు ప్లాన్ బడ్జెటు తగ్గదు కాబట్టి ఈ సంవత్సరం రూ.30 వేల కంటే మీరు ఖర్చుచేసే అవకాశం లేదు. ప్లాన్ బడ్జెటుపైన ఖర్చుచేయకుండా, డెవలమెంట్ దేశంలో జరగాలంటే సాధ్యం కాదు కాబట్టి, ప్లాన్ బడ్జెటుపైన ఖర్చుచేస్తే బాగుంటుందని, ఆర్థిక మంట్రిగారు దానిని గురించి ఆలోచిస్తారని అనుకుంటున్నాను. యూనివర్సిటీ విషయానికి వస్తే 12 యూనివర్సిటీలు మనం పెట్టామని అనుకుంటున్నాము. బడ్జెట్ విషయం ఏమిటి? నిస్సనే ఉస్కానియా యూనివర్సిటీకి వెళ్లాను. దానికి కాపలసినది రూ.87 కోట్లు. మనం ఈ సంవత్సరం రూ.49 కోట్లు ఇచ్చాము. ఇందులో ఇన్స్టార్మెంట్లో ఇచ్చాము. ఉస్కానియా యూనివర్సిటీ పరిస్థితి ఏమిటంటే, ఇతర యూనివర్సిటీల మాదిరిగా కాకుండా పెష్టన్న ఇవ్వాలి. నెల రాగానే పెష్టన్ ఇవ్వాలి. అది ఇవ్వలేక ఒక వైస్ ఛాస్సులర్ రామస్వామిగారు హోర్ట్ ఎబాక్ వచ్చి చనిపోయారు. ఒక వైస్ ఛాస్సులర్, ఒక డెఫ్యూటీ సెక్రటరీ దగ్గర కూర్చుని డబ్బు తీసుకోవలసిన పరిస్థితి వచ్చిందంటే మన యంత్రాగ్రం ఏ నిధంగా పనిచేస్తున్నదో ఒకసారి ఆలోచించండి. ఇది కాకుండా మన యూనివర్సిటీలకు కొన్నింటికి రూ.12 కోట్లు కొన్నింటికి రెండుస్సర కోట్లు మనం పెడుతున్నాము. కానీ డబ్బు కేటాయించకుండా రీసెర్చ్ కావాలంటే, పైంటిఫిక్ మెథడ్స్ కావాలని అనుకోవడం సమంజసమా అని అడుగుతున్నాను. మీరు ఆశిస్తున్నదానిపైన మీరు డబ్బు కేటాయించితే ఆ యూనివర్సిటీ పని చేయగలుగుతుంది అని మనిచేస్తున్నాను. ఎందుకంటే యూనివర్సిటీలో రీసెర్చ్ జరగడంలేదు. నేను ఎగ్గిక్యాటివ్ కొన్విల్లో రెండు సంవత్సరాలు ఉన్నాను. అందులో జరిగే ప్రతి మీటింగ్లోను, ఆ యూనివర్సిటీలో జరిగే రీసెర్చ్ చూపించాలని అడిగారు. డబ్బు లేకుండా కాంట్రాక్టు లెక్కర్స్‌తో పనిచేయిస్తుంటే రీసెర్చ్ ఎట్లా చేస్తామని అడుగుతున్నారు అని వారు ప్రశ్నించడం జరిగింది. బడ్జెటు ఎలాటమెంట్ లేకుండా యూనివర్సిటీలో ఎక్కువ ఆశించడం ఎంతవరకు సమంజసం అనేది ఆర్థిక శాఖమంట్రిగారు గుర్తించాలని మనిచేస్తున్నాను. ఇది నేను చూసిన ప్రధానమైన అంశం, దీనిపైన ఆర్థిక శాఖమంట్రిగారు రియాక్ట్ కావాలని కోరుకుంటూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ నారదాను లక్ష్మణావు (మొదక్, నిజమాబాదు, ఆదిలాబాదు, కరీంసాగర్) : అధ్యక్షా, బడ్జెటు తాతయ్యగా పేరుగాంచిన రాజకీయ కురువుద్దులు, పెద్దలు రోశయ్యగారు 15వ సారి ప్రవేశపెట్టిన ఈ బడ్జెటు పైన ప్రసంగించడానికి నాకు అవకాశం ఇచ్చిసందుకు మొట్టమొదట మీకు ప్రత్యేకంగా కృతజ్ఞతలు తెలియజేస్తున్నాను. కొన్విల్లో సభ్యులుగా కొనసాగుతూ, వారు 15వ సారి ఈ బడ్జెటు పెట్టి చర్చకు తీసుకురావడం చాలా సంతోషించదగిన విషయంగా భావిస్తున్నాను. పెద్దవారు లక్ష కోట్లలో బడ్జెటు ప్రవేశపెట్టారు, ఎన్ని ఆస్థలు పెంచారు, ఎన్ని అప్పులు తెచ్చారు, ఎంత వృథిరీటు జరిగింది, లేకుంటే ఏ శాఖకు ఎన్ని నిధులు కేటాయించారు, ఏ రంగానికి ఎన్ని కోతలు పెట్టారనే విషయం జోలికి, అంకెలకు నేను పోదలచుకోలేదు. ఎన్ని వేల కోట్లలో ప్రవేశపెట్టారు అనేది ముఖ్యం కాదు. ఎంత అభివృద్ధి జరిగింది, ప్రజలు ఆ నిధులతో ఎంతవరకు అభివృద్ధి చెందారు అనేది ప్రధానం. దాదాపు రాష్ట్రం ఏర్పడినపుటి నుండి ఇప్పటివరకు 15 సార్లు బడ్జెటు ప్రవేశపెట్టడం, నిధులు కేటాయించడం జరిగింది. కానీ అభివృద్ధి ఏ మేరకు జరిగిందని ఆలోచిస్తే, అభివృద్ధి అంటే ఏమిటి? ఈ ప్రభుత్వం ఈ మధ్యకాలంలో ప్రజలు మా అభివృద్ధికి వోటువేయడం జరిగింది, మేము అభివృద్ధి చేశామని చెప్పడం జరిగింది. తప్పు లేదు. అసలు అభివృద్ధి అంటే ఏమిటి? మానవ వసరుల అభివృద్ధి నిజమైన అభివృద్ధి.

(అధ్యక్షసంస్థ గౌరవ ఉపాధ్యక్షులు ఉన్నారు)

ఈ రోజు మానవ వసరుల అభివృద్ధి అంటే మనముల అభివృద్ధి, వారి జీవన ప్రమాణాలు ఏ రకంగా ఉన్నాయని ఆలోచించినపుడు, అభివృద్ధి గురించి అర్థం చేసుకున్నపుడు, అభివృద్ధి అంటే వర్తమానంలో ఎలాంటి ఇబ్బందులు లేకుండా, భవిష్యత్తుపైన ఎలాంటి బెంగలేకుండా, భద్రత గురించి ఆలోచించకుండా, ప్రశాంతంగా జీవించే, సుఖజీవనం గడిపే పరిస్థితులు నెలకొని ఉన్నపుడు అది నిజమైన అభివృద్ధి అని చాలామంది కాస్తుజ్జలు చెప్పడం జరిగింది. అలాంటి అభివృద్ధి జరిగిందా? ఈ 53 సంవత్సరాలలో ప్రజల జీవన పరిస్థితులను చూస్తుంటే మనకు కనిపిస్తున్న విషయాలు, ఈ నగరంలో ముస్లిములు అధికసంఖ్యలో ఉన్నారు. తెలంగాణా ప్రాంతంలో అనేక వేలమంది ఇక్కడ ఉపాధి లేక, పొట్ట చేతబట్టుకుని, తట్ట మోయడానికి రైతాంగం, కూలీలు గట్టుకు పోతున్న పరిస్థితి కనిపిస్తున్నది. పండుగలు వస్తే వాటిని జరుపుకోడానికి డబ్బులేక, రాష్ట్రంలో ఈరోజు 60 శాతంమంది ముస్లిం ప్రజలు రక్తం అమ్ముకుని వారి అవసరాలు తీర్చుకుంటున్నారు.

మ.12.50

అభివృద్ధి అంటే మనం తిరోగునంలో పోతున్నామా, అభివృద్ధిపథంలో పురోగమిస్తున్నామా అనేది ఇది చూస్తే తెలుస్తుంది.

ముఖ్యంగా కారల్ మార్కున్ ఒక విషయం చెప్పాడు. అదేమిటంటే, కలలు కనలేనివాడు ఈ సమాజాన్ని అభివృద్ధి పరచలేదు అని. అంటే ఒక వ్యక్తి వ్యక్తిగత జీవితంలో ఎదగాలన్నా, ఒక నాయకుడు సమాజాన్ని అభివృద్ధి చేయాలన్నా కలలు కనాలని దీని అర్థం. మన ముఖ్యమంత్రి గారు ఈ రాష్ట్రాన్ని అభివృద్ధి పరచాలని, దేశంలోనే కాదు ప్రపంచంలోనే ఒక అగ్రగామి రాష్ట్రంగా తీర్చిదిద్దాలని కలలు కంటున్నారు. ఇది చాలా సంతోషమే. కానీ ఈ కలలు కంటున్నది ఈ రాష్ట్రం ఒక ప్రాంతాన్ని అభివృద్ధి పరచడానికి మాత్రమేనా? అందులోనూ ఒక జిల్లాను మాత్రమే అభివృద్ధి పరచడానికినా లేక ఈ రాష్ట్రాన్ని అభివృద్ధి పరచడానికి వారు కలలు కంటున్నారా అని నాకు అనుమానం కలుగుతుంది అధ్యాక్షా. ఎందుకంటే, అంధ రాష్ట్రంలో తెలంగాణా ప్రాంతం నిలీనం చేసినప్పటి సుంచి ఈనొఱి పరకూ తెలంగాణా లో ఉన్న అభివృద్ధి పనులకు, సంకేర్మ పథకాలకు ఈ ప్రభత్వం నిధులు కేటాయిస్తున్న తీరు చూస్తే చాలా వివక్షతతో కూడుకున్నట్లు కనిపిస్తోంది. ఈ రోజు ప్రాజెక్టులు చూస్తే ప్రాణహిత చేవెళ్ల ప్రాజెక్టును రూ.35 వేల కోట్లతో నిర్మించాలని ప్రతిపాదిస్తే దానికి రూ.600 కోట్లు మాత్రమే కేటాయించడం జరిగింది. అదే నిధంగా శ్రీరామసాగర్ ప్రాజెక్టు 35 సంవత్సరాల ప్రతితం తెలంగాణాకు ప్రధానమైన జీవనాధార ప్రాజెక్టుగా ప్రారంభిస్తే దాని మొదటి దశ ఇప్పటి పరకూ పూర్తి కాలేదు. ఆ మొదటి దశలోపల 5 లక్షల ఎకరాలకు నీరు అందించాలని పుంటే 3 లక్షల ఎకరాలకు కూడా అందించలేని స్థితిలో శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు వుంది. తెలంగాణాలో అన్ని ప్రాజెక్టుల విషయంలోనూ ఈ వివక్షత కొనసాగుతోంది.

ఇక విద్యారంగం. విద్యారంగంలో యూనివర్సిటీలను ప్రతిపాదించడం జరిగింది. 4 యూనివర్సిటీలను తెలంగాణాలో ప్రతిపాదిస్తే, కడవలో ఒక యూనివర్సిటీని పెట్టాలని ప్రతిపాదించడం జరిగింది. కడవలో ఉన్న యూనివర్సిటీకి రూ.18 కోట్లు కేటాయిస్తే, నిజమాబాదులో ఉన్న తెలంగాణా యూనివర్సిటీకి రూ. 3 కోట్లు కేటాయించారు. కరీంనగరు శాతవాహన యూనివర్సిటీకి రూ.2 కోట్లు కేటాయించారు. మిగతా సల్సోండ, మహబూబ్ నగర్లలో కేటాయించిన నిధులు చూస్తే ఇప్పటికే కూడా కడవ యూనివర్సిటీకి కేటాయించిన దానిలో సగం కంటే మించలేదు. ఇది తెలంగాణాలో ఉన్న యూనివర్సిటీల పట్ల, తెలంగాణా ప్రాజెక్టుల పట్ల చూపిస్తున్న వివక్షతగా నేను భావిస్తున్నాను అధ్యాక్షా.

అంతేకాదు, బడ్జెట్ లో ముస్లిమ్ మైనారిటీల సంక్షేపం గురించి ప్రస్తావించడం జరిగింది. కానీ ముస్లిం మైనారిటీల యొక్క సంక్షేపం కోసం గాని, వాళ్ళ అభివృద్ధి కోసం గాని ఎన్ని నిధులు కేటాయించారో, ఏం చర్యలు తీసుకున్నారో అది పేర్కొనలేదు ఇందులో. ఈరోజు రాష్ట్రంలో ముస్లిములు ఎన్సిల కంటే కూడా దయనీయమైన పరిస్థితిలో, దుర్బరమైన జీవితాన్ని కొనసాగిస్తున్నారన్న సంగతి మనకు తెలిసిందే. అయితే ముస్లిముల అభివృద్ధి కొరకు సచార్ కమిటీ ఒక రిపోర్టు ఇష్టం జరిగింది. 4 వేల పేజీల రిపోర్టును, ఒక సంవత్సరం పాటు వారిని సర్వే చేసి అన్ని రకాలుగా వారి అభివృద్ధికి కావలసిన సూచనలను అందులో చేయడం జరిగింది. దానిలో ముఖ్యమైన సూచన ఏమిటంటే, వాళ్ళ సామాజికంగా, ఆర్థికంగా అభివృద్ధి చెందాలంటే ఒక వెయ్యి కోట్ల రూపాయలు ప్రత్యేక బడ్జెటు కేటాయించాలని సూచన చేయడం జరిగింది. ఒకనాడు సహబుల్లాగా జీవించిన ముస్లిం మైనారిటీ సౌదరులు, తెలంగాణాలో ఈ రోజు బికారుల్లా మారడానికి కారకులు ఎవరు? నిజం కాలం నుంచి వచ్చిన ఆస్తులు, వక్ష్యబోర్డు భూములు వేలకోలది ఎకరాలు ఈ రాష్ట్రంలో ఉన్నాయి. కానీ ఈ వక్ష్యబోర్డు భూములను అతి తక్కువ ధరకు అమ్మడం జరిగింది. వేల కోట్ల రూపాయల ఆదాయం వచ్చింది గానీ దానిని ముస్లిం మైనారిటీ అభివృద్ధి కోసం నెచ్చించకసోపాడం ఇది ఒక దయనీయమైన పరిస్థితికి అద్దం పడుతుందని నేను భావిస్తున్నాను.

ఇకపోతే సహకార వ్యవసాయం గురించి బడ్జెటులో ప్రస్తావించడం జరిగింది. ముఖ్యమంత్రి గారు స్వయంగా రైతు కుటుంబం నుంచి వచ్చిన వారు. రైతాంగానికి ఏదైనా మేలు చేయాలనే భావన వారికి ఉండటం సంతోషమే. కానీ ఏదైనా చేయాలనుకునే తపస ఉన్నవారికి, కొత్త ఆలోచనలు రావడం, కొత్త విధానాలు రూపొందించడం జరుగుతుంది. అది మంచిదే కానీ, ఇప్పుడు ప్రవేశపెట్టబోయే సహకార వ్యవసాయం అనేది రైతుకు ఏ మాత్రం మేలు చేసేది కాదు. మన వ్యవసాయదారుడికి వాణిజ్యం జీవన విధానంగా లేదు. వ్యవసాయం అనేది రైతు తనకున్న చిన్న మడిని చూసుకుంటూ, స్వచ్ఛగా దానిని దున్నుకుంటూ వచ్చిన ఆదాయంతో బ్రతికే వ్యవస్థ మనది. కానీ ఈ వ్యవసాయ విధానమున మన వ్యవసాయ సంస్కరితి దెబ్బ తింటుంది. భూమి మీద రైతు యొక్క హక్కు కోల్పోయి అతని అత్యున్నర్యం దెబ్బ తింటుంది.

ఆదే విధంగా మన టీవీల్లో ట్రైం సీరియల్సు. అసలే మనది నేరప్ప ప్రపంచం. ప్రతి మనిషిలో నేర స్వభావంతో కూడుకున్న భావనలు ఉంటాయి.

మిస్టర్ డెప్యూటీ షైర్క్స్ : ముగించండి.

శ్రీ నారదాసు లక్ష్మణ రావు : ఈ ట్రైమ్ సీరియల్సును నియంత్రించాల్సిన అవసరం ఉండని మనని చేస్తూ ముగిస్తున్నాను.

శ్రీ బి. పెంకట రావు (నామినేటెడ్) : అధ్యక్షా, ఈ బడ్జెట్ మీద నాకు మాటల్డాడే అవకాశం ఇచ్చినందుకు మీకు మొట్టమొదటగా నా వ్యాదయవ్యార్పక ధన్యవాదాలు. రాష్ట్ర ఆర్థిక శాఖా మరిటి 2009-10 ఆర్థిక సంవత్సరానికి ప్రవేశ పెట్టినటువంటి బడ్జెట్ రూ.1 లక్ష ఓవేల 485 కోట్లుగా నిర్ణయించడం సంతోషపరమైన విషయం. ఈ బడ్జెటును నేను పూర్తిగా సమర్థున్నాను. ప్రపంచ ఆర్థిక మాంద్య ప్రభావం రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితి మీద అత్యంత ప్రభావం చూపినప్పటికి కూడా ఇంత పెద్ద బడ్జెటును ప్రతిపాదించినందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి, ఆర్థిక మరిటి గారికి ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను. దీనిలో ప్రణాళికా వ్యయం కేంద రూ.40 వేల 184 కోట్లు

కేటాయించడం సమంజనమైన విషయం. అదే రకంగా ప్రణాళికేతర బడ్డెటు కింద రూ.63 వేల 301 కోట్లు ప్రతిపాదించడం కూడా సక్రమంగానే పుంది.

డాక్టర్ వై.ఎన్. రాజశేఖరరెడ్డి గారు 2004వ సంవత్సరంలో ముఖ్యమంత్రి అయినాక దేశంలో ఏ రాష్ట్రంలో ఏ ముఖ్యమంత్రి చేయని అభివృద్ధి కార్బూక్మాలను, సంక్లేషు కార్బూక్మాలను అమలు చేస్తూ ఉన్నారు. ఈ 5 సంవత్సరాలలో రాష్ట్రం అన్ని రంగాలలో అనుకున్న రీతిలో అభివృద్ధి సాధించింది. వచ్చే 5 సంవత్సరాలలో కూడా ఈ రాష్ట్రాన్ని అన్ని రంగాలలో సమగ్రంగా అభివృద్ధి చేయాలనే దృఢ సంకల్పంతో ఉన్నారు. దానికి అనుగుణంగానే ఈ బడ్డెటును ప్రతిపాదించడమయిందని నేను భావిస్తున్నాను.

మ. 1.00

త్రామిక వర్గాలలో 62 శాతం మంది ప్రజలకు ఉపాధిని కల్పించే వ్యవసాయం, దాని అనుబంధ రంగాలను అభివృద్ధి చేయవలసిన అవసరం ఎంతైనా పుంది. వ్యవసాయం అభివృద్ధి జరగాలంటే, దానికి నీరు కావాలి. ఈ రాష్ట్రంలో ప్రతి ఒక్క ఎకరానికి నీరు అందించి ఈ రాష్ట్రాన్ని సన్యశ్యామలంగా చేయాలని సంకల్పించి, అందుకు అనుగుణంగానే ముఖ్యమంత్రి గారు జలయజ్ఞం ప్రారంభించారు. రూ.1.76 లక్షల కోట్లతో 81 ప్రాజక్షులను నిర్మించి ఈ రాష్ట్రాన్ని సన్యశ్యామలం చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో జలయజ్ఞాన్ని ప్రారంభించడం జరిగింది.

దీనివల్ల ఈనాడు పున్న రూ.1.76 లక్ష కోట్లతో 21.75 లక్షల ఎకరాలను స్థిరీకరించడంతోపాటు కోటీ ఎకరాలకు పైగా అదనంగా నీరు అందించబడుతుంది. ఇది అమలు జరిగినప్పుడు ఖచ్చితంగా ఈ రాష్ట్రం వ్యవసాయంలో మరింత అభివృద్ధి సాధించబడుతుంది. దీనివల్ల రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితి మెరుగుపడుతుంది, తలసరి ఆదాయం పెరుగుతుంది. ఖచ్చితంగా ఈ రాష్ట్రాన్ని సన్యశ్యామలం చేయడానికి ముఖ్యమంత్రి గారు అన్ని విధాలుగా ప్రయత్నం చేస్తున్నారు, ఇది ఖచ్చితంగా జరుగుతుందని ఆశిస్తున్నాము.

మనకందరికి తెలుసు, ఆరోగ్యమే మహోభాగ్యం. ఈ పద్మ క్రింద రూ.3821 కోట్లను కేటాయించడం హర్షించదగిన విషయం. రాజీవ్ ఆరోగ్యశీల పథకానికి రూ.925 కోట్లను కేటాయించడం ఎంతైనా సమంజసంగా పుంది. ఈనాడు రాష్ట్రంలో పున్న ప్రజలు - పేద ప్రజలు కాని, మధ్యతరగతి ప్రజలు కాని, దచ్చితులు కాని, దారిద్ర్య రేఖకు దిగువన పున్న ప్రజలు కాని, ఘైర్యంగా పున్నారు. దురదృష్టశాత్తు మాకు పెద్ద జబ్బు చేస్తే, రాజీవ్ ఆరోగ్యశీల పుంది, ఖచ్చితంగా ఏ కార్బోరైటు అనుపత్రికి వెళ్లినా ఒక్క రూపాయి కట్టకుండా రూ.2 లక్షల వరకూ ఖర్చు పెట్టి ప్రభుత్వం నా ఆరోగ్యం బాగు చేస్తుందనే ఘైర్యంతో ఈనాడు ప్రజలు పున్నారు.

రోజూ రూ.3.5 కోట్లను ఖర్చు పెట్టి 1100 మందికి శస్త్ర చికిత్సలు చేస్తున్నారంటే, సంవత్సరానికి 4 లక్షల మందికి చేస్తున్నారు. ఈ ఆరోగ్యశీల పథకం వచ్చిన తరువాతనే పేద ప్రజలకు న్యాయం జరుగుతోంది. వారు అన్యాయంగా చనిపోకుండా కార్బోరైటు ఆనుపత్రులకు పంపించి ఉచితంగా మంచి మెడికల్ ఫసిలిటీసు అందిస్తున్నారు ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని అభిసందిస్తున్నాము. రాజకీయాలకు అతీతంగా, పార్టీలకు అతీతంగా, ప్రాంతాలకు అతీతంగా, ఆరోగ్యశీలిని అందరూ బలపరుస్తున్నారు. త్వరలోనే దీనిని దేశ వ్యాప్తంగా అమలు చేయాలని కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని కూడా ఈ సందర్భంగా కోరుకుంటున్నాము.

అదే విధంగా రూ.3500 కోట్ల ఖర్చుతో కిలో రెండు రూపాయలకే బియ్యం పథకం నిర్వహించబడుతోందంటే చాలా సంతోషించదగ్గ విషయం. ఈ సభీడని అవసరమైతే ఇంకా పెంచవలసిన అవసరం వుంది. పేద ప్రజలకు, మధ్యతరగతి ప్రజలకు, దారిధ్రు రేఖకు దిగువన వున్న ప్రజలకు ఈ కార్యక్రమం ఉపయోగపడుతోంది. ఇంతకు ముందు ఇస్తుస్తుట్లుగా ఒక వ్యక్తికి 4 కిలోలు మాత్రమే కాకుండా, ఎన్నికల కంటే ముందు రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి గారు చేసిన వాగ్దానం మేరకు ప్రతి ఒక్క వ్యక్తికి 6 కిలోల బియ్యాన్ని ఇప్పఁడం జరుగుతోంది. ప్రజలకు మేలు జరుగుతోంది, ప్రజలకు న్యాయం జరుగుతోంది.

ఈ రకంగా సంక్లేశు కార్యక్రమాలతోపాటు, అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను కూడా అనులు చేస్తున్నందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని మరొకసారి అభిసందిస్తున్నాను. నిన్న కొంతమంది విమర్శించారు. కానీ అట్లా కాదు. ఈ బడ్జెట్ రైతులకు అనుకూలమైన బడ్జెట్, ఈ బడ్జెట్ కార్బికులకు అనుకూలమైన బడ్జెట్, ఈ బడ్జెట్ ట్రైలకు ఉపయోగసదే బడ్జెట్, ఈ బడ్జెట్ విద్యార్థులకు ఉపయోగసదే బడ్జెట్. ఈ బడ్జెట్ 80 శాతం మంది కంటే ఎక్కువగా వున్న పేద, మధ్యతరగతి ప్రజలందరికి ఉపయోగసదే బడ్జెట్, వారికి అనుకూలంగా వుండే బడ్జెట్. ఇంత మంచి బడ్జెట్ను ప్రవేశపెట్టినందుకు గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారికి, గౌరవ ఆర్థిక మంత్రి రోశయ్య గారికి, ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి హృదయపూర్వకంగా ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తా ముగిస్తున్నాను.

శ్రీ ముండ్ల వెంకట శివారెడ్డి (కడవ, అనంతపూర్, కర్నూలు) : అధ్యక్షా, కీష్ట పరిస్థితులలో బడ్జెట్ను ప్రవేశపెట్టిన పెద్దలు రోశయ్య గారికి ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను, అట్లాగే నాకు ప్రసంగించడానికి అవకాశం కల్పించిన అధ్యక్షుల వారికి కూడా ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, ఈ బడ్జెట్ను పెద్ద అంకెలతో ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. దానిలోపాటు ప్రజల వాస్తవ పరిస్థితులను - దేశమైనా, రాష్ట్రమైనా కానీ - తెలిపే విధంగా పుండి పుంబే బాగుండియని నా టండ్రోశ్యం . ఈ రోజు రాష్ట్ర జనాభాలో సుమారు 1.7 కోట్ల మంది బిపిఎల్లో పున్నారనేది మనకందరికి తెలిసిన విషయమే. అర్థనోసేన్ గుప్తా గారు తన రిపోర్టలో కూడా ఇచ్చారు. బిపిఎల్లో ఎంత మంది పున్నారనేది తెలియజేసారు. రూరల్ ఏరియాలలో రూ.1650, అర్థన్ ఏరియాలలో రూ.2000 నెలకు ఆదాయం వచ్చేవారు, రోజుకు రూ.20 ఆదాయం వచ్చే విధంగా వుండే వారు 80 శాతం మంది పున్నారని అందరికి తెలిసిన విషయమే.

ఈ రోజు దేశంలో 80 శాతం జిడిపిని 20 శాతం మంది జనాభా మాత్రమే ఉపయోగించుకుంటున్నారు. 80 శాతం మంది జనాభా 20 శాతం జిడిపిని మాత్రమే ఉపయోగించుకునే విధంగా ఆర్థిక అసమానతలకు మార్గం ఏర్పడింది. ఆర్థిక వసరులు వచ్చాయి, ఆర్థికాభివృద్ధి జరిగింది, ఎన్నో మార్పులు వచ్చాయి. ఈ మార్పులు ఏ దిశగా వచ్చాయనేది ఆలోచిస్తే, ఏ ప్రభుత్వమైనా, కేంద్ర ప్రభుత్వమైనా, రాష్ట్ర ప్రభుత్వమైనా వారి విధి విధానాలవల్ల ఆర్థిక అసమానతలకు, ప్రాంతీయ అసమానతలకు దారి తీసింది.

ఇటువంటి అసమానతలు వున్న పరిస్థితులలో పుండు మీద కారం జల్లినట్లుగా ధరలు ఈ 5 సంవత్సరాలలో ఏ స్థాయికి చేరాయో ఒకసారి గమనించాలని కోరుతున్నాము. 100 నుంచి 325 శాతానికి ధరలు పెరిగాయి. అంత కంటే కీష్ట పరిస్థితులను గురించి ఆలోచించినట్లయితే, 2008 ఆగస్టులో 13 శాతం పుండే త్ర్యావ్యాల్ఫాం రీసెంట్గా జూలై 4 నాటికి (-) 1.21కు వచ్చినా ఇంకా ధరలు పెరుగుతూనే వున్నాయనే విషయం ఆలోచించాలని అందరికి తెలియజేసుకుంటున్నాను. ధరలు ఆ విధంగా పెరుగుతూ పుంటే, పెరుగుతున్న ధరల

నియంత్రణకు ఒక మెపిసరీని, ఒక ఆలోచనా విధానాన్ని రూపకల్పన చేయకపోవడం, కార్బన్ ఫండ్, ఇన్చెరిమ్ రిలీఫ్ మెజర్స్‌ను కూడా పెట్టుకపోవడం ఎంత శోచనీయమైన విషయమో ఒకసారి ఆలోచించాలి. 2008 బడ్జెట్‌లో రూ.30 కోట్లకు సినిల్ సస్యాల్స్ డిపార్ట్మెంట్ ద్వారా పెట్టడం జరిగింది. ఈ బడ్జెట్‌లో ప్రైవ్ కంట్రోల్కు తీసుకునే మెజర్స్ యొక్క ఊసే లేదు.

ఇక సభ్యుడీల విషయానికి వస్తే, కిలో కందిషప్పుకు రూ.10, లీటరు ఆయుల్కు రూ.7 ఇచ్చేవారు. దానిని కూడా మెస్సన్ చేయని విధానాన్ని మనం చూస్తున్నాము. ఇక మానిఫెస్టోలో ఎన్నో ప్రధానాంశాలను చాలా గొప్పగా చెప్పుకున్నారు. పౌరసరఫరాల వ్యవస్థను పటిష్టం చేస్తామని చెప్పారు, ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థ ద్వారా అన్ని వస్తువులను సరఫరా చేస్తామని, రైతు బజార్లను బలోపేతం చేస్తామని, పెట్లోలియం ఉత్పత్తుల ధరల స్థిరీకరణకు మార్గాలు సుగమం చేస్తామని, ధరల నియంత్రణకు కార్బన్ ఫండ్ను క్రియేట్ చేసి, మార్కెట్ ఇంటర్వెన్షన్ స్నైమ్స్ కు మెజర్స్ ను చేపడతామని చెప్పినా, వాస్తవంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏమి చేసిందనేది అందరూ ఆలోచించాలి.

ప్రాధాన్యతా క్రమంలో నిధులను చెచ్చించకపోవడం, కేవలం అస్క్రీయములకే మేలు చేసే నిధంగా ఆశ్చర్యించు వచ్చుతుంది. నిధులను అస్క్రీయములకు అందే నిధంగా నిధుల రూపకల్పన చేయడం వల్ల అవిసీతి పెరిగిపోయింది. అందువల్ల మంచి స్నైమ్స్ కూడా వూర్తి స్థాయిలో లబ్బిదారులకు అందకుండా పోతున్నాయి.

అవిసీతిని అరికట్టపలసిన అవసరం వుంది. అవిసీతిని అరికట్టేందుకు ఎన్నో మెజర్స్ ను తీసుకోవలసిన అవసరం వుంది. దానికి అవసరమైన సలహాలను ఇచ్చేందుకు ఎంతోమంది మేధావులు వున్నారు. ఏదో బ్లేమ్ చేస్తున్నారని కాకుండా, అవినితిని అరికట్టిసప్పడు, ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థను బలోపేతం చేసినప్పుడు సమస్యలకు పరిచ్చారం వస్తుందని నేను భావిస్తున్నాను.

ఈ రోజు ప్రత్యక్ష పన్నులను పెంచలేదని గొప్పగా చెప్పుకుంటున్నారు. ఒక్కసారి ఇతర రాష్ట్రాలతో పోల్చి చూడండి. ఉత్పత్తుల మీద ఇతర రాష్ట్రాలలో 6.2 శాతం పన్నులు వుంటే, మన రాష్ట్రంలో మాత్రం 10 శాతం పన్నులను పనులు చేస్తున్నారు. 12.5 శాతం అమృకుం పన్ను మనకుంది. రేట్లు పెరుగుతున్నాయి, పెరిగిన రేట్లు మీద మళ్ళీ టాక్సు వేస్తున్నారు. ఒక హోటల్కు వెళ్లి ఇఢీ తింటే, ఇఢీ కన్నా ఎక్కువ టాక్సు వచ్చే పరిస్థితి మనకు ఈనాడు కనపడుతోంది. ప్రత్యక్ష పన్నులు వేయకున్నా పరోక్ష పన్నుల ద్వారా రేట్లు పెరగవా అని అడుగుతున్నాను.

మ. 1.10

అధ్యక్షా, నేను అన్ని చెబుతాను. 9 సార్లు ఎన్డిపీ ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత పెట్రోల్ లీటర్ రూ.37, డీజిల్ రూ.26 అయింది. 9 సార్లు ధరలు పెంచారు. ఈ రోజు రేట్లు చూసినట్లయితే తెలుస్తుంది. దానికి ప్రత్యేకంగా వ్యాట్ చూస్తే, ఇతర రాష్ట్రాలకన్నా పెట్రోల్ మీద 33 శాతం, డీజిల్ మీద 22.5 శాతం పెరిగిన ఘనత కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వానికి దక్కుతుందని తెలియచేస్తున్నాను. వ్యాట్ ఒక్కసారి రెఫర్ చేయాలి. ఇతర రాష్ట్రాలతో పోలీస్‌తే బడ్జెట్ విషయంలో వాస్తవాలు చెబుతున్నాను. ఈ రోజు వ్యాట్ 33 శాతం ఉండా, లేదా, పెట్రోల్ 32 శాతం, డీజిల్ 22.5 శాతం పెరిగింది. అన్ని రాష్ట్రాలకన్నా అధికంగా ఉండా, లేదా? పశ్చిమ బెంగాల్లో 25 నుండి 20 శాతానికి తగ్గించారు. మనం అలా ఎందుకు చేయడం లేదు? బడ్జెట్లో ఘనమారు ఇస్టోప్ట్మెంట్ రూ.1,30,000 కనబడు తుంటే, అప్పులు రూ.1,10,000 కనబడుతున్నాయి. It is really an alarming situation,

రాష్ట్రంలో ఒక్కరి మీద అప్పు రూ.13,000 వడే పరిస్థితి ఉంది. ఏది అడిగినా కూడా 9 సంవత్సరాల పాల నలో ఏమి చేశారని అంటున్నారు? తెలుగుదేశం పాలనలో ఏమి చేశారనేది అంటున్నారు. 1993-94లో రాష్ట్ర ఆదాయం కేవలం రూ. 8,250 కోట్లు మాత్రమే ఉండింది. 2004వ సంవత్సరానికి రూ. 26,568 కోట్లు పెరిగింది. 2008లో రిసెంట్‌గా రూ.70,000 కోట్లు చేశారు. ఈ రోజు రూ.78,000 కోట్లు చేశారు. ఆదాయం పెరుగు తోంది. పెరిగినప్పుడు దానికి ప్రసోహనేల్‌గా ఇన్కమ్ కూడా పెరుగుతుంది. ఎంతసిపూర్ణా తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం అధికారంలో ఉన్నప్పుడు ఏమి చేశారని కాదు. లభ్యదారులకు ఖచ్చితంగా పథకాలు అందుతున్నాయా, లేదా చూడాలి. వచ్చిన ఆదాయం చేరుతుందా లేదాఅనేది చూడాలి. ఇంత నిధులు పెరుగుతున్న మాకు అర్థం కావడం లేదు. నిద్యా, వైద్య రంగానికి చిన్న చూపు చూస్తున్నారు. ఇతర రాష్ట్రాలలో 14.2 శాతం విద్యుత్ ఖర్చు చేస్తూ ఉంటే, మనము 10.5 శాతం ఖర్చు చేస్తున్నాము. నిద్యా రంగానికి 2001లో 4.7 శాతం ఖర్చు చేశాము. ఈ రోజు 3.69 శాతం ఖర్చు విద్య, ఆరోగ్యం మీద ఖర్చు చేస్తున్నాము. ఇది పక్క రాష్ట్రంలో ఉన్న తమిళనాడులో చూస్తే, 9 శాతం హాల్కీకి సంబంధించి ఉంది. కేరళలో 14 శాతం, కర్ణాటకలో 11 శాతం, ఉంది. మనకు ఈ బడ్జెట్‌లో 3.69 శాతం హాల్కీకి సంబంధంది ఉంది. ఆరోగ్యశీల మంచి కార్బూకమం కాదనడం లేదు. మిగతా ఎపెడమెట్టు, కలరా, చికన్ గున్యా, ఆంత్రాన్ మిగతా రోగాలకు లేదు. పెద్ద పెద్ద రోగాలే రావాలా, వాటికే ఆరోగ్యశీల ఉండా, చిన్న వాటికి లేదా? కాబట్టి వీటికి పూర్తి స్థాయిలో నిధులు కేటాయించి ముందుకు పోవాలని కోరుతున్నాము. దీనికి ఇండికేషన్స్ ఉన్నాయి. కేవలం, విద్య, వైద్యం, ఆరోగ్యం క్రింద ఆలోచిస్తే, దేశంలో విద్యకు సంబంధించి 23వ స్థానంలో ఉన్నాము. అంటే మన స్థానం ఒక్కసారి ఆలోచించాలి. అభ్యర్థాస్వత శంకలో దేశంలో ఉంది. మన రాష్ట్రంలో 65.47 శాతం ఉంది. లిటల్సీలో 23 శాతం ఉంది. బాలకార్బిక వ్యవస్థలో రెండవస్థానంలో ఉన్నాము. హాచ్‌పిలి., ఎయిట్టుకి సంబంధించి ఒకటవ స్థానంలో ఉన్నాము. ఇషన్సీ కిరీటాలని అనుకుంటే, నిజంగా సిగ్గు పడవలసిన అవసరం ఉంది. హోమ్ పోర్ట్‌ఫోలియో ఆవిడకు అప్పచెప్పారు. అయితే, 13.3 శాతం మహిళల మీద అత్యాచారం జరిగే రాష్ట్రంగా గుర్తించబడింది. ఇని కిరీటాలని అనుకోవడ్డు. అపోజిషన్ పార్టీలు చెప్పిన దానిలో మంచి గ్రహించి ముందుకు పోవాలని కోరుతున్నాము. విద్య గురించి చెప్పాను. సక్కెన్ success has become a failure. ఈ రోజు సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ ఫండ్ వస్తుందా, రాష్ట్రప్రభుత్వ ఫండ్ వస్తాయా తెలియదు. 6,500 స్కూల్స్‌ని పెట్టారు. ఒక్క స్కూల్ కి ఒక కోటి రూపాయలని అన్నారు. ఇంతవరకూ నిధులు ఇష్టాలేదు. దానిలో మున్సిపల్ స్కూల్స్, పంచాయతీ స్కూల్స్ తేడాలు ఉన్నాయి. మున్సిపల్ ప్రైస్కూల్లో టీచర్స్ లేరు. బుట్కు సిబిఎస్‌ఇ., సిలబ్సన్‌ని ఇంతవరకూ అందలేదు. పూర్తి స్థాయిలో ఇఱ్పందుల గురించి తెలియచేస్తున్నాము. ప్రతిప్రాత్మకంగా చెప్పుకుంటే ఇందిరమ్మ పథకానికి రూ. 80 లక్షలు టార్డెట్. మంచిదే. అచీవ్‌మెంట్ కోసం ప్రయత్నం చేయడం మంచిదే. తెలుగుదేశం పార్టీ మొదటి మండి మొత్తుకుంటోంది, అవినితి ఎక్కువగా ఉండని అంటోంది. ఊరికి రంగులు వేసుకొని లోన్ తీసు కుంటున్నారు. సలుగురి పేర్ల మీద ఇల్లు తీసుకుంటున్నారు. చెక్ రూపంలో ఇష్టమని చెబితే, అవి మేము బాగా చేసామని సాక్షాత్కార్త ముఖ్యమంత్రి సర్వే చేస్తున్నారు. అంటే ఈ రాష్ట్రంలో ఏమి జరుగుతుందో, గమనించాలి. తర్వాత పార్టీ సర్వే కూడా మరొకసారి గమనించాలి. కలెక్టర్స్ ఉన్నారు. అడ్మినిస్ట్రేషన్ ఉంది. వారితో సర్వే కాకుండా ప్రవేట్ పార్టీతో సర్వే ఆలోచించాలి. డ్రెవేట్ వారితో ఇన్వాల్స్‌మెంట్ అపుతుందంటే, వారి మీద ఒత్తిడి అపుతుంది. అది ఫియల్యార్ అయ్యే అవకాశం ఉంది. దాని మీద శ్రద్ధ చూపవలసిందిగా కోరుతున్నాము. ఎన్అర్పబజిఎస్., పథకం చెప్పారు. మంచి పథకమని అన్నారు. **It should be linked with development.** ఆదాయ సృజన వచ్చే విధంగా, అగ్రికల్చర్ పర్సన్ కావచ్చు, రూరల్ ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ కావచ్చు, ఆ దిశలో ముందుకుపోతే బాగుంటుందని కోరుతున్నాము. అగ్రికల్చర్ విపర్యం పెద్దలు చెప్పారు. బడ్జెట్‌లో ఎంత పోతుందో ఆలోచించాలి. 4.5 శాతం మండి 2.25 శాతం ఎందుకు? ఈ ప్రాధాన్యతా అంశాల విషయంలో ఒక్కసారి ఆలోచించాలి.

ప్రాజెక్ట్ గురించి చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. కోర్మలు పెద్దగా ఉన్నాయి. బడ్జెట్ ఎంత అవసరమయినా, నిధులు తక్కువ కేటాయిందారు. ఆ రోజు, ఈ రోజు బడ్జెట్కు నిధులు కేటాయించిన దానినిబట్టి ఉంటుంది. దానికన్నా ముఖ్యంగా ఇంటర్సెట్ వాటర్ డిస్ట్రిబ్యూట్ ప్రాజెక్ట్ పేరుతో పూర్వాంగ్ ఏమైనా మేలు ఉంటుందో, లేదో? ఈ ప్రాజెక్ట్ అన్ని ఇబ్బందులపొల్చి రాష్ట్రాల్లోకి విధానం దెబ్బతింటుంది. ఇది ఒకసారి ఆలోచించవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

ఇక గ్రేటర్ హైదరాబాద్ గురించి మాటల్లాడినట్లయితే, అందరూ దాని గురించే మాటల్లాడుతున్నారు. ఎన్ని కలు పస్తున్నాయి కదా, మాటల్లాడారు. ఎన్నికల ముందు వాగ్దానాలు చేయాలి. మేము నిస్సనే చూశాము. నెక్కే రోడ్, సైబర్ బార్డ్, హైట్ సిటీ, శంహాబాద్ ఎయిర్ పోర్ట్, పార్క్లు మేమే కట్టమని వారంటున్నారు. తెలుగుదేశ ప్రభుత్వ హాయాంలో జరగలేదా అనుమతం వస్తోంది. ప్రజలను ఆ పద్ధతిలో తీసుకుపోతున్నారు. రాను రానూ పరిస్థితిమాస్తే, గోల్కొండ, చార్మినార్ మేమే కట్టమని అంటారు. ఈ పరిస్థితి ఎక్కడికి పోతుందో మాకు అర్థం కావడం లేదు.

(అంతరాయం)

ఇక ఉద్దోగస్థుల గురించి ఆలోచించాము. పిఆర్సి గురించి పెద్దగా చెప్పారు. కానీ మెస్సన్ చేయలేదు. దానికి ఘండ్స్ అలోకేషన్ లేదు. నిజంగా పేరి రివిజన్ కమీషన్ ఏ లెవెల్కి పచ్చిందో ఒకసారి ఆలోచించాలి. 13వ పైనాన్ కమీషన్ నిజయ కేర్కర్ చెప్పారు. ఆర్థిక పరిస్థితి బాగా లేదు, చాలా ఇబ్బంది పడుతున్నాము, చాలా ఆలోచించి ముందడుగు వేయాలని ద్రవ్యోల్మణం పెరిగే అవకాశం ఉండని చెప్పడం జరిగింది. ఇన్ని సమస్యలు ఉన్నాయి, బడ్జెట్ రూపకల్పన చేసినప్పుడు వాస్తవాలు విస్కరించారు, కాబట్టి నిషయాలు తెలియజేస్తున్నాయి. సామాన్యాడికి సోఫ్ట్ కండీషన్ ఒకసారి ఆలోచించాలని చెబుతున్నాము.

ఈ చిన్న కథ చెబుతాను విసమంటున్నాము. మేమంతా ఎంఎసై.,లు తెలుగుదేశం పౌర్ణకి చెందిన వారం ప్రాజెక్ట్ గురించి, పార్టీ యొక్కివిటి గురించి చూడాలని ఖమ్మం వెళ్లాము. మిత్రులు నాగేశ్వరరావుగారు, లక్ష్మీనారాయణగారు కలిసారు. సోఫ్ట్ కండీషన్ చెబుతున్నాము. Now it is the present social condition. వారేమి చెబుతున్నరంటే, ఎంఎసైలు పస్తున్నారు, భోజనం బాగా అరేంబ్ చేయాలన్నారు. భోజనం చేయాలంటే నిజిటేరునా, నాన్ నెజిటేరియనా అనేది ఉంటుంది. నెజిటేరియన్ అయితే కందిపప్పు కేచీ రూ.100 దాటింది. చింత పండు కేచీ రూ.60, పెనర పప్పు కేచీ రూ.70 లకు పచ్చింది, కూరగాయలు కిలో రూ.20 ల పరకూ ఉంది కాబట్టి ఈ పరిస్థితిలో నాన్ నెజిటేరియల్ మేలని మిత్రులు ఆలోచించి మటన్ 100 కేచీలు తెమ్మసమని అటెండర్ను బజారుకి పంపించారు. అటెండర్ తిరిగి తిరిగి వచ్చి మటన్ లేదన్నాడు. ఊళ్లో ఆంత్రాక్స్ రోగం వచ్చి మటన్ దొరకడం లేదన్నారు. చికెన్ కోసం పంపితే చికెన్గున్నావల్ల చికెన్ దొరకడం లేదన్నారు. ఇంత మంది ఉంటే లక్ష్మీనారాయణగారు ఊరికి ఉంటారా? కనీసం చేపలయినా తీసుకురమ్మని పంపించారు. తరువాత దానికి అస్సుం, చారు త్వరగా చేయిండని పురమాయస్తే, ఎలక్ట్రిక్ స్టోలో పెడదామంటే ఉచిత కరెంటు, ఉచిత కరెంటు అంటారు, కరెంట్ కోత ఉందన్నారు. సరే, గ్యాస్ కోసం పోయారు. త్వరగా తీసుకురా అంటే, గ్యాస్ బుక్ చేసిన 25 రోజుల పరకూ కానీ గ్యాస్ రాదట, బుక్ చేసి 5 రోజులయింది, గ్యాస్ ఇవ్వమన్నారని అటెండర్ పచ్చాడు, సరే కిరోసిన్ కోసం పక్కనే ఉన్న డీలర్ ప్రోఫెసియల్ వెళ్లమంటే, ఒకటే రోజు స్పై చేస్తాము, మిగతాది భల్క మార్కెట్లో అమ్ముతామని లేదన్నారని అతను వచ్చేసాడు, సరే, కట్టిల కోసం పంపితే కడప, కర్కూలు జిల్లాలో అడవులను కట్టిల కోసం కొట్టేసారని అవీ దొరకలేదని అతను తిరిగి వాపసు వచ్చేసాడు.

మ. 1.20

అట్టి పరిస్థితులలో పచ్చిన వారికి పశ్చ కూడా లేకపోయేనరికి ఉత్త చారుతో అన్నం వడ్డించి మిత్రులారా నేను ఏమి చేయలేకపోయాను. తెచ్చిన చేపలను మీరే తీసుకువెళ్లండని కోరారు.

శ్రీ పొంగులేటి సుధాకర్ (అసెంబ్లీ) : అధ్యక్షా, ఖమ్మం జిల్లా చాలా గౌరవప్రదమైనది. గా. సభ్యులు ఖమ్మం జిల్లా గురించి చాలా అగౌరవంగా మాట్లాడుతున్నారు. మా జిల్లాకు ఎవరు పచ్చినా చాలా గౌరవ మర్యాదలు చేయడం జరుగుతోంది. వారికి కావలసింది నెమళ్ల. సభ్యులు వాస్తవాలను చెప్పాలి. సినిమా చూడటానికి రాలేదు.

మిష్నర్ డెప్యూటీ ఛైర్మన్ : శివారెడ్డి గారూ కంప్లీట్ చేయండి.

శ్రీ ముండ్ల వెంకట శివారెడ్డి : అధ్యక్షా, కథతోనే ముగిస్తాను. మిత్రులు ల్యోనారాయణ గారు చాలా బాధ పడుతూ చేపలన్నింటిని తీసుకుపోమ్మనారు. ఆ చేపలను తీసుకొని లీడర్ ఆఫ్ అపోజిషన్ గారితో మేమంతా బయలుదేరాము. ఆ చేపలన్నింటిని తీసుకువస్తూ పొలేరు రివర్ దగ్గర ఆపారు. మా ఎల్పో గారు చాలా మంచి వారు, అమాయకులు . ఈ చేపలన్నింటిని మనం ఎం.ఎల్.ఎ క్వార్టర్లకు తీసుకువెళ్లి కూరేమి చేసుకునేది లేదు. అక్కడ రూములు చూస్తే చాలా అసహ్యంగా ఉన్నాయి. అక్కడ స్టోలు కూడా లేపు. చేపలను ఎక్కడ వండుకుంటామని అంటూ ఈ చేపలను సదిలో వదిలేదామన్నారు. పెద్దాయన చెప్పారు కాబట్టి చేపలను నీళల్లో పదలిపేశాం. చేపలు మమ్ములను చంపలేదనే ఆనందంతో రాజశేఖర రెడ్డి గారు జిందాబాద్ అంటూ గంతులు వేస్తున్నాయి. మనం తినకుండా వదలిపెడితే తెలుగుదేశం జిందాబాద్ అనాలి కాని, లేక దాడి వీరభద్రరావు గారు జిందాబాద్ అనాలి లేక నీళల్లో వదలిన దానికి వీరశివా రెడ్డి గారు జిందాబాద్ అనాలి కాని రాజశేఖర రెడ్డి గారు జిందాబాద్ అని అంటున్నాయేమిటని మా ఎల్పో గారు కొంత ఆశ్వర్యానికి గురయ్యారు. ఇట్లా ఎందుకు జరిగిందో చేపలను అడిగిపస్తానని చెప్పి వెళ్లాను. చేపా, చేపా మేము మిమ్ములను చంపకుండా నీళల్లో పదలిపేస్తే తెలుగుదేశం పార్టీ జిందాబాద్ అనాలి కాని రాజశేఖర రెడ్డి జిందాబాద్ అంటున్నారు ఏమిటని అడిగితే మూర్ఖుడా, మీకు ఏమి తెలుసు? చంద్రబాబునాయుడు గారు అధికారంలో ఉన్నపునుడు డీజల్ అమ్మారు, కరెంట్ అమ్మారు, కట్టెలు అమ్మారు. ఇది రాజశేఖర రెడ్డి ప్రభుత్వం కాబట్టి ఏమి దౌరం లేదు కనుక మేము బ్రతికిపోయాం అని చెప్పే దుష్టికి పచ్చాయి.

(ప్రెజరీ బెంచెన్ నుండి అంతరాయం)

మిష్నర్ డెప్యూటీ ఛైర్మన్ : నేను చెపుతాను. చంద్రబాబునాయుడు గారు అధికారంలో ఉన్నపునుడు రాజశేఖర రెడ్డి గారు ఈ కథ చెప్పి వారు. శివారెడ్డి గారూ, కథను మార్చి వేస్తే ఎట్లా?

(నవ్వులు)

శ్రీ ముండ్ల వెంకట శివారెడ్డి : సామాన్య మానవుని జీవితం కాపాడటానికి సభలో ఉన్న పెద్దల, మేఘావుల సలహాలను తీసుకొని పూర్తి స్థాయిలో విధివిధానాలను రూపకల్పన చేసుకొని ముందుకు పోవాలని కోరుకుంటూ నాకు ఈ అవకాశం ఇచ్చినందులకు మీ అందరికి థస్టవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను.

సభా కార్యక్రమము

సభ కొనసాగింపు గురించి

MR. DEPUTY CHAIRMAN: Now we will take short discussion on Primary and Intermediate Education.

శ్రీ పోచింద్రి సుబ్బారెడ్డి : లంచ్ టైం అవుతోంది కాబట్టి కంటిస్యూ చేస్తారా లేదా అని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ బి. మోహన్ రెడ్డి : అధ్యక్షా, ఇక్కడున్న చాలా మంది డయాబెటీక్ పీఎంట్లు. ఆకలి అవుతుంది. వరిగ్రంగ్ లంచ్ పెడితే బాగుండేది.

మిస్టర్ డెప్యూటీ ఛైర్మన్ : కంటిస్యూ చేయాలి. భోజనం కావాలా కౌన్సిల్ కావాలా? మోహన్ రెడ్డి గారు, సుబ్బారెడ్డి గారు కూర్చోండి.

శ్రీ పి. సుధాకర రెడ్డి : అధ్యక్షా, 3 గంటలకు ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసిన సమావేశం ఒకటి ఉంది. దానికి హాజరు కావాలి.

మిస్టర్ డెప్యూటీ ఛైర్మన్ : సుధాకర రెడ్డి గారూ, మీటింగ్ ఉంటే వెళ్లండి. కౌన్సిల్ సమావేశం జరుగుతుంటే మీటింగ్ పెడతారా? ఇది ముఖ్యమా మీటింగ్ ముఖ్యమా? కౌన్సిల్ కన్నా ఎక్కువ ఏముంది? ప్రశ్న అడిగింది మీరు. మరల ఆర్గ్యూమెంటు చేస్తారు. సభ్యులందరూ కూర్చోండి.

లఘుచర్చ

ప్రాథమిక, మాధ్యమిక, ఇంటర్వీడియట్ విధ్యపై లఘుచర్చ

(అనుబంధం)

శ్రీ చిగురుపాటి పరపసాద్ (కృష్ణ, గుంటూరు) : అధ్యక్షా, పారశాల విద్య, ఇంటర్వీడియట్ విద్య రెండింటి మీద చర్చను ప్రారంభించే అవకాశం నాకు ఇచ్చినందుకు ముందుగా ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను. ప్రత్యేకించి పారశాల విద్య శాఖలో పనిచేసిన గౌరవ ఎం.ఎల్.ఎల్.లు చాలా మంది ఉన్న ఈ గౌరవ సభతో పారశాల విద్యకు ఎంతో సంబంధం ఉంది. దీని పల్ల అనేక విషయాలు సభ దృష్టికి పచ్చే అవకాశం ఉంది. అలాంటి ఈ అంశం మీద మాటల్డాడే మొదటి అవకాశాన్ని నాకు ఇచ్చినందుకు మరొకసారి ధన్యవాదాలు తెలియజేసుకుంటున్నాను. నేను ఇదే సభలో విద్య గురించి గతంలో రెండుసార్లు మాటల్డాడి ఉన్నాను. వాటిలో కొన్ని విషయాలు రిపీట్ చేసినపుటికీ, ప్రత్యేకించి విద్య మీద చర్చ కాబట్టి ప్రభుత్వం మారిన తరువాత గత ప్రభుత్వ హాయాంలో పరిష్కారం కాని కొన్ని విషయాల మీద రిపిటిషన్ జరిగినా వాటిని కూడా తప్పనిసరిగా ప్రస్తావించవలసిన అవసరం ఉంది కాబట్టి వాటిని కూడా ప్రస్తావించడం జరుగుతోంది. విద్య యొక్క ప్రాముఖ్యత మనందరికి తెలుసు. దేశంలో ఉన్నటువంటి ప్రజలందరూ చదువుకోవాలి. నూటికి నూరు శాతం అక్షరాస్యత సాధించాలి. దేశ ప్రజలందరికి నిజ్మానం పెరగాలి. అందరికి సైనికులు పెరగాలి. అందరికి ఉపాధి ఉండాలనే ధ్యేయంతో స్వాతంత్యం వచ్చిన తరువాత...

దయచేసి, విద్య విషయం మీద చర్చ కాబట్టి దీనిని నాన్-పాలిటికల్ అంశంగా భావించి నేను, ఉపాధ్యాయ ప్రతినిధులు చేపే విషయాలను జాగ్రత్తగా వినవలసిందిగా మీ ద్వారా గౌరవసభ్యులందరికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

ఇప్పటికి మనం ఎన్నో ప్రణాళికలు వేసుకున్నాం. ప్రస్తుతం 11 వ ప్రణాళికలోకి వచ్చాం. 11వ ప్రణాళిక లక్ష్మీలు మనందరికి తెలుసు. మనం విధ్యలో మూడు ప్రథాన అంశాలను సాధించాలని అనుకున్నాం. దానిలో ఒకటి, విద్య అందరికి అందుబాటులో ఉండాలి. రెండవది, డ్రావ్ అపుట్స్ ఒక్కరు కూడా ఉండకూడదు. అలాంటి ప్రథాన అంశాలను ఏర్పాటుచేసుకొని ముందుకు పోడం జరుగుతోంది. జాతీయ ఉద్దేశాలను, ఆదే విధంగా 11 వ ప్రణాళిక టార్డట్స్‌ను దృష్టిలో పెట్టుకుంటే ప్రస్తుత పరిస్థితి చాలా భయంకరంగా ఉంది. పారశాల విద్య స్థాయిలోనే చదువు మానవేసే వారు 50 శాతం పైగా ఉంటున్నారు. ఉస్తు విద్యకు వచ్చేసరికి చదువుకునే వారి సంఖ్య 10 శాతానికి కంటే తక్కువగా ఉండే పరిస్థితులున్నాయి. ఇటువంటి భయంకర పరిస్థితుల్లో ఎంత ప్రయత్నం, ఎంత ఏకాగ్రత విద్య మీద కావాలో, దాని ప్రాధాన్యత ఏమిట్ మనందరికి అర్థమవుతోంది. కొటారి కమీషన్ రిపోర్ట్ మన దగ్గర ఉంది. నేపస్ట్ పాలస్ అన్ ఎడ్యూకేషన్ మన దగ్గర ఉంది. టెక్నికల్ ఎడ్యూకేషన్, ఇతర ఎడ్యూకేషన్ల మీద ఏర్పాటు చేసిన మిషన్ యొక్క నివేదికలు మన దగ్గరున్నాయి. అయినస్థాయికి మనం చాలా వెనుకబడి ఉన్నాం. ఈ ఫోక్స్‌ను చూస్తుంటే 50 శాతం భారతీయ బాలబాలికలు 8 సంవత్సరాల లోపి అంటే 8 సంవత్సరాల విద్యాభ్యాసాన్ని కూడా కొనసాగించలేకపోతున్నారు. అంటే 8 వ తరగతి లోపల 50 శాతం బాలబాలికలు డ్రావ్ అపుట్స్‌గా ఉంటున్నారు. 30 శాతం పిల్లలు ఐదేళ్లు కూడా చదువు పూర్తి చేయకుండా డ్రావ్ అపుట్స్‌గా ఉంటున్నారు. నిజాలన్నీ ఈ రకంగా ఉన్నాయి. ఇలాంటి సమయంలో విద్య యొక్క ప్రాధాన్యత మనకు అర్థమవుతోంది. మరొక ముఖ్య అంశం, విద్య యొక్క టార్డట్స్‌లో మూడవది, ప్రథానమైనది ఉపాధి పెరగడం. ఉపాధి పెరగడానికి వోకేషన్ల ట్రైనింగ్ ప్రోగ్రాములు కావాలి. కాని వోకేషన్ల ట్రైనింగ్ ప్రోగ్రాముల పరిస్థితిని స్మాలు స్థాయిలో చేయాలి. ఇంటర్వైడియట్ స్థాయిలో కాని చూస్తుంటే చాలా అలార్డింగ్‌గా ఉంది. ఒక మాగ్గయినలోని సర్వే రిపోర్ట్ ప్రకారం - ఒక ప్రత్యేక పీరియడ్లో జపాన్ లాంటి చిన్న దేశంలో 11 లక్షల మంది అప్రైన్ట్స్‌లు ఉంటే, జర్మనీలో 6 లక్షల మంది అప్రైన్ట్స్‌లున్నారు. కాని ఇంత పెద్ద భారత దేశంలో కేవలం 2.5 లక్షల మంది మాత్రమే అప్రైన్ట్స్‌లున్నారు. ఈ ఫోక్స్‌ను చూస్తుంటే మనం ఏ స్థానంలో ఉన్నామో తెలుస్తోంది. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో, ఉపాధి ఏ రకంగా వెనుకంజలో ఉందో దీనిని బట్టి అర్థమవుతోంది. సూటికి సూరు శాతం అక్షరాన్యతను సాధించడానికి కావలసిన రికమండేషన్ అన్నీ మన ప్రక్కన ఉన్న విద్యలో వెనుకబడ్డాం. ఉపాధి కల్పనలో వెనుకబడ్డాం. పీహాచ్డీల విషయానికి వస్తే, రీసెర్చ్ లేనిదే ఏ అంశంలోను మనం ముందుకు పెళ్ల లేదు. స్మాలు స్థాయి సుండి ఉన్నత విద్య వరకు అంటే టెక్నికల్, ఇంజనీరింగ్, మెడిసిన్ విద్య వరకు రీసెర్చ్ లేనిదే చాలా వెనుకబడిపోతాం. ఈ మధ్య ఒక మాగ్గయిన లో ఇచ్చిన సమాచారం ప్రకారం (ఇండియా టుడ్) చైనాలో ఇంజనీరింగ్లో పీహాచ్డీలు చేసినవారు 9000 మంది ఉంటే భారతదేశంలో కేవలం 700 మంది మాత్రమే ఇంజనీరింగ్లో పీహాచ్డీలు చేసిన వారున్నారు. చైనా జనాభాతో సమాచారం ఉన్న దేశం మనది. రెండు దేశాలకు మధ్య తేడా ఎన్న రెట్లు ఉందో దీనిని బట్టి అర్థమవుతోంది. కాబట్టి ప్రభుత్వాలు ఒక సమగ్రేషణ విద్య విధానాన్ని రూపొందించాల్సిన అవసరముంది. ప్రైంలకు అతీతంగా ఈ సమగ్ర విధానం ఉండాలనేది మా అందరి యొక్క ఆకాంక్ష.

మ. 1.30

మిష్టర్ డెస్ట్రాటీ షైర్స్ : తురగా ముగించండి. ఇది ప్రార్థ డిస్కమస్, ఇంకా 12మంది సభ్యులు మాటల్లాడాలి. మీరొక్కరే ఇంత సమయం తీసుకుంటే ఎలాగ? మీరు అనుభవజ్ఞులు. మీరు చెప్పుదల్చుకున్నది క్లఫంగా చెప్పండి.

శ్రీ చిగురుపాటి వరప్రసాద్ : విద్యావిధానంలో ఉన్న లోపాలను గమనిస్తే మనకున్నటువంటి ప్రధానమైన ఇబ్బంది ఈ వ్యవస్థలో ఉపాధ్యాయుల కొరత. సూళ్లలో తగిన ఉపాధ్యాయ సిబ్బంది లేకపోతే ఎంత ఇన్ఫోప్రోఫ్కర్ ఉన్న వ్యథాయే. ఎటువంటి సూల్ అయినా ఇద్దరు ఉపాధ్యాయులుండానేది మన నేపణల్ పాలసీ. కానీ మన దగ్గర ఒక్క ఉపాధ్యాయుడు ఉన్న సూళ్ల కొన్ని వేలు ఉన్నాయి. ఇలాంటి పరిష్ఠితులలో డిఎస్ఇ ప్రతి సంవత్సరం కండక్ట్ చెయ్యాలి. విద్యావిషయంలో ఒక అధ్యయన బృందాన్ని జపాన్ పంపించారు. వారు అధ్యయనం చేసిన రిపోర్టును పరిశీలిస్తే టాప్ మెరిట్ స్కూలెంట్స్ జపాన్ ప్రైమర్ సూల్ల లో టీచర్లుగా చేరుతున్నారని తెలిసింది. ఆ దేశాలలో గోల్ మెడల్ తెచ్చుకున్న స్కూలెంట్స్ ఒకటన తరగతి నుండి అయిదన తరగతి వరకు బోధిస్తున్నారు. అందుకే అలాంటి దేశాలలో విద్యార్థులు అంత బ్రహ్మందమైన పునాది ఏర్పరుచుకోగలుగుతున్నారు. అటువంటి వ్యవస్థను మనం కూడా ఏర్పరుచుకోగలగాలి. ప్రభుత్వం మెరిట్ స్కూలెంట్స్కి మంచి వేతనాలు ఇచ్చి, వారు ఉపాధ్యాయ వృత్తికి ఎట్రాక్స్ అయ్యెట్లు చూడాలి.

సమగ్ర విద్యావిధానం : అధ్యక్షా, సమగ్ర విద్యావిధానం మీద నేను కొన్ని ముఖ్యమైన పాయింట్లు చెప్పుదల్చుకొన్నాను.

- ప్రభుత్వం ఒక 'విద్యాయజ్ఞాన్స్' ప్రారంభించాలి. ఇది అయిదు సంవత్సరాలకే పరిమితం కారాదు. మనం ఒక రిజలూప్స్ పాస్ చెయ్యాలి. భారతదేశమే గర్వించతగిన మేధావులతో కూడిన మన శాసనమండలి మన రాష్ట్రంలో ప్రభుత్వం విద్యాయజ్ఞాన్స్ ప్రారంభించి ఈ భూమి మీద పుట్టిన ప్రతి బిడ్డ కులమతాలతో సంబంధం లేకుండా డబ్బులేని ప్రతి వారు చదువుకునేటట్లుగా ఒక రిజలూప్స్ చెయ్యాలని నేను కోరుతున్నాను.
- మన దినచర్యలో టాప్ ప్రయారిటీ స్కూలెంట్ ఇవ్వాలి. అది బష్టొనా, సూలైనా ఏడైనా సరే. ఇతర దేశాలలో చేస్తున్నట్లుగా మనం కూడా స్కూలెంట్కి, టీచర్కి టాప్ ప్రయారిటీ ఇవ్వాలి. టీచర్కు ఇచ్చే రెస్పెక్ట్ అట్మేషన్ ఉండాలి. వేతనం చాలా బాగా ఉండాలి.
- మాలిక వసతులు పూర్తిగా ఇవ్వడానికి అయిదేళ్లు పడుతుండా లేక పదేళ్లు పడుతుండా అనే విషయం తెలియదు. కాబట్టి, విద్యను అందరికీ అందుబాటులో తీసుకువెళ్లడానికి మొబైల్ లైబ్రాలీలు, మొబైల్ లేబేట్లు, మొబైల్ స్టడీ సరిల్స్ ను ఏర్పాటు చేసి గ్రామీణ ప్రాంతాలలో మారుమాల ప్రాంతాలలో ఉన్న విద్యార్థికి కూడా అని చేరేటట్లుగా ప్రయత్నం జరగాలి. పేద విద్యార్థులలో ఆత్మవిశ్వాసం పెంపాందించాలి. ఇప్పుడు ఇక్కడ ఈ సభలో ఉన్న చాలామంది సభ్యులము గ్రామీణ ప్రాంతాలలో చదువుకున్న వాళ్లమే. తల్లిదండ్రులకు అ, ఆలు రాకపోయినా, ఇంజనీరింగ్, మెడిసిన్, ఐఎస్ చదవగలము అన్న కాన్ఫిడెన్స్ గ్రామీణ ప్రాంతాలలోని విద్యార్థులలో ఉండేది. ఆ కాన్ఫిడెన్స్తో పైకి వచ్చినవారు చాలామంది ఉన్నారు. కానీ ఈనాడు గ్రామీణ ప్రాంతాలలో వాళ్ల మంచి చదువుకు పనికి రారు అనే భావన పెరిగిపోయింది. మంచి చదువు కావాలంటే సేమీ అర్బన్కన్నా వెళ్లాలి లేదా పట్టణానికన్నా పలన వెళ్లిపోవాలి. డబ్బులున్నవాళ్లకే మంచి చదువులు సాధ్యమవుతున్నాయి. కాబట్టి గ్రామీణ ప్రాంత

విద్యార్థులను దృష్టిలో ఉంచుకొని వ్యవస్థను మార్పజలసిందిగా కోరుతున్నాను. నేను కూడా ఇరవై సంవత్సరాలపాటు విద్యారంగంలో ఉన్నాను. లయస్కెక్స్, రోటరీ క్లబ్లద్వారా గ్రామీణ ప్రాంతాలకు వెళ్లి, తల్లిదండ్రులు ఏమీ చదువుకోకపోయినా పిల్లలు ఏవిధంగా చదువుకుని జీవితంలో ఉన్నత స్థితికి రావచు అనే విషయమై అని కొంతమంది మేధావులను తీసుకువెళ్లి లక్షమంది పిల్లలకు కెరీర్ గైడెన్స్ ఇచ్చిన వ్యక్తిని నేను. ఆ రకమైన తపసతో నేను మాటల్లాడుతున్నాను, దయచేసి దీనిని రాజకీయం అనుకోవద్దని గారవ సభ్యులను కోరుతున్నాను.

- మనకు ఎలక్ట్రానిక్ మీడియా పెరిగింది. అనేక అంశాలలో నిష్టాతుతో సిడెలు తయారు చేయడంతో పాటు జిల్లాకు ఒక ఎక్స్‌పెన్స్ సెంటర్, మండలానికి ఒక రీసోర్స్ సెంటర్, నెట్‌వర్క్‌గ్రాఫిక్ సెంటర్, అదేవిధంగా రాష్ట్ర స్థాయిలో ప్రతి కోర్సులోను దేశమంతా గర్వించతగిన ఒక బ్రహ్మందమైన మాన్యమెంట్ ప్రాజెక్టును వెంటనే ప్లాన్ చెయ్యాలి. ప్రతి పిల్లవాడికి అయిదేళ్ల నిండగానే ఒక కార్బూనివ్వాలి. ఆరోగ్యకార్బు, రేప్స్ కార్బూలాగా సౌసైటీసుండి, ప్రభుత్వం నుండి అన్ని రకాల ఫోలిటీలు అందే విధంగా స్టోడింట్‌కు కార్బు ఇస్తే ప్రభుత్వాలు మారినాగానీ ఆ పిల్లవాని చదువు కొనసాగేటట్లు చూడాలి. అది ఎక్సెప్స్‌ల్ కోర్సు అయినా, కాలేజీ ఎద్యకేషన్ అయినా కులం, మతంతో సంబంధలేకుండా విద్యార్థికి ఆ రకమైన సౌకర్యాలు ఇవ్వాలి. ఆరోగ్యశీల పథకంలో కులంతో సంబంధం లేకుండా వైద్యం చేస్తున్నారు. అలాగే రెండు రూపాయలకు కిలో బియం పథకాన్ని కులమతాలకు అతీతంగా అమలు చేస్తున్నారు. అదేవిధంగా విద్యార్థికి కూడా అతని ఆర్థిక పరిస్థితిని ఆధారం చేసుకొని అన్ని సౌకర్యాలు కలుగజేయాలి.
- ప్రభుత్వ ప్రైవేటు పాతశాలలమధ్య అంతరం బాగా పెరిగిపోయింది. కొంచెం నోట్లో నాలుక ఉండి, ఏ కొద్దిపాటి వసరు ఉన్నవాళ్లేనా వారి పిల్లలను ప్రభుత్వ పాతశాలలో చేర్చించడం లేదు. ఇవాళ మన విద్యావ్యవస్థను గత ఇరవై సంవత్సరాలతో పోల్చుకుంటే మంచి కూడా బాగానే జరిగింది. ప్లైట్లు లేవు, గొడవలు లేవు.

మ. 1.40

విద్యార్థులలో అవేర్నెన్ వచ్చింది. ఇంత మంచి మార్పు వచ్చిన ఈ వ్యవస్థలో ఇంకా కొన్ని లోపాలున్నాయి, వాటిని సరిదిద్దితే పిల్లలకు చాలా ఉపయోగంగా ఉంటుంది. ఇది మేధావుల సభ, గసర్వరుగారు అపాయింట్ చేసిన మేధావులు సభలో 12మంది ఉంటారు. వారు మాటల్లాడుతుంటే వినాలని రెండు సంవత్సరముల నుంచి నాకు ఒక కోరిక ఉండేది. ఈ రోజు ఆ కోరిక తీరింది. వ్యషపసాయం మీద ఒక ప్రాఫెసర్ మాటల్లాడితే నాకు చాలా సంతోషం కలిగింది. ఇతర రాష్ట్రాలలో పోటీసడి మన రాష్ట్రాన్ని ముందుకు తీసువెళ్లాలంటే విద్య చాలా అవసరం. విద్యార్థులు యొక్క ఎక్సెప్టేషన్ ఇంటర్వెన్షన్ స్టోండర్స్‌ను అలోచిస్తున్నారు. ప్రపంచంలో ఎక్స్‌ప్లైన్‌నా సరే, ఉద్యోగం చేయడానికి, ఉపాధికోసం పనికి వచ్చే ఎద్యకేషన్ కావాలని, కూలిపని చేసుకునే వాని బిడ్డ దగ్గరముంచీ, మంత్రి కొడుకు వరకూబకే విధంగా కోరుకుంటున్నారు. మీడియా చూసి, పత్రికలు చదివి అందరి ఎక్సెప్టేషన్ ఒకలాగానే ఉన్నాయి. వారి ఎక్సెప్టేషన్‌కి తగినట్లుగా, గ్రామీణ ప్రాంతాలలో, మారుమూల సముద్రపు ఒడ్డున ఉన్న విద్యార్థి నుంచీ, ప్రైచరాబాద్ సగరంలో ఉన్న విద్యార్థి వరకూ కూడా ఆ రకమైన సౌకర్యం కల్పించవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వం మీద ఉంది. కాకపోతే వాళ్లు ఓట్లు వేసే వాళ్లు కాదు కాబట్టి, వాళ్లకు న్యాయం చేయలేని పరిస్థితిలో ఉన్నారు కావున వారికి ఆఖరి ప్రయారిటీ అపుతోంది. వాళ్లకి సూళ్లు ఎలా ఉన్నా, సౌకర్యాలు ఉన్నా లేకపోయినా ఓట్లుమీద ఇంపాక్ట్ ఉండడం లేదు కాబట్టి, ఓట్లు మీద ఇంపాక్ట్ ఉన్న వారికి మాత్రమే టాప్ ప్రయారిటీ ఇచ్చే పరిస్థితి ఉంది. స్టోడింట్ చెప్పలేని పరిస్థితిలో ఉంటారు కావున దీనిని మనంగా అర్థం చేసుకుని తగు చర్యలు చేపట్టవలసి ఉంది.

విద్యాయజ్ఞానికి ప్రభుత్వమే డబ్బు పెట్టలేకపోతే, ఇంతమంది ధనవంతులు, ఇండస్ట్రీల నడిపే వారున్నారు. వారందరినీ రికోష్ట్ చేసి ఒక్కొక్కరూ ఒక్కొక్క సూల్ని లేదా ఐదు సూళ్ళను అడాప్ట్ చేసుకునేటట్లుగా, ఇన్ఫోడ్షాట్కర్సు, ఫైసిలిటీస్ ని వాళ్ళ ఏర్పాటు చేసేట్లుగా, ఆ సూళ్ళలో వాళ్ళ పేర్లు డోసేర్లుగా పెద్దగా పెట్టేటట్లుగా వారందరి సహకారం తీసుకుని డెవలప్ చెయ్యాలని కోరుకుంటున్నాను. ప్రభుత్వానికి ఎడ్యూకేషన్ మీద, సిలబన్ మీద, విధానాల మీద, పరీక్షల మీద నియంత్రణ ఉండేటట్లుగా ఒక సిస్టమ్ ని డెవలప్ చెయ్యాలి.

ఈ రోజు సభలో నేను అప్పిల్ చేసేదేమిటంటే, విద్యాయజ్ఞానికి రిజల్యాప్స్ పాస్ చేసి, అసెంబ్లీని గైడ్ చేయడానికి ఈ సభ ఏర్పడిందని, రాజ్యాంగం చెబుతోంది. అసెంబ్లీని గైడ్ చేసి రిజల్యాప్స్ ఒకటన్నా పాస్ చేసి భారతదేశంలో ఈ కొన్సిల్కి ఒక ప్రత్యేకత తీసుకురావలసినవసరం ఉంది. పొలిటికల్ అంశం కాకుండా, నాన్ పొలిటికల్గా అందరూ మొచ్చుకునే ఒక అంశాన్ని మనమందరమూ తప్పనిసరిగా చెయ్యాలి. ఒకరోజు ఆలస్యమైనా మేధావులందరూ కూర్చుని, విద్యాయజ్ఞం మీద ఒక రిజల్యాప్స్ పాస్ చేసి అసెంబ్లీకి పంపవలసిందిగా మీ ద్వారా కోరుతున్నాను. మొన్న సభలో మహిళా మంత్రిగారు, నారి భర్త, నారి పొష కలసి మొంటల్లి రిటార్ట్ చిల్డ్రన్కి మేను సహాయం చేశామని చెప్పగానే, వెంటనే గారవ సభ్యులు శ్రీ పొంగులేటి సుధాకర్ రెడ్డి గారు ఒక నెల జీతం సదరు స్వచ్ఛంద సంస్కరు కంట్రిబ్యూట్ చేస్తున్నానని చెప్పారు. అధ్యక్షా, ప్రజాప్రతినిధులు, ధనవంతుల దగ్గర నుంచి, అఫీసర్ల దగ్గర నుంచి ఈ యజ్ఞం మొదలు పెట్టాలి. నేను కూడా ఉడతాభక్తిగా లైన్స్కాట్లో నేర్చుకున్న అంశంతో నా 6 సంవత్సరముల జీతాన్ని ఎం.ఎల్.సి.గా చేసిన సుమారు రూ.30 లక్షల రూపాయలని జిల్లా పరిషత్తో చదువుకుటున్న పిల్లలకు ఇచ్చివేయమని అడ్వోక్స్ గా రాబోయే జీతాన్ని కూడా ఇచ్చేశాను.

(సభలో సభ్యులు హర్షాతీరేకంతో బల్లలు చరిచారు.)

కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాలలో 223 అర్డునైజేషన్ లయన్స్కబ్యూలు, రోటరీ కల్బులాంటి స్వచ్ఛంద సంస్లాకు ఆ డబ్బు ఇచ్చేసి, ఒక్కొక్క సంస్కరణ ఒక్కొక్క ప్రభుత్వ పొతశాలకు వెళ్ళి, మరికొంత డబ్బు వారి స్వచ్ఛంద సంస్కరణ సభ్యుల నుండి కూడా సేకరించి, ఈ మొత్తం కలిపితక్కడ చదువుతున్న పేద పిల్లలకు సహాయపడే కార్యక్రమాలు చేపట్టటం జరిగింది. కొంతమంది 10 రెట్లు, 20 రెట్లు, 100 రెట్లు కలిపి ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్క గవర్నమెంట్ పొతశాలలని, ఇన్స్పెట్యూప్షన్ మాత్రమే అడాప్ట్ చేసుకోవాలనే నిబంధనను పెట్టి ఆ రకమైన కార్యక్రమాలు చేపట్టడం జరిగింది. మనమందరం కలసి ఒక బ్రిహ్మందమైన మార్పు తీసుకురావడానికి మేధావులతో కూడిన ఈ సభ ఒక రిజల్యాప్స్ పాస్ చేయాలని కోరుతున్నాము. సేవా యజ్ఞం మనం చెయ్యాలి, ప్రభుత్వం విద్యాయజ్ఞం చెయ్యాలి. మనలో చాలామంది జిల్లా పరిషత్ సూళ్ళలో చదువుకున్నవాళ్ళమే. అధ్యక్షా, నాకు కూడా అలాంటి అనుభవం ఉన్నది. మా తల్లిదండ్రులకు అ, ఆలు కూడా రాపు, నేను మెరిట్ స్కూలర్ పిఫ్టో ఎం.ఎల్. దాకా చదువుకున్నాను. ఎం.ఎల్.సి.గా ఈ రోజు ఈ పరిస్థితుల్లో ఉన్నందుకు నాకు గవర్నమెంట్ ఇచ్చిన స్కూలర్ పిఫ్పు లాగానే, జిల్లాపరిషత్ సూళ్లో ఉన్న పిల్లలకు నా జీతం ఇప్పడం జరిగింది. మనమందరమూ మంచి దృష్టితో ఆలోచించి, ఈ రాష్ట్రంలో ప్రతి ఒక్కొక్క బ్రిహ్మండంగా చదువుకోడానికి అన్ని వసరులూ కల్పించి, టాప్ ప్రయారిటీ విద్యా యజ్ఞానికి ఇవ్వాలనీ, దాని తరువాతే మిగతా వాటికి ఇవ్వాలనే ఆలోచనని, మొటివేషన్ ని క్రియేట్ చెయ్యాలని, ప్రత్యేకించి పొతశాల విద్య, ఇంటర్వెడియట్ విద్యకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలని కూడా కోరుతున్నాము.

ఇంటర్వెడియట్ విద్య గురించి చెప్పాలంటే - ఒకే ఒక్కరోజులో ఎంసెట్లో మొత్తం రెండు లక్షల మంది విద్యార్థులకి ర్యాంకుని బట్టి ఎలాట్ చేసి విధానం పెట్టారు. మొదటి ర్యాంకు వాళ్ళకీ, 40,000 ర్యాంకు వచ్చిన

వాళ్ళకి అందరికీ యాంగెల్జీగానే ఉంటుంది. ఎవరికీ ఏమి వస్తుందో తెలియదు. అవగాహన లేకుండా ప్రయారిటీ పెట్టినందువలన వారందరూ చాలా ఇబ్బంది పడ్డారు. ఇప్పట్టేనా ఆ విధానాన్ని మార్చివేసి, 1 నుంచి 100 వరకూ, లేక 1 నుంచి 1,000 వరకూ ఈ రోజని, 1,000 నుంచి, 2,000 వరకూ విద్యార్థులకు మరొక రోజని పెట్టడం ద్వారా, వారికి మెంటల్ టప్పన్ లేకుండా ఉంటుంది. కౌన్సిలింగ్ టప్పన్ లేకుండా, ప్రోఫర్గా జరిగేటట్లుగా మెరిట్ విద్యార్థి సష్టాఫోకుండా, ముఖ్యంగా గ్రామీణ ప్రాంతంలో అవగాహన లేని వ్యక్తి సష్టాఫోకుండా తగిన చర్యలు తీసుకోవాలని సంబంధిత మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. విద్యమీద ఈ రోజు చర్య జరిగితే లక్షమంది, రెండు లక్షల మంది ఇంటర్వ్యూడియట్ పిల్లలకి, ఆ రకంగానైనా మంచి జరగాలనీ, ఇది ఇంటర్వ్యూడియట్ విద్యకి సంబంధించిందని చెబుతూ నాకు ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు అధ్యక్షులవారికి ధన్యవాదాలు తెలియజేసుకుంటున్నాను.

MR. DY. CHAIRMAN: The House is adjourned to meet at 10.00 a.m., tomorrow, Wednesday, the 5th August, 2009.

(Then the House adjourned at 1.45 p.m., to meet again at 10.00 a.m., Wednesday, the 5th August, 2009)